

Helsinki

Kaupunkiympäristön julkaisuja 2019:17

Herttoniemen aluesuunnitelma 2020-2029

Suunnitelmaselostus

Herttoniemen aluesuunnitelma 2020-2029

Julkaisija:	Helsingin kaupunki / kaupunkiympäristön toimiala / Maankäyttö ja kaupunkirakenne / Kaupunkitila- ja maisemasuunnittelu
Vastuhenkilö:	Mari Soini, Helsingin kaupunki, puh. 09 310 374 79 / Heikki Takainen, Helsingin kaupunki
Teksti:	Sitowise Oy, Marja Oittinen, Aino Karilas, Samu Uusimaa, Jouko Waris, Tiina Ronkainen Nomaji Oy, Mari Ariluoma Helsingin kaupunki, Mari Soini, Antti Siuruainen
Taitto:	Sitowise Oy, Laura Turunen
Kartta-aineistot:	Helsingin kaupunki
Valokuvat ja kartat:	Valokuvat: Sitowise Oy ja Helsingin kaupunki Kartat: Sitowise Oy, Minna Kähkönen, Samuel Ritakallio, Laura Turunen Nomaji Oy, Mari Ariluoma

Julkaisija | Helsingin kaupunki / kaupunkiympäristön toimiala
Kannen kuva | Sitowise Oy
Paino | Grano Oy
Painosmäärä | 50 kpl
ISBN | 978-952-331-633-1 (verkkoversio)
ISBN | 978-952-331-632-4 (painettu versio)
ISSN | 2489-4230 (verkkoversio)
ISSN | 2489-4222 (painettu versio)

Helsinki

Herttoniemen aluesuunnitelma 2020-2029

Suunnitelmaselostus

Kaupunkiympäristön julkaisuja 2019:17

Sisällysluettelo

1 ALUESUUNNITELMAN SISÄLTÖ JA TAVOITTEET	7
2 HERTTONIEMEN ALUESUUNNITELMAN LÄHTÖKOHDAT	9
JA MENETELMÄT	9
2.1 Suunnittelualaue	9
2.2 Suunnitelman laatimisen vaiheet	12
2.2.1 Aluesuunnitelman vuorovaikutus	12
2.3 Alueen suunnittelutilanne	13
2.3.1 Keskeisiä strategisia suunnitelmia	13
2.3.2 Suunnitteluun vaikuttavat ajankohtaiset hankkeet	16
2.3.3 Edellisen aluesuunnitelman toteutuminen	17
2.4 Kulttuuriympäristöt	18
2.5 Kaupunkiluonto	23
2.5.1 Luontoarvot ja rauhoitetut luontokohteet	23
3 YLEISTEN ALUEIDEN TARVEKARTOITUS JA SUUNNITELMA	27
3.1 Yleisten alueiden kehittämissuunnitelma	27
3.1.1 Kulttuuripiirteiden kehittäminen	29
3.1.2 Luontoarvojen vaaliminen	30
3.2 Verkostotavoitteet	31
3.2.1 Jalankulku-, pyöräily- ja virkistysreitit	31
3.2.2 Viheralueiden palvelut	32
3.2.3 Ekologisten verkostojen kehittämisen tavoitteet	34
3.3 Toimenpidetarpeet	44
3.3.1 Katualueet	44
3.3.2 Viheralueet	45
3.3.3 Luonnon- ja maisemanhoito	46
3.3.4 Uudet hoitoluokat	58
3.3.5 Jatkoselvitys- ja muut suunnittelutarpeet	59

4 HANKE-ESITYKSET	62
4.1 Hankkeiden valinnan perusteet	62
4.2 Hankkeiden kuvaukset	63
4.2.1 Länsi-Herttoniemen kahden kalliopuistikon parantaminen	63
4.2.2 Leikkipaikka Tuhkimon parantaminen	64
4.2.3 Japanilaisvaikutteisen puiston parantaminen	65
4.2.4 Sorsavuorenpuiston ja Laivalahden puistotien parantaminen	66
4.2.5 Tuhkimontien parantaminen	67
4.2.6 Jalankulun ja pyöräilyn raittien parantaminen	68
4.2.7 Asentajanpuiston parantaminen	73
4.2.8 Länsi-Herttoniemen hävinneiden huviloiden pihapiirien niittyjen ennallistaminen	74
4.2.8 Hanke-ehdotukset	76
4.3 Hankkeiden rahoitustarve	76
LÄHTEET	77
LIITTEET	78
1 Aluekortit	78
2 Vuorovaikutusraportti	78
3 Suunnitelma- ja teemakartat	78
KUVAILULEHTI	79
PRESENTATIONSBLAD	80
DESCRIPTION	81

Kuva 1. Näkymä Roihuvuoren japanilaisvaikutteisesta puistosta.

Kuva 2. Strömsin kartano.

1 ALUESUUNNITELMAN SISÄLTÖ JA TAVOITTEET

Aluesuunnitelmat ovat kaupunkiympäristön strategisen ja toimenpiteisiin tähtäävän suunnittelun työväline yleisillä alueilla. Yleisillä alueilla tarkoitetaan Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimialan hallinnassa ja ylläpidossa olevia katu-, aukio-, tori- ja viheralueita. Yhtä tai useampaa kaupunginosaa koskevat aluesuunnitelmat laaditaan noin kymmeneksi vuodeksi kerrallaan. Aluesuunnitelmissa ei käsitellä koulujen ja päiväkotien pihvoja, sillä ne kuuluvat kasvatuksen ja koulutuksen toimialan vastuulle. Liikuntapuistot ja lähiliikuntapaikat taas ovat pääsääntöisesti kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan vastuulla.

Tämä aluesuunnitelma on laadittu Herttoniemen kaupunginosan alueelle kymmenvuotiskaudelle 2020–2029. Suunnitelmaselostuksen lopussa olevalla kuvailulehdellä on esitetty tiivistelmä aluesuunnitelman sisällöstä.

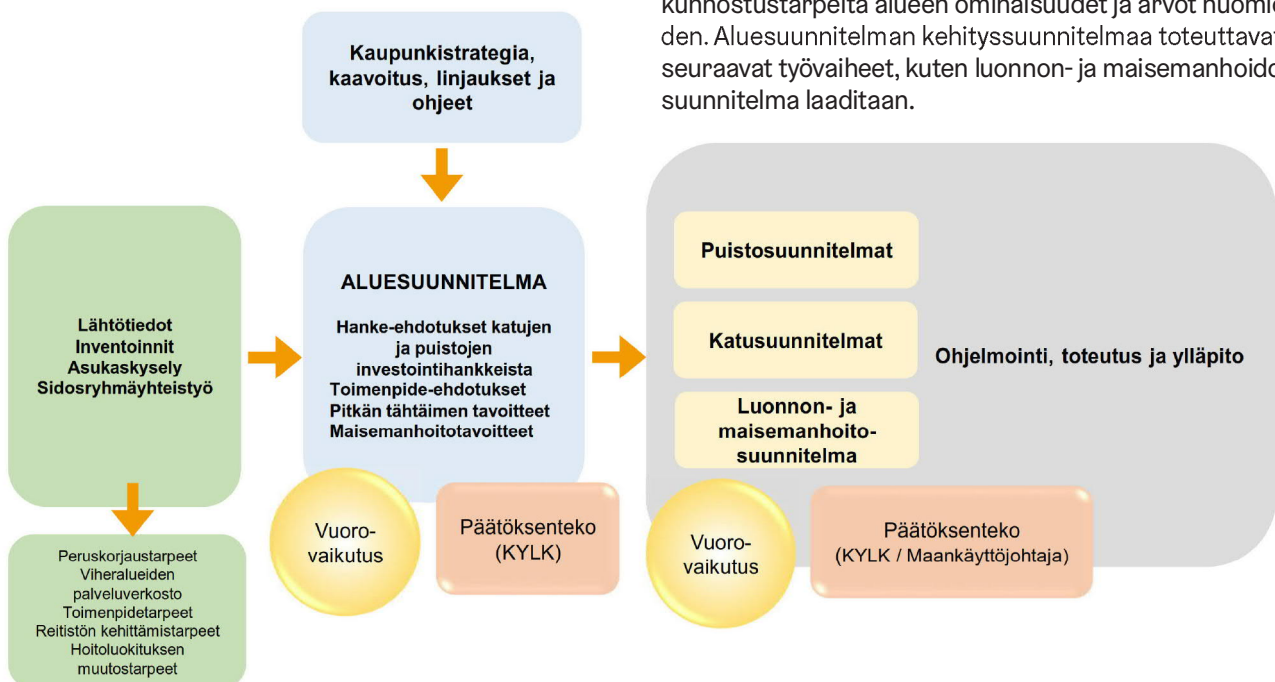
Aluesuunnitelman taustana on Helsingin kaupungin arvojen ja strategisten tavoitteiden mukainen alueiden kehittäminen sekä yleisten alueiden käytettävyyden, kaupunki- ja maisemakuvan sekä viihtyisyyden parantaminen. Suunnitelmassa nostetaan esiin alueiden erilaiset ominaispiirteet, joita kehitetään, ylläpidetään ja vahvistetaan. Tavoitteena on tukea suunnittelualueen kehitystä sen omista lähtökohdista ja tunnistaa alueen myönteistä kehitystä tukevat toimenpiteet. Suunnitelma laaditaan vuorovaikutteisesti kaupunkilaisten kanssa.

Aluesuunnitelma koostuu suunnitelmaselostuksesta, siihen liittyvästä vuorovaikutusraportista sekä aluekor-teista. Niiden pohjalta kaupunkilaiset ja päättäjät saavat kokonaiskuvan alueesta, aluesuunnitelman laatimisesta ja suunnittelualueen kehittämistarpeista. Yhteenvetona aluesuunnitelma esittää yleisten alueiden tavoitetilan ja kehittämissuunnitelman.

- Suunnitelmaselostus on kooste tehdystä aluesuunnitelmasta ja sen työvaiheista. Selostuksessa kuvataan yleisten alueiden tavoitetila. Suunnitelmassa esitetään suunnitelman voimassaolokauden 2020–2029 aikana edistettävät tärkeimmät strategisen kehittämisen painotukset sekä tavoitteelliset kunnostus-, peruskorjaus- ja uudisrakentamishankkeet kustannuslaskelmineen. Suunnitelmaa toteutetaan kaupungin taloudellisen tilanteen puitteissa.
- Vuorovaikutusraportissa esitetään kuvaus suunnittelutyön aikaisesta osallistamisesta, yhteenveto aluesuunnitelman valmisteluajana saadusta palautteesta sekä vastineet palautteisiin aihepiireittäin.
- Aluekor-teissa kuvataan suunnittelualueen osa-aluekohtaiset ominaispiirteet sekä pitkän aikavälin tavoitteet.
- Lisäksi suunnittelutyön aikana tuotetaan ja kerätään toimialan tarpeisiin yleisiä alueita koskevaa kuntotietoa, toimenpidetarpeita sekä verkostotarkasteluja.

Aluesuunnitelman kulku osana kaupunkiympäristön toimintaa on kuvattu oheisessa kaaviossa (kuva 3) Aluesuunnitelman kulku ja seuraavat työvaiheet. Aluesuunnitelmaa toteuttavat työvaiheet, kuten luonnon- ja maisemanhoidon suunnitelma, laaditaan aluesuunnitelman hyväksymisen jälkeen.

Kuva 3. Aluesuunnitelman kulku ja seuraavat työvaiheet. Suunnitelmassa tarkastellaan yleisten alueiden eli katujen, torien, aukoiden ja viheraleuiden (rakennetut puistot, luonnonmukaiset alueet) nykytilaa, kehittämis- ja kunnostustarpeita alueen ominaisuudet ja arvot huomioiden. Aluesuunnitelman kehityssuunnitelmaa toteuttavat seuraavat työvaiheet, kuten luonnon- ja maisemanhoidon suunnitelma laaditaan.

Kuva 4. Kirsikankukkien kukintaa Roihuvuoren Kirsikkapuistossa.

2 HERTTONIEMEN ALUESUUNNITELMAN LÄHTÖKOHDAT JA MENETELMÄT

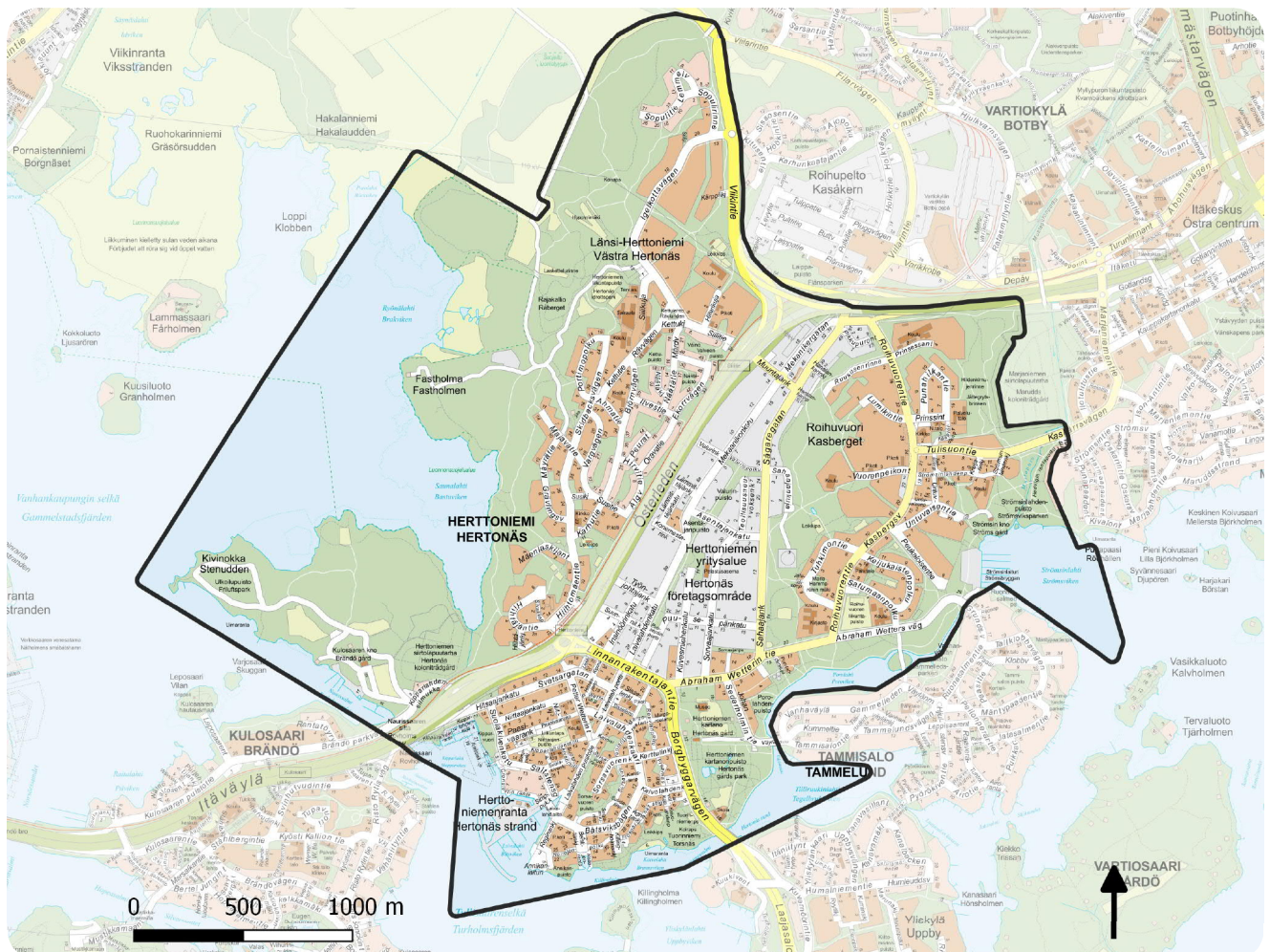
2.1 Suunnittelualue

Suunnittelualue kattaa kokonaisuudessaan Herttoniemen kaupunginosan Kaakkois-Helsingissä. Lisäksi suunnittelualueessa on mukana Kivinokka ja Viikin viljelylaaksoon ja Viikintiehen rajautuva selännemetsä. Suunnittelualue rajautuu lännessä, etelässä ja kaakossa mereen, lounaassa Viikin viljelylaaksoon, pohjoisessa ja koillisessa Viikintiehen ja Itäväylään sekä idässä Marjaniemen siirtolapuutarhaan.

Suunnittelualueeseen kuuluvat asemakaavan mukaiset kadut ja aukiot sisältäen katuvihreän sekä rakennetut ja luonnonmukaiset viheralueet Herttoniemen alueella. Aluesuunnitelman tarkasteluihin on otettu mukaan myös ulkopuolisia alueita, jotka vaikuttavat suunnittelualueeseen ekosysteemipalvelunäkökulmasta sekä palveluverkoston toimivuuden ja käytettävyyden näkökulmasta. Näitä ovat verkostolliset viheralueet, pienvesien osavaluma-alueet ja merenrannat sekä tärkeät katualueet.

Suunnittelualueella on kaupunkiympäristön toimialan ylläpitoyksikön hoidossa olevia viheralueita noin 440 hehtaaria. Kaavan mukaisia katualueita on noin 88 hehtaaria, josta ajoratoja on noin 43 hehtaaria ja katuvihreää noin 19 hehtaaria. Jalankulun ja pyöräilyn reittejä on noin 40 hehtaaria. Rakennettuja puistoalueita on noin 44 hehtaaria. Kaupunkiympäristön toimialan hallinnassa olevia luonnonhoidon alueita, joihin lukeutuvat muun muassa metsät, pellot ja niityt, on noin 290 hehtaaria. Rantaviivaa alueella on yhteensä noin 14 km.

Kaupungin viherverkoston rungon muodostavat laajat mereltä sisämaahan ulottuvat vihersormet. Näistä suunnittelualueen rantavyöhykkeille sijoittuu kaksi: metsä- ja laaksomaita sekä Vanhankaupunginlahden käsittävä Viikki-Kivikon vihersormi ja maa- ja vesialueita sisältävä Itä-Helsingin kulttuuripuisto. Alueen yleisilme on vehreä ja merellinen lukuun ottamatta Herttoniemen yritysalueita. Länsi-Herttoniemen ja Roihuvuoren asuinalueiden tyypillinen piirre on toisiinsa saumattomasti

Kuva 5. Suunnittelualue.

lomittuvat puistomaiset pihat, puistot ja metsäiset viheralueet, jotka muodostavat yhtenäisenä hahmottuvan viherverkoston. Suunnittelualueen keskeinen piirre on voimakkaasti hahmottuva maisemarakenne. Alueen korkeuserot ovat suuret, ja maaston korkeusasemat vaihtelevat välillä +0...+43 m mpy. Alueella on rikasta ja monikerroksellista kulttuuriympäristöä, johon kuuluvat muun muassa muinaisjäännökset, kartanoympäristöt, autoituneet entisten huviloiden pihapiirit, Kivinokan kansanpuisto, siirtolapuutarhat sekä jälleenrakentamiskauden ja lähiörakentamisen alkuvaiheen kaupunginosat. Alueen rantaviivalla sijaitsee sisäsaaristolle tyypillisiä laajoja ruovikoituneita merenrantoja.

Suunnittelualueen keskellä kulkee metrorata ja Itäväylä (Mt 170), joiden aiheuttama estevaikutus sekä ekologialle verkostolle että kävelyn ja pyöräilyn yhteyksille on merkittävä. Muita alueen pääkatuja ja alueellisia kokoojakatuja ovat Linnanrakentajantie, Abraham Wetterin tie, Sahaajankatu, Roihuvuorentie ja Tulisuentie.

Kahden vihersormen ja niihin liittyvien viheralueiden muodostamat laajat yhtenäiset viheraluekokonaisuudet ovat alueelle tyypillisiä. Yksi näistä sijoittuu Vanhankaupunginlahden itäosaan Kivinokasta suunnittelualueen pohjoisosaan sisältäen vaihtelevia maisematiloja ja -arvoja sekä luonnonsuojelun alueita. Roihuvuori on kauttaaltaan viheralueiden ympäröimä: Roihuvuoren selänmetsä ja Marjaniemen siirtolapuutarhaan rajautuva rinnemetsä ovat luonnonmukaisia viheralueita, kun taas

Porolahden ja Strömsinlahden rantojen viheralueet edustavat enimmäkseen rakennettuja viheralueita ja historiallisia kartanopuistoja. Suunnittelualueen erityispiirteinä on kulttuuriympäristö- ja luontoarvojen monipuolisuus ja näiden arvojen osittainen sekoittuminen.

Suunnittelualueen valuma-alueet laskevat vetensä Vanhankaupunginlahteen, Tiiliruukinlahteen, Strömsinlahteen, Tullisaarenselälle ja Porolahteen. Merkittävimmät purot ovat Strömsinlahteen laskeva Mustapuro ja pääosin rakennettu Porolahdenpuro. Muutoin vesistöjä on vähän, avo-ojia ja muutamaa pientä lampea lukuun ottamatta. Ranta-alueiden alavissa osissa on kuitenkin runsaasti erilaisia kosteikkoja, tulvaniittyjä ja ruovikoita.

Suunnittelualueeseen kuuluvien Länsi-Herttoniemen, Herttoniemenrannan ja Roihuvuoren sekä muun Herttoniemen suurpiirin alueilla asui vuonna 2018 yhteensä 28 566 ihmistä (Vuori & Kaasila, 2018).

Länsi-Herttoniemen, Herttoniemenrannan ja Roihuvuoren asukasmäärän arvioidaan kasvavan seuraavan kymmenvuotiskauden kuluessa yhteensä 1 358 asukkaalla. Herttoniemen yritysalueen kasvu on nykyisestä 709 asukkaasta 2 384 asukkaaseen. Koko aluesuunnitelma-alueen väestömääräksi v. 2028 arvioidaan noin 31 448 asukasta. (Vuori & Kaasila, 2018.)

Kuva 6. Ruovikkorannat ovat suunnittelualueelle ominaisia.

Osa-alueet ja aluekortit

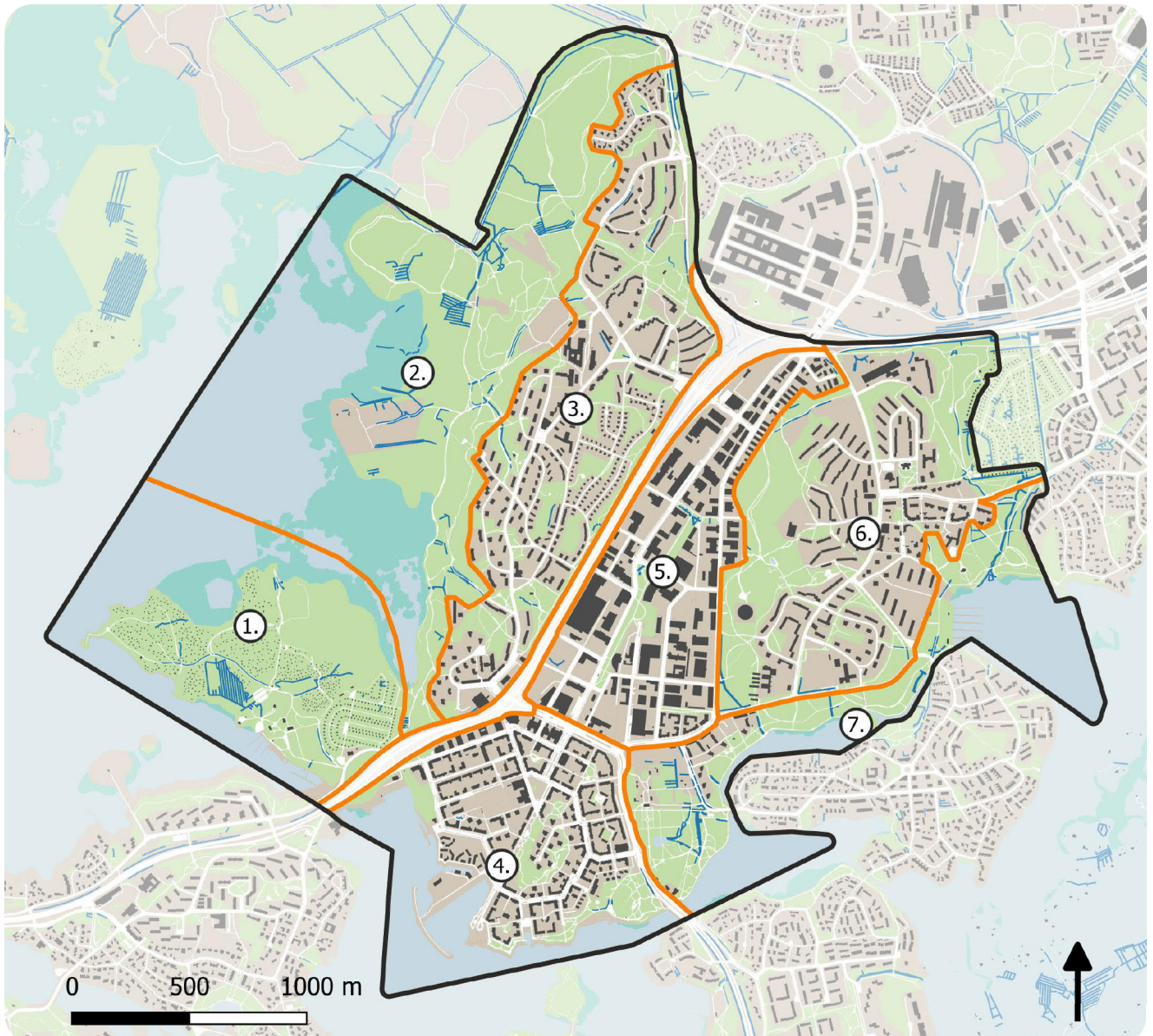
Suunnittelualueelta on aluesuunnitelmatyössä tunnistettu seitsemän erityyppistä osa-aluetta. Osa-aluejako perustuu erityisesti maisema- ja kaupunkirakenteen ominaispiirteisiin, kuten topografia, pohjaolosuhteet, maankäyttö, kulttuurihistoria, pääasialliset tyylipiirteet ja rakentamistapa, suojeluarvot, mitoitus tai strategiset tavoitteet.

Itäväylä (Mt 170) on jätetty osa-aluejaon ja varsinaisen suunnittelualueen ulkopuolelle.

Osa-alueista on laadittu aluekortit (Aluesuunnitelman liite 1), joiden tavoitteena on kuvata tiiviisti alueen perustiedot, yleisten alueiden säilytettävät ja kehittävät ominaispiirteet sekä pitkän aikavälin tavoitetila yleisille alueille. Sellaisille osa-alueille, joilla on paljon lähivirkistys- ja puistoalueita, on lisäksi laadittu maisemanhoitotavoitteet. Maisemanhoidon tavoitetilan määrittelyn lähtökohtina ovat alueen luonnon monimuotoisuutta, kulttuurihistoriallisia arvoja, maiseman ominaispiirteitä ja ekosysteemipalveluja säilyttävät, kehittävät ja palauttavat toimenpidetarpeet.

Osa-alueet ovat:

1. Kivinokka
2. Länsi-Herttoniemen selänmetsät, Mölylä ja Fastholma
3. Länsi-Herttoniemi
4. Herttoniemenranta
5. Herttoniemen yritysalue
6. Roihuvuori
7. Herttoniemen ja Strömsin kartanopuistot ja Porolahdenpuisto

Kuva 7. Aluekorttien aluejako.

2.2 Suunnitelman laatimisen vaiheet

Herttoniemen aluesuunnitelma laadittiin vuosien 2018 ja 2019 aikana. Aluesuunnitelman laatiminen aloitettiin syksyllä 2018 tarvekartoituksella. Vuorovaikutustilaisuudet pidettiin marras-joulukuussa 2018, toinen Länsi-Herttoniemessä ja toinen Roihuvuoressa. Vuorovaikutustilaisuudet olivat luonteeltaan työpajoja, joissa kerättiin asukkailta ja toimijoilta tietoa yleisten alueiden nykytilasta sekä toiveita niiden kehittämiseksi. Aluesuunnitelman tarveselvitysvaihe koostui asukasvuorovaikutuksesta ja maastokäynneistä. Maastokäyntien havainnot kerättiin paikkatietomuotoon MobileNote-sovelluksella.

Aluekorttien, verkostokarttojen ja raportin laatiminen tehtiin kevään 2019 aikana. Tässä yhteydessä pidettiin useampi työkokous tilaajan edustajien kanssa ja tehtiin maastokäyntejä. Raporttiluonnos laitettiin nähtäville kaupungin verkkosivuille syyskuussa 2019. Luonnokseen liitteineen oli mahdollista tutustua 10.9-9.10.2019 välisenä aikana, ja antaa sitä koskevaa palautetta.

Aluesuunnitelman laadintaprosessista vastasi Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön kaupunkitila- ja maisemasuunnittelupalvelun maisema-arkkitehti Mari

Soini. Aluesuunnitelman ohjausryhmään kuuluivat Helsingin kaupungilta Mari Soini, Heikki Takainen, Tuuli Ylikotila, Satu Tegel, Antti Siuruainen, Tiina Saukkonen, Raimo Pakarinen, Jussi Jääskä, Laura Hietakorpi, Marjo Vänskä, Mikko Näveri, Markus Ahtiainen, Jarkko Rantanen, Juha Paahtio, Susanna Hytti, Tea Karjalainen, Hannu Airola, Mikko Malmström ja Hanna Seitapuro.

Suunnitelman laadinnasta on vastannut Sitowise Oy, jonka työryhmään kuuluivat Jouko Waris, Samu Uusimaa, Aino Karilas, Laura Turunen, Minna Kähkönen, Samuel Ritakallio, Tiina Ronkainen ja Marja Oittinen.

2.2.1 Aluesuunnitelman vuorovaikutus

Aluesuunnitelman vuorovaikutusraportissa (Aluesuunnitelman liite 2) esitetään yhteenveto suunnitelman valmisteluajana saadusta palautteesta sekä vastineet palautteisiin teemoittain. Vuorovaikutuksen eri vaiheiden menetelmät ja kuvaukset sekä muut tarkemmat aineistot ovat vuorovaikutusraportin liitteinä.

Kuva 8. Työpajatyöskentelyä.

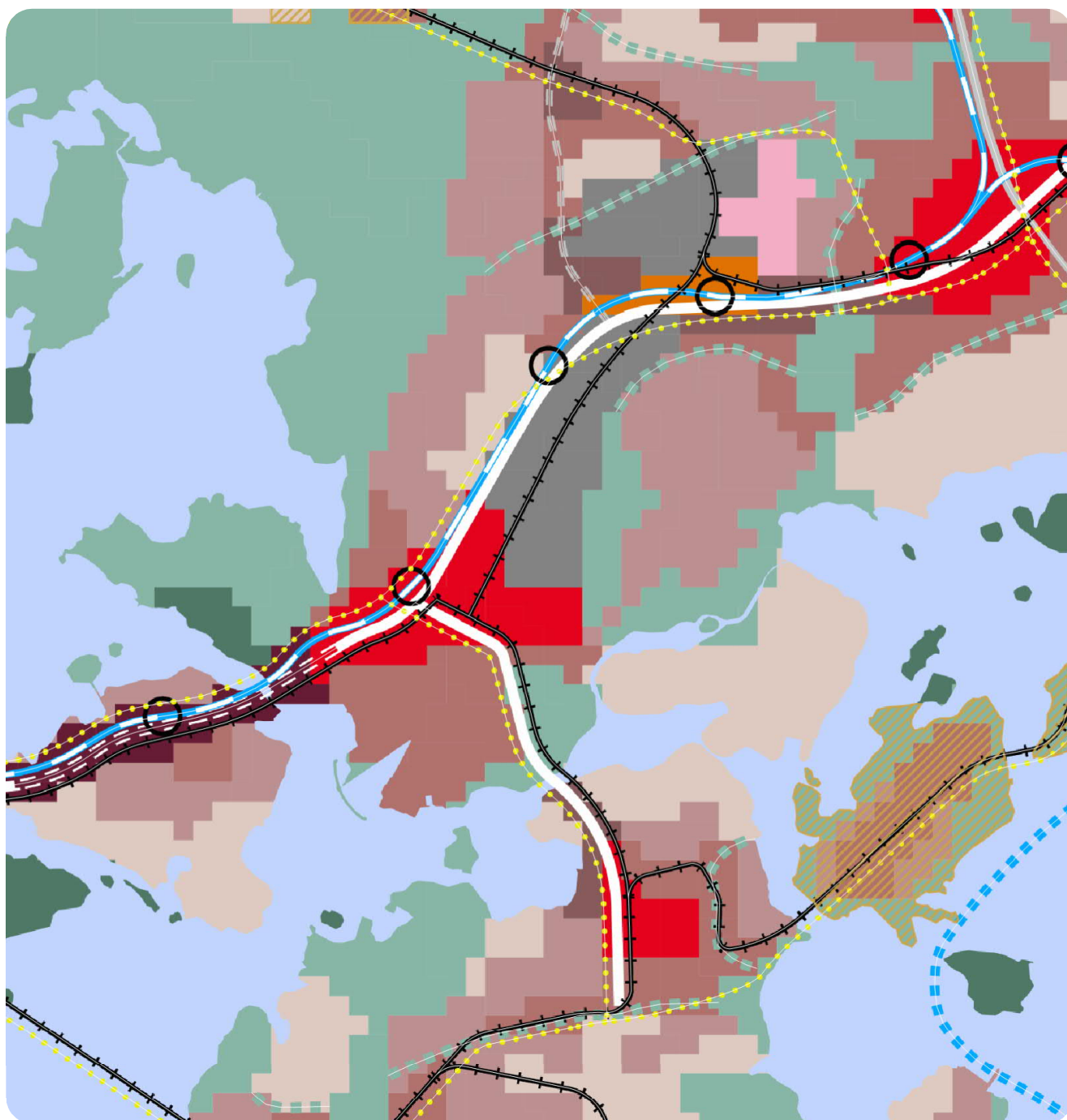

2.3 Alueen suunnittelutilanne

2.3.1 Keskeisiä strategisia suunnitelmia

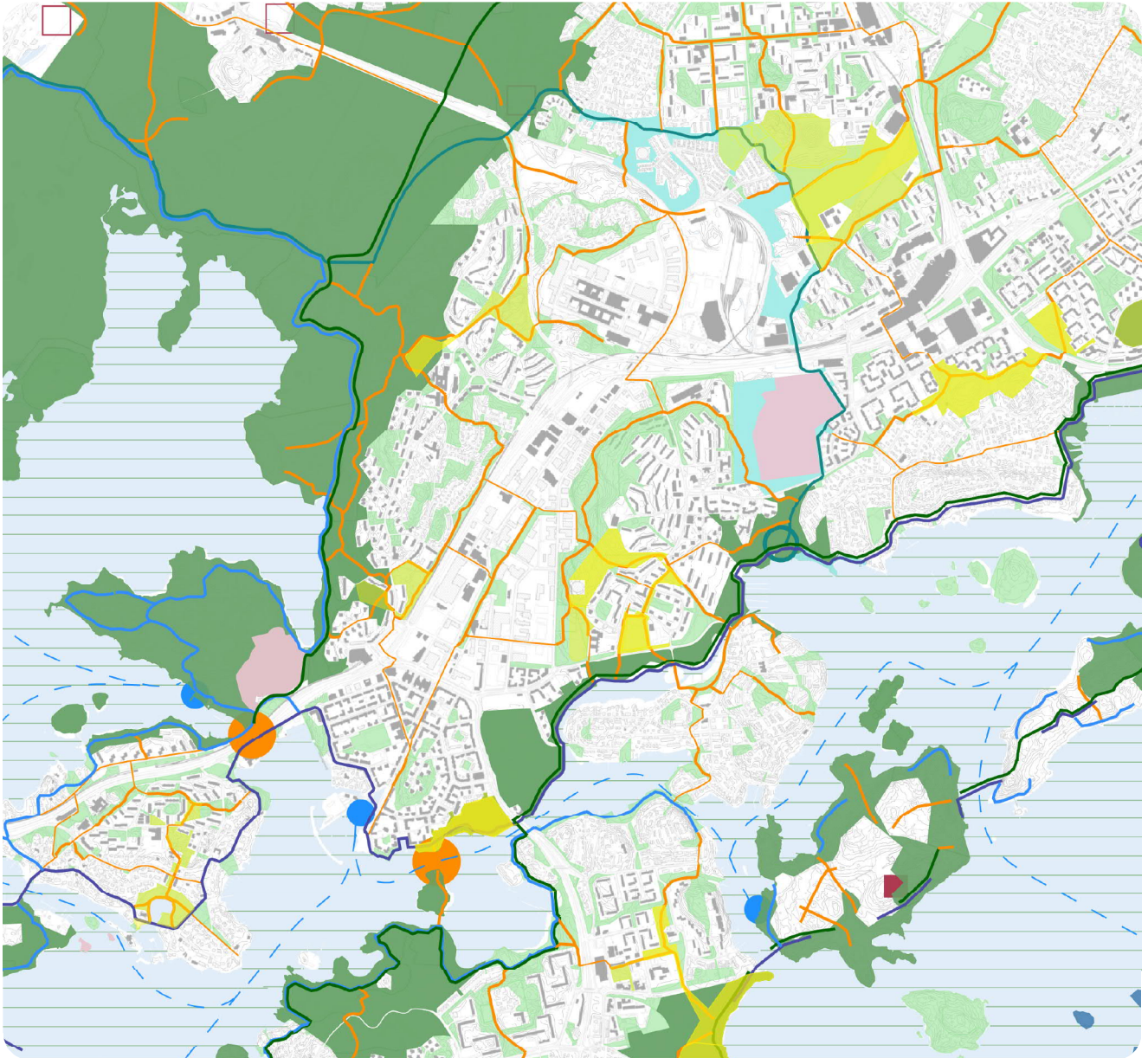
Suunnittelualueella on voimassa Helsingin yleiskaava 2016. Yleiskaavassa on osoitettu Herttoniemen metroaseman ympäristöön ja yritysalueen eteläosaan liike- ja palvelukeskustan aluetta C1. Yleiskaavan asuinalueet on osoitettu asuntovaltaisiksi alueiksi, joita ”kehitetään pääasiassa asumisen, puistojen, virkistys- ja liikuntapalvelujen sekä lähipalvelujen käyttöön.” Herttoniemen yritysalueen pohjoisosa on yleiskaavassa osoitettu toimitila-alueeksi. Yleiskaavan rakentamisalueet sijoittuvat pääosin nykyisille rakennetuille

alueille niitä tiivistäen. Kivinokan alue on yleiskaavassa virkistys- ja viheralueen ohella merellisen virkistykseen ja matkailun aluetta. Herttoniemen keskusta-alue laajenee ja kehitty edelleen monipuolisena asumisen, palvelujen ja työpaikkojen keskittymäksi. Yleiskaavaa varten on laadittu erillisselvityksiä, jotka on listattu aluesuunnitelman lähdeluetteloon.

Kuva 9. Ote Helsingin yleiskaavasta 2016. (Lähde: Helsingin karttapalvelu 7.6.2019. Ajantasaiset tiedot ja kartta-merkkienselytykset karttapalvelussa kartta.hel.fi)

Kuva 10. Ote Helsingin viher- ja virkistysalueiden kehittämissuunnitelma VISTRA II:sta. (Lähde: Helsingin karttapalvelu 23.8.2019. Ajantasaiset tiedot ja karttamerkkien selitykset karttapalvelussa kartta.hel.fi)

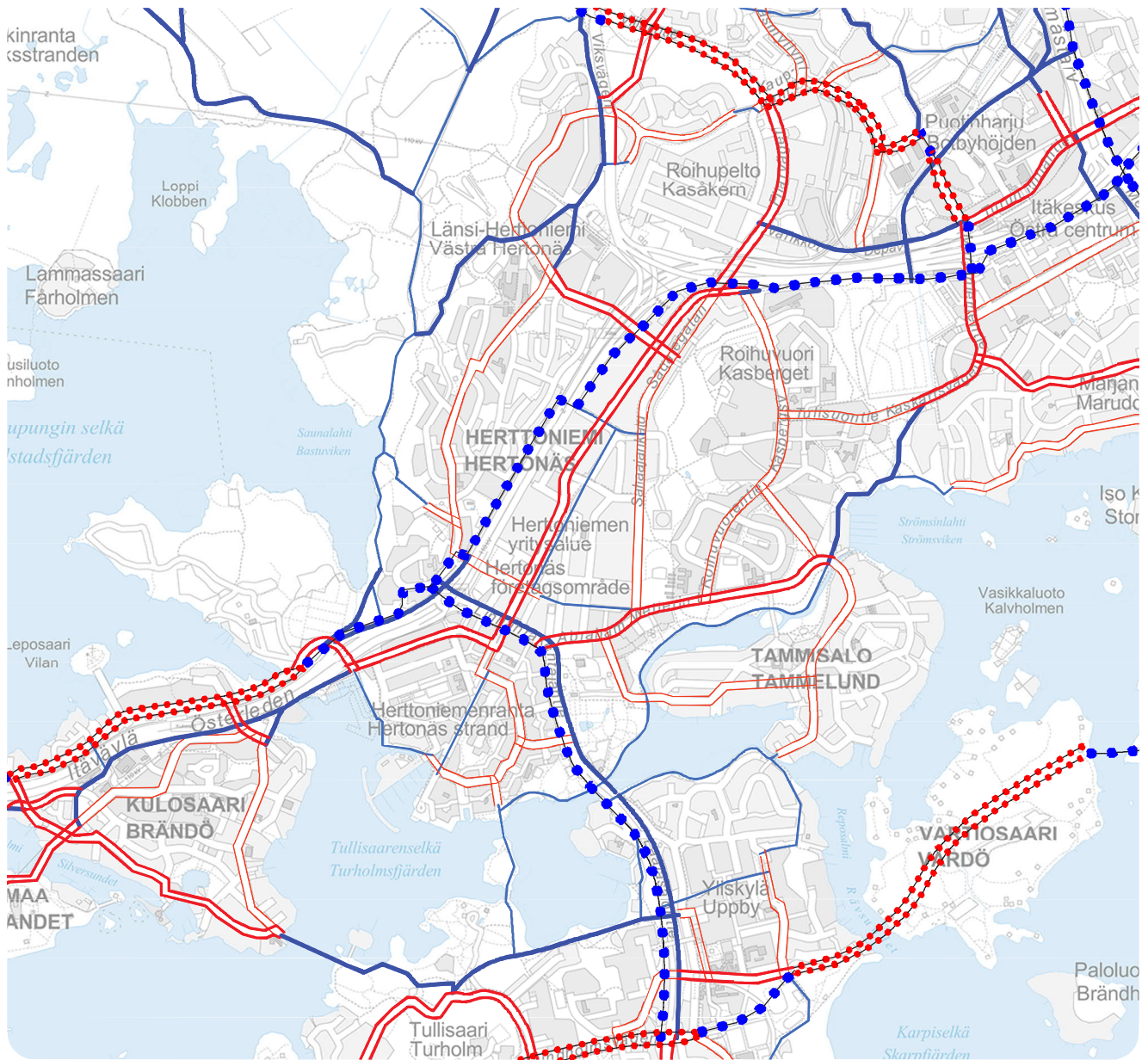
Helsingin yleiskaava 2016:n valmistelun yhteydessä laadittiin Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelma VISTRA II. Siinä esitetään kaupungin suuntaa antava tavoitteellinen viheralueverkosto. VISTRA II:ssä esitetty tavoitteellinen viheraluerakenne vastaa Herttoniemen alueella pitkälti nykytilannetta. Rantoja myötäilevät vihersormet korostuvat. Niitä pitkin kulkevat rannan suuntaiset pääreitit. Tärkeitä alueellisia yhteyksiä ovat reitit asuinalueilta rantojen laajoille viheralueille.

Yleiskaavan Virkistys- ja viherverkosto -liitekartalla ja VISTRA-kartalla esitetyt kaupunginosapuistot ovat asuinalueiden keskeisimpiä ja alueellisesti merkittävimpiä puistoalueita. Niillä on vetovoimaa myös lähiympäristöään laajemmalla alueella. Suunnittelualueella kaupunginosapuistoiksi merkittyjä viheraluekokonaisuuksia

ovat Herttoniemen liikuntapuisto ja Siilitien aluepuisto kaupunginosan pohjoisosissa, leikkipuisto Herttoniemi ja Mäenlaskijanpuisto Herttoniemen metroaseman läheisyydessä, Tuorinniemenpuisto Herttoniemenrannassa sekä Roihuvuoren puistojen ja metsien ketju Kirsikka-puistosta Japanilaisvaikutteisen puiston ja Satumaanpuiston kautta Roihuvuoren liikuntapuistoon.

Viheralueet ovat yleisesti ottaen hyvin monipuolisia ja vetovoimaisia selännemetsistä merenrantoihin. Reitit yhdistyvät myös laajempiin viheraluekokonaisuuksiin, ja niiden varsilla on myös muita palveluja ja mahdollisuuksia eriluonteiseen toimintaan.

Kuva 11. Ote pyöräliikenteen tavoiteverkosta esikaupunkialueille. (Lähde: Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto, liikennesuunnitteluosasto 2016.)

2.3.2 Suunnitteluun vaikuttavat ajankohtaiset hankkeet

Asemakaavoituksen ajankohtaiset hankkeet

Suunnittelualueella on käynnissä useita asemakaava-hankkeita. Herttoniemen asemakaavahankkeiden tavoitteena on Helsingin uuden yleiskaavan mukainen täydennysrakentaminen sekä liikkumis- ja virkistysmahdollisuuksien edistäminen.

Länsi-Herttoniemeen ollaan laatimassa uutta täydennysrakentamisen asemakaavaa. Herttoniemen metroaseman korttelissa on tullut vireille asemakaavan muutos, jossa suunnitellaan metroaseman ja bussiterminaalin maanlaisten osien peruskorjausta ja maanpäällisten osien uusimista. Joukkoliikennetoimintojen päälle suunnitellaan asuin- ja toimitilarakentamista, josta osa voi olla noin 15 kerrosta korkea.

Herttoniemen ja Roihupellon yritysalueet halutaan pitää toimivina ja elinvoimaisina. Kaupunki on laatinut alueille suunnitteluperiaatteet. Herttoniemen yritysalueen eteläosaan kaavoitetaan uutta urbaania Herttoniemen keskustaa, jonne rakennetaan niin asuntoja kuin liiketiloja. Herttoniemen yritysalueen eteläosaan kaavoitetaan uutta urbaania Herttoniemen keskustaa, jonne rakennetaan niin asuntoja kuin liiketiloja. Asemanseutu täydentyy merkittävästi ja Itäväylän estevaikutus jalankululle ja pyöräilylle pienenee. Yritysalueen eteläosassa asemakaavahankkeita on vireillä useampi, ja voimaan tulleessa uudessa asemakaavassa Herttoniemen keskustan asukasluvun ennustetaan kasvavan noin 5000 hengellä 2020-luvun loppuun mennessä. Työnjohtajankortteleiden asemakaava odottaa vahvistumista. Alueelle on kaavailtu noin 3400 uutta asukasta. Puusepänkadun kortteleiden asemakaavatyö on käynnissä, ja uusia asukkaita alueelle on tulossa noin 1400.

Herttoniemen pohjoisosassa ja Vartiokylän lounaisosassa on vireillä Karhunkaatajan asemakaava, joka tuo alueelle yli 3000 uutta asukasta.

Roihuvuoren alueella on käynnisteillä täydennysrakentamisen suunnitteluperiaatteiden laadinta. Roihuvuoren kirkon ympäristössä saattaa käynnistyä asemakaavan muutoshanke. Roihuvuoren pohjoisrinteeseen, Roihuvuorentien länsipuolelle on rakenteilla asuntoja noin 600 asukkaalle.

Kivinokan alue asemakaavoitetaan monipuolisesti virkistystä ja matkailua palvelevaksi alueeksi sen ominaispiirteiden ja luontoarvojen pohjalta. Nykyisellään alue on Herttoniemen siirtolapuutarhaa lukuun ottamatta asemakaavoittamaton. Asemakaavatyö on käynnistymässä lähiaikoina.

Laajasalon puolella on keväällä 2019 tullut vireille Ylisylänlahden asemakaavan muutos, jonka yhteydessä tutkitaan myös mahdollisuutta rakentaa Killingholmsalmen ylittävä, Herttoniemenrannan ja Laajasalon Tul-

lisaarenpuiston yhdistävä, pyöräily- ja jalankulkusilta sekä sen mahdollisia vaihtoehtoisia toteutustapoja.

Herttoniemen sairaalan alueella on voimassa uusi asumista sisältävä asemakaava. Sairaala puretaan lähivuosina. Nuorisotalon ja kirjaston alueella on voimassa uusi asumista sisältävä asemakaava. Palvelut siirtyvät rakenteilla olevaan kauppakeskus Hertsiiin. Tätä kaavaa ei voida toteuttaa ennen Hertsin valmistumista. Lainvoimaiset asemakaavat mahdollistavat jo nyt mm. uusien asuinrakennusten rakentamisen Länsi-Herttoniemeen nykyisen sairaalan ja kirjaston paikalle.

Herttoniemenrannan alkuperäisistä asemakaavoista rakentamatta jääneet korttelit ovat on viimeisiä tontteja vaille rakennettu valmiiksi. Reginankuja 3:een on rakenteilla asuntoja, venepaikkoja, julkista ranta-alueita sekä paikka rantakahvilalle. Herttoniemenrannan ala-astetta vastapäätä on rakentunut uusi asuinkortteli ja julkinen puistikko on rakenteilla.

Ajankohtaiset liikennesuunnitelmat

Herttoniemen yritysalueella ja metroaseman tuntumassa on laadittu liikennesuunnitelmia kaavahankkeiden osana ja muina hankkeina.

Roihuvuorella liikennesuunnitelmia on vireillä Roihuvuorentien ja Tulisuohtien osalta. Nämä liikennesuunnitelmat etenevät Roihuvuoren keskustan kaavoituksen tahdissa.

Pyöräiliikenteen Itäbaanan alustava yleissuunnitelma Junatieltä Marjaniemen siirtolapuutarhaan asti laadittiin vuonna 2014. Alustavassa yleissuunnitelmassa baanalinjaus kulki Herttoniemen alueella Kulosaaresta Itäväylää seuraillen metroradan pohjoispuolella, Hiihtäjäntieltä Suunnittelijankadulle ja Länsi-Herttoniemen asuinalueen ja metroradan välissä Valurinkadun alikulun kautta Itäväylän eteläpuolelle. Yleissuunnitelmassa esitetty linjaus tarkentuu baanin jatkosuunnitteluvaiheissa, joita tehdään lähivuosina.

Ajankohtaiset katu- ja viheralueiden hankkeet

Roihuvuoren Kirsikkapuisto ja Leikkipuisto Herttoniemi tullaan kunnostamaan lähivuosina jo laadittujen suunnitelmien mukaan. Leikkipuisto Hillerin kunnostuksen suunnittelu on käynnistymässä.

Siilikujalle on laadittu katusuunnitelma vuonna 2019. Kadun rakennussuunnittelu on käynnissä. Siilikujan käyttötarkoitus muuttuu, kun sairaala puretaan ja alue muuttuu asuinkäyttöön.

Linnanrakentajantien kunnallistekninen yleissuunnitelma on käynnistynyt keväällä 2019.

Itäväylällä on käynnissä väylän parantaminen ja Suunnittelijankadun sillan rakentaminen.

Konemestarinkadun ja Työnjohtajankadun suunnittelu on käynnissä, toteutus vuonna 2028. Lisäksi suunnittelussa on Suunnittelijankatu ja Laivalahdenkatu välillä Linnanrakentajankatu-Konemestarinkatu, toteutus vuonna 2028.

Suunnittelijankadun silta ja Itäväylän parantamishankkeet sekä meluaita ovat rakenteilla.

Herttoniemenrannassa Adriananpuistikko on rakenteilla, ja ympäröivät korttelit ovat rakentuneet. Laivalahden puistotie, Reginalaituri ja Petter Wetterin tie odottavat toteutusta.

Roihuvuoressa Ruususenrinne ja Roihuvuorentien-Tulisuontien liittymä odottavat toteutusta.

2.3.3 Edellisen aluesuunnitelman toteutuminen

Suunnittelualueelle on laadittu aikaisemmin Herttoniemen viheraluesuunnitelma 2006-2015. Sen lisäksi lähtötietoina tälle aluesuunnitelmalle ovat olleet rajautuvilta osin myös seuraavat aluesuunnitelmat:

- Kulosaaren aluesuunnitelma vuosille 2016–2025
- Tammisalonsuunnitelma vuosille 2012–2027
- Itäkeskuksen ja Marjaniemen aluesuunnitelma vuosille 2009–2018
- Myllypuron, Puotinharjun ja Roihupellon aluesuunnitelma 2016–2025

Suunnittelualueella on lisäksi alueita, joille on laadittu erilisiä hoito- ja kehittämissuunnitelmia sekä luonnonsuojelualueita, joille on laadittu hoito- ja käyttösuunnitelmia.

- Porolahdenpuiston hoito- ja kehittämissuunnitelma vuosille 2011–2025
- Herttoniemen kartanopuiston ja rantapuiston hoito- ja kehittämissuunnitelma vuosille 2011–2025
- Roihuvuoren japanilaisvaikutteisen puiston hoito- ja kehittämissuunnitelma vuosille 2013–2027
- Vanhankaupunginlahden lintuvesi, Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma 2015–2024
- Kivinokan vanhan metsän hoito- ja käyttösuunnitelma
- Itä-Helsingin kulttuuripuisto - kehittämissuunnitelma, kaupunkisuunnitteluviraston asemakaavaosaston selvityksiä 2012:1

Kuva 12. Väinönlehdonpuisto on kunnostettu.

2.4 Kulttuuriympäristöt

Seuraavaksi käsitellään yhteisesti kaikkien edellä mainittujen aluesuunnitelmien toteutuneisuutta huomioiden myös laaditut hoito- ja kehittämis- tai käyttösuunnitelmat.

Viheralueet

Aikaisemman aluesuunnitelman viheralueiden hankkeet ja kehitystavoitteet ovat toteutuneet vain osittain. Yleisiä ja osittain toteutettuja tavoitteita ovat olleet mm. jalopuistutusten lisääminen Porolahdenpuistoon sekä kalusteiden ja varusteiden lisääminen ulkoilureittien varsille.

Alueella toteutettuja suurempia hankkeita ovat Tuorinniemenpuiston, Väinönlehdonpuiston ja Siilitien aluepuiston kunnostus. Lisäksi edellisen aluesuunnitelman aikana on toteutettu muita pienempiä hankkeita, mm. koira-aitauksia.

Toteutumatta ovat jääneet pienempien puistojen kunnossuunnitelmat kuten Mäyräpuisto ja Portimopuisto, jotka ovat aikakaudelleen merkittävän kaupunginpuutarhuri Bengt Schalinin suunnitelmia. Myös Sorsavuorenpuisto sekä Asentajanpuisto ja Valuripuisto ovat kunnostamatta. Laajempien viheraluekokonaisuuksien kuten Sausalahden, Fastholman ja Herttoniemen ulkoilupuiston ja luontoalueen sekä Porolahdenpuiston osalta toimenpiteet ovat toteutuneet osittain.

Katualueet

Aikaisemman aluesuunnitelman hankkeista ovat toteutuneet Itäväylän alikulkujen kunnostus meluaitojen rakentamisen yhteydessä ja jalankulun ja pyöräilyn reitistöjen parannukset.

Suunnittelualueella on rikkaita kulttuuriympäristön arvotihentymiä ja erityispiirteitä. Herttoniemi on Helsingin pitäjän vanhimpia kyliä, jossa oli jo keskiajalla useita tiloja. Alueella sijaitsee kolme kartanoa: Herttoniemen, Strömsin ja Kulosaaren kartanot. Taaja-asutus alkoi kehittyä 1800-luvun lopulla rannikkohöyrylaivojen mahdollistettua nopeat yhteydet Helsinkiin. Herttoniemen kartanon maille sijoittui huviloita ja työläisten omakotitaloja.

Valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä (RKY 2009) alueella ovat Länsi-Herttoniemen pientaloalue, Herttoniemen siirtolapuutarha, Herttoniemen kartano, pääkaupunkiseudun ensimmäisen maailmansodan aikainen linnoitusketju sekä suunnittelualueeseen pohjoisessa rajautuva Viikin opetus- ja koetila.

Maakunnallisesti arvokkaita kulttuuriympäristöjä ovat Herttoniemen asuntoalue, Kivinokka ja Herttoniemen siirtolapuutarha sekä Herttoniemen kartano.

Suunnittelualueesta noin kaksi kolmannesta on vuoden 2002 yleiskaavassa kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittäviä alueita. Helsingin uudessa, vuoden 2016 yleiskaavassa on tunnistettu edellisten lisäksi kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittäviä alueita. Maisemakulttuurikohteita ovat Kulosaaren ja Herttoniemen kartanoympäristöt, Kivinokan kesämaja-alue, Kulosaaren kartanon puukujanne, Herttoniemen ja Roihuvuoren selännemetsät, Herttoniemen liikuntapuisto, Porolahden peruskoulun ympäristö sekä Länsi-Herttoniemen ja Roihuvuoren asuntoaluekokonaisuudet.

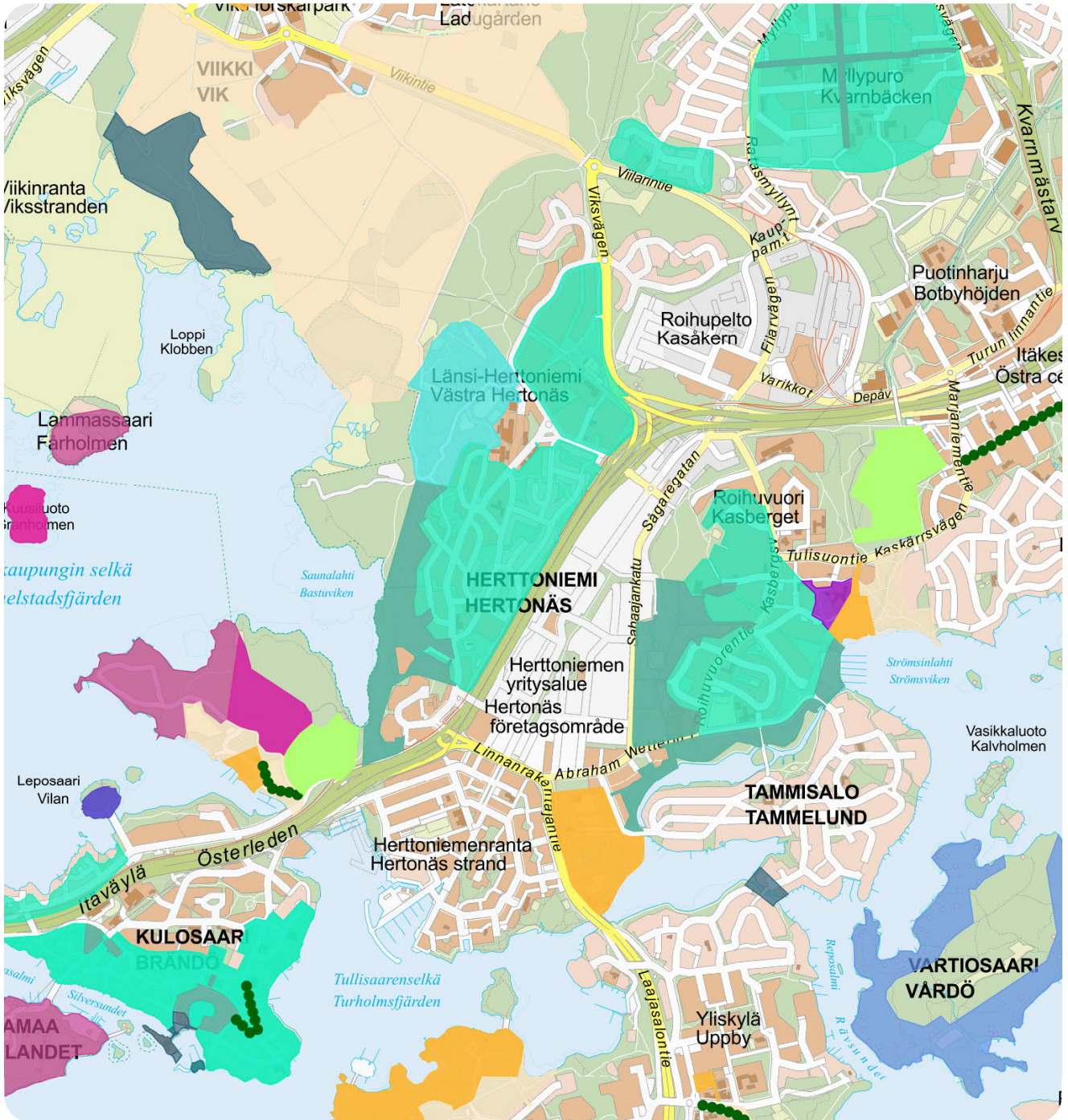
Kuva 13. Roihuvuoren japanilaisvaikutteinen puisto on ainutlaatuinen kokonaisuus asuinalueen keskellä. Sillä on Helsingin kaupungin Kaupunkiympäristön toimialan määrittelemä arvoympäristöstatus.

Kuva 14. Suunnittelualueen arvokkaat kulttuuriympäristöt (Ote Helsingin karttapalvelusta 18.6.2019. Ajantasaiset tiedot ja karttamerkkienselytykset karttapalvelussa kartta.hel.fi)

Kuva 15. Suunnittelualueen maisemakulttuurikohteet (Ote Helsingin karttapalvelusta 22.11.2019. Ajantasaiset tiedot ja karttamerkkienselitykset karttapalvelussa kartta.hel.fi)

Kuva 16. Herttoniemen kartanopuisto on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö. Se koostuu päärakennuksen edustalla aukeavasta muotopuutarhasta ja laajasta maisemapuistosta.

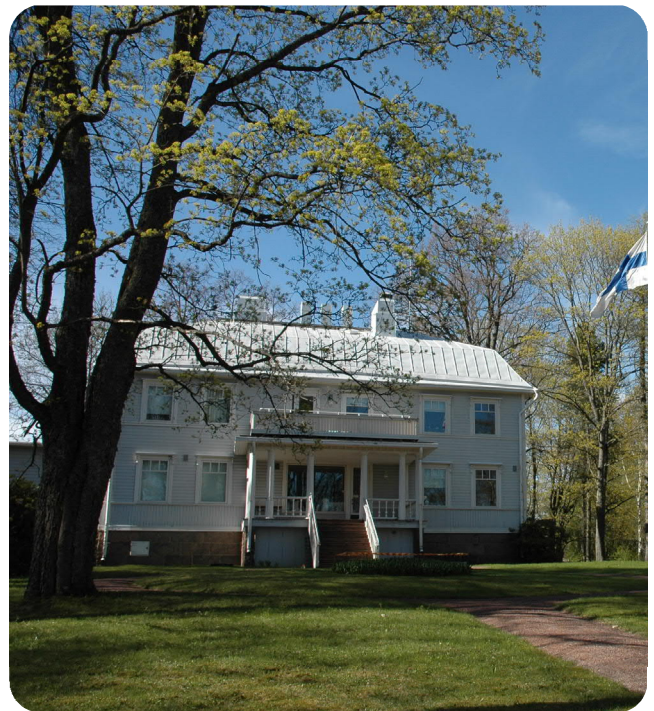

Kuva 17. Kulosaaren kartanon puukujanne.

Kartanopuistojen monimuotoisen kasvillisuuden lisäksi Länsi-Herttoniemen ja Roihuvuoren alueella on merkittäviä asuinalueiden ja puistojen kulttuurivaikutteiseen kasvillisuuteen liittyviä arvoja. Rakennettujen puistojen kasvillisuuden lisäksi alueen metsäisten osien kasvillisuudessa on näkyvissä pitkä kulttuurivaikutus.

Länsi-Herttoniemen pientaloalueen kallioiset Frans Emil Sillanpään puisto ja Näätäpuisto on suojeltu asemakaavalla. Myös Herttoniemen ja Strömsin kartanoiden ja Herttoniemen siirtolapuutarhan alueilla on asemakaavallisia suojelumerkintöjä.

Kaupunkiympäristön toimialan arvoympäristöstatus on Mäyräpuistolla ja Roihuvuoren japanilaisvaikutteisella puistolla.

Kuva 18. Strömsin kartano.

Kuva 19. Suunnittelualueen kiinteät muinaisjäännökset ovat pääosin vanhoja kyläpaikkoja, hautaröykkiöitä ja vuoden 1914 puolustusjärjestelmään liittyviä linnoitusrakenteita. (Ote Helsingin karttapalvelusta 18.6.2019. Ajantasaiset tiedot ja karttamerkkienselitykset karttapalvelussa kartta.hel.fi)

Alueen kiinteitä muinaisjäännöksiä ovat muun muassa pronssikautiset hautapaikat, historiallisen ajan asuin- ja kyläpaikat sekä ensimmäisen maailmansodan aikaiset linnoituslaitteet. Vanhoja kyläpaikkoja edustavat nykyiset kartanoalueet kuten Strömsin torppa, Herttoniemen kartano ja Kivinkassa sijaitseva Kuloosaari, sekä Kirsikkapuistossa sijaitseva Hertonäsbyn itäisempi lampuotitila. Myös Mölylässä sijaitseva Brakvik on vanha kyläpaikka. Herttoniemessä Linnanraken-

tajantien itäpuolella sijaitsee myös vanha fajanssitedas. Siilitieltä löytyy vanha tien pohja ja Fastholmasta ensimmäisen maailmansodan aikainen ratapenger. Alueella sijaitsevat 1. maailmansodan aikaiset linnoituslaitteet liittyvät vuoden 1914 linnoitusvaiheeseen ja sijaitsevat pääosin alueen länsireunalla, mutta myös Roihuvuoren itä laidalla.

2.5 Kaupunkiluonto

Suunnittelualueella on, ja siihen rajautuu, sekä olevia luonnonsuojelualueita että Helsingin luonnonsuojeluohjelman 2015-2024 kohteita. Monipuolisia luontoarvoja on erityisesti alueen länsiosissa Vanhankaupungin lahteen rajautuvilla laaksoalueilla, ruovikoilla ja lehtopainanteilla, Kivinokan niemellä ja jyrkissä selännemetsissä Herttoniemen ja Roihuvuoren länsilaidoilla. Luontoarvoja on runsaasti myös suojelualueiden ulkopuolella, mm. Porolahden ja Strömsinlahden alueella. Luontotietojärjestelmä päivittyy jatkuvasti ja sen viimeisintä tietoa käytetään suunnittelussa. Tarvittaessa luontotietoa voidaan kartoittaa myös kohdekohtaisesti.

Uhanalaisten luontotyyppien kohteita on mm. Kivinokassa Herttoniemen länsipuolen metsäselänteellä ja Roihuvuoressa ranta-alueilla sekä Herttoniemen kartanon alueella. Metsokohteet ja kääpäalueet sijoittuvat Länsi-Herttoniemen metsäselänteelle ja Kivinokkaan. Matalija- ja sammakkoalueena Vanhankaupunginlahden ruovikot ja lampareet ovat Helsingissä merkittäviä.

Alueen rikas kaupunkiluonto on monelta osin kulttuuri-vaikutteista. Kartanoiden ympäristössä monipuolinen kasvillisuus ja vanhat jalopuut rikastuttavat monimuotoisuutta. Piirteitä vanhoista hakamaista ja merkkejä huvila-aikakaudesta on todennäköisesti löydettävissä läntisistä selännemetsistä. Asuinalueiden katu ympäristöstä ja pihoilta voi havaita vanhoja pihapiirien ja tielinjausten puita. Tonteilla ja yleisillä alueilla on paikoitellen vanhaa istutettua kasvilajistoa.

Alueen ekologisesta verkostosta ja sen kehittämistavoitteista kerrotaan lisää verkostotavoitteiden alla luvussa 3.

2.5.1 Luontoarvot ja rauhoitetut luontokohteet

Luonnonsuojelualueet

Viikki-Vanhankaupunginlahti on Helsingin laajin ja hyvin merkittävä suojelualue. Se on laaja kosteikkoalue, jossa on ruovikkorantaa, laitumia, vesialuetta ja rantametsää.

Pornaistenniemen lehto, Mölylän metsä ja Kivinokan vanha metsä ovat myös luonnonsuojelualueita. Nämä kohteet ovat yhdistyneet uuden Vanhankaupunginlahden rajautuvan laajan metsäalueen suojelustatuksen myötä.

Natura-alueet

Vanhankaupunginlahden lintuvesi on Natura 2000-kohte, jonka arvo perustuu alueen monipuoliseen pesimä- ja muuttolinnustoon. Vanhankaupunginlahti on myös ns. Ramsar-kohte vuodesta 1976 lähtien. Ramsar-kohteet ovat kansainvälisesti merkittäviä kosteikkoja ja vesilinnuston suojelualueita. Vanhankaupunginlahti on myös osa kansainvälisesti tärkeää lintualueita (IBA).

Aluekokonaisuudesta 342 ha on luonnonsuojelualuetta, koko Natura-alueen pinta-alan ollessa 316 ha.

Kuva 20. Puistometsää Mustapuron varrella Strömsinlahden puistossa.

Kuva 22. Herttoniemen viheralueilta löytyy asukkaille tärkeää metsän tuntua.

Kuva 23. Selänteiltä avautuu hienoja pitkiä näkymälinjoja Vanhankaupunginlahdelle.

Kuva 24. Vesi on tärkeä elementti Porolahdenpuistossa. Kuvassa puiston läpi virtaava Porolahdenpuro.

3 YLEISTEN ALUEIDEN TARVEKARTOITUS JA SUUNNITELMA

3.1 Yleisten alueiden kehittämissuunnitelma

Tässä luvussa käsitellään teemoittain niitä ympäristön osa-alueita, jotka yhdessä muodostavat aluesuunnitelman kokonaisuuden: arvokkaat kulttuuriympäristöt, luonnon tarjoamat ekosysteemipalvelut (metsä- ja puustoinen verkosto, niittyverkosto ja sininen verkosto). Lisäksi käsitellään kaupungin tarjoamat palvelut sekä jalankulku- ja pyöräilyreitit.

Yleisten alueiden kehittämissuunnitelma yhdistää alueen merkittävimmät teemat kokonaisuudeksi yhdistäen ja huomioiden erityisesti näiden väliset riippuvuussuhteet. Suunnittelun strategiset teemat painottuvat alueen laajoihin viheralueyhteyksiin ranta- ja selännealueilla. Nykyisiä luonto-, virkistys- ja kulttuuriympäristön arvoja vaalitaan ja niiden säilymisestä huolehditaan määrittelemällä alueelle kehittämisen tavoitteet. Koko alueen rantaviivaa väljästi seurailevaa jalankulun pääreittiä kehitetään yhtenäisenä kokonaisuutena.

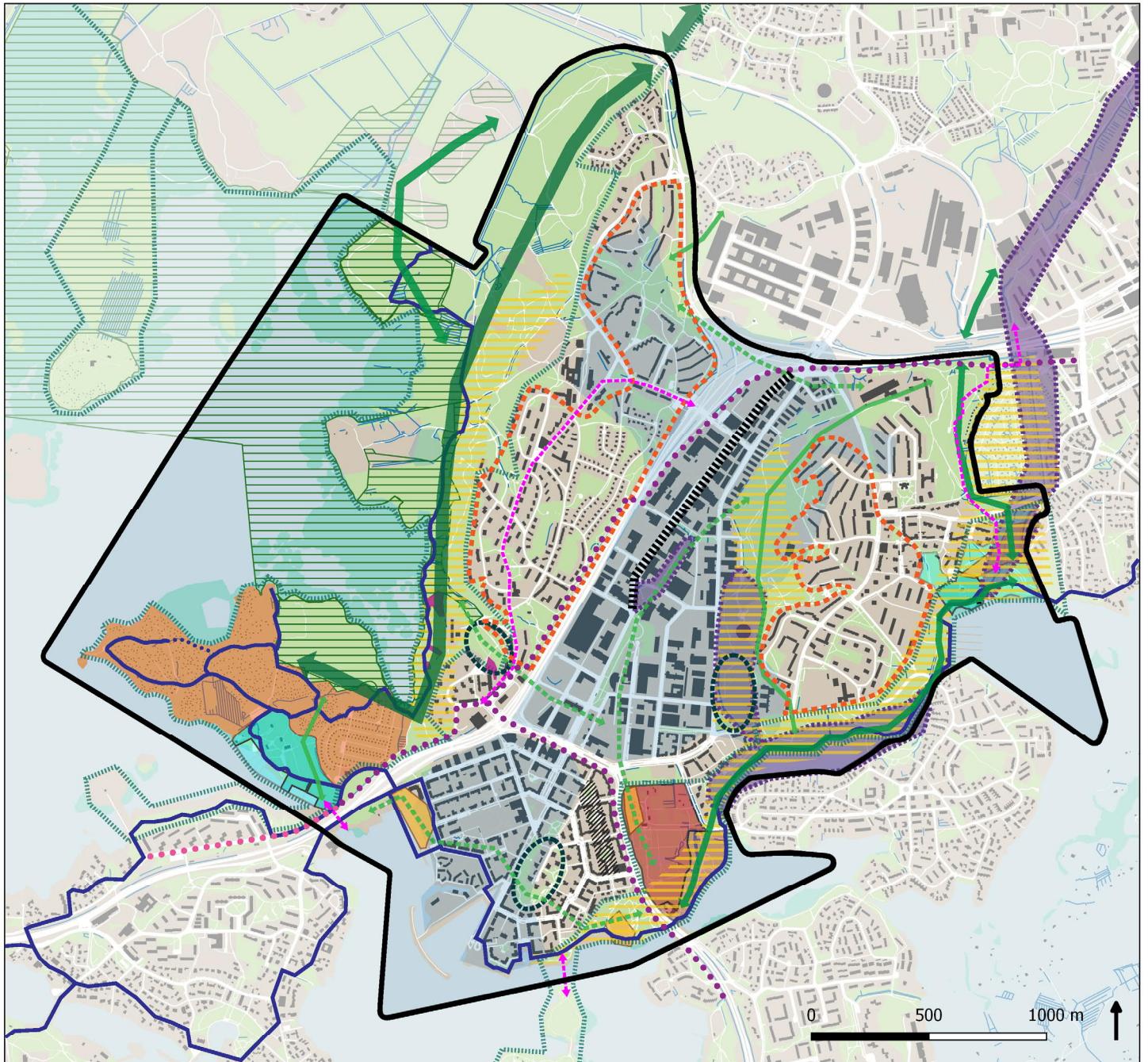
Suunnitelma perustuu maastotarkasteluihin, verkostotarkasteluihin, kaupungin strategioiden ja linjausten paikalliseen tulkintaan ja vuorovaikutukseen. Tavoitteita ja kehittämissuunnitelmaa edistetään konkreettisiksi toimenpiteiksi muun muassa selostuksen lopussa kuvatuin hankkein.

Kuva 25. Herttoniemen pientaloalueella on runsaasti puutarhamaista kasvillisuutta ja metsäisiä viheralueita, joihin kaikkiin asuntopihat liittyvät.

Kuva 26. Yleisten alueiden kehittämistavoitteet, rajaukset ja karttamerkinnyt ovat suuntaa antavia.

	Vihersormen osa (Vistra)		Kehitettävät kaupunginosapuistot: Sorsavuorenpuisto, Kirsikkapuisto ja Suksipuisto
	Metsä- ja puustoisien verkoston runkoyhteys		Kehitettävä kaupunkiaukioiden sarja
	Metsä- ja puustoisien verkoston vaalittava alueellinen/paikallinen yhteys		Puro-, oja- ja rantaympäristöjen kehitettävät osuudet
	Metsä- ja puustoisien verkoston kehitettävä paikallinen yhteys		Alue, jolla kehitetään hulevesien hallintaa
	Luonnonsuojelualue		Vaalittavat arvoniiytyt
	Vaalittava kartanoympäristö/maisemakokonaisuus, Herttoniemen kartano		Kehitettävä niittyverkoston kokonaisuus
	Kunnostettavat kartanoympäristöt/maisemakokonaisuudet, Kulosaaren ja Strömsin kartanot		Kehitettävä katukokonaisuus
	Vaalittavat arvoympäristöt, Kivinokan kesämaja-alue ja siirtolapuutarha		Kehitettävät jalankulun ja pyöräilyn yhteydet
	Kehitettävät kulttuurivaikuttaisen ympäristön alueet, entisten huviloiden vanhat pihapiirit		Rantareitin kokonaisuuden/täydennettävien ja vaihtoehtoisten reittien kehittäminen
	Vaalittavat 1940-, 50- ja 60-lukujen rakennetut ympäristöt, sisältää RKY 2009 -alueen		Pyöräiliikenteen tavoiteverkko: baana, kaksi-ylsisuuntainen järjestely

Kuva 27. Strömsin kartanopuistolle tarvitaan perusselvitykset, kunnostussuunnitelma, sekä hoito- ja kehittämissuunnitelma.

3.1.1 Kulttuuriympäristöjen kehittäminen

Arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ominaispiirteiden säilyminen turvataan ja tyypillistä ilmettä vaalitaan käyttämällä mm. kunkin alueen aikakaudelle tyypillisiä materiaaleja ja kasvilajistoa. Ajantasaisesta selvitys- ja suunnitelma-aineistosta huolehditaan.

Herttoniemen ja Strömsin kartanopuistot ovat merkittävä osa kulttuuriympäristöjen ketjusta muodostuvaa vihersormea, Itä-Helsingin kulttuuripuistoa. Kulosaaren kartano on puolestaan tärkeä osa Kivinokan arvoalueiden kokonaisuutta. Kulosaaren kartanopuistosta ja Strömsin kartanopuistosta ei ole vielä olemassa ajan tasalla olevia perusselvityksiä tai suunnitteluaineistoa. Kartanopuistolle tulee laatia peruskorjaussuunnitelma, johon sisältyy hoito- ja kehittämissuunnitelma. Kulosaa-

ren kartanopuistosta on jo käynnistetty ympäristöhistoriallisen selvityksen laadinta Kivinokan asemakaavan lähtötiedoksi. Päivitystarpeita on mm. Herttoniemen kartanopuiston hoito- ja kehittämissuunnitelmassa sen päättyessä, ks. Julkiset kartanopuistot ja huvilapuutarhat Helsingissä, kunnostus- ja ylläpito-ohjelma 2018-2038 (Näkymä Oy, 2017).

Länsi-Herttoniemen, Roihuvuoren ja Herttoniemenrannan asuinalueilla tulee vaalia yleisten alueiden monipuolista kasvillisuutta. Ympäristön vanhempia kulttuurikerrostumia voidaan nostaa esiin esimerkiksi elvyttämällä Länsi-Herttoniemen hävinneiden huviloiden pihapiirien kulttuurikasvillisuutta harkittujen raivaus- ja niittotöiden avulla, mikä tehdään luonnon monimuotoisuuden hengessä.

3.1.2 Luontoarvojen vaaliminen

Suunnittelualueella on poikkeuksellisen paljon laajoja suojelualueita. Merkittäviä luontoarvoja sijaitsee myös luonnonsuojelualueiden ulkopuolella, esim. arvokkailta kallio-, kangas-, lehto- ja luhtabiotoopeilla. Alueelle tyypillinen piirre on kulttuuri- ja luontoarvojen kirjo ja päällekkäisyys yhdistettynä näiden alueiden virkistysarvoihin, mikä aiheuttaa omat haasteensa tiivistyvässä kaupunkiympäristössä. Kasvavia käyttöpaineita sovitaan yhteen olevien arvojen kanssa ohjaamalla kulkua ja selkeyttämällä opastusta ja reittejä entisestään. Metsiin liittyvistä luontoarvoista huolehditaan tukemalla luonnon monimuotoisuutta, jättämällä suuri osa metsistä hoitotoimenpiteiden ulkopuolelle ja ylläpitämällä lahoppuujatkumoa. Metsä- ja puustoisien verkoston yhteyksien jatkuvuuden turvaaminen on tärkeä keino luontoarvojen turvaamiseen.

Kaupunkiluonnon monimuotoisuutta voidaan suunnittelualueella tukea ennallistamalla alueelle ominaisten vanhojen huviloiden umpeenkasvaneita kulttuurivaikutteisia biotoopeja. Erityistä huomiota tulee kiinnittää metsien ja puoliavoimien niittyjen reunavyöhykkeiden hoitoon sekä kallio- ja niittyalueiden kasvillisuuden säilyttämiseen ja kehittämiseen. Tarvittaessa poistetaan haitallisia vieraslajeja.

Luonnonsuojelualueilla ja rauhoitettavilla alueilla hoito suunnitellaan ja toteutetaan suojelualueiden omien hoito- ja käyttösuunnitelmien mukaisesti. Helsingin kaupungin ympäristöpalvelut vastaa hoito- ja käyttösuunnitelmien laadinnasta ja päivityksistä.

Kuva 28. Alueella on runsaasti arvokkaita käypäkohteita.

3.2 Verkostotavoitteet

3.2.1 Jalankulku-, pyöräily- ja virkistysreitit

Alueen jalankulun ja pyöräilyn reitistö on monimuotoinen ja erityinen kokonaisuus, joka muodostuu kattavasta viher- ja selännealueiden puistokäytäväverkostosta ja katu ympäristön jalankulku- ja pyöräilyverkostosta.

Eryisesti ranta-alueita kiertävät ja Länsi-Herttoniemen selännemetsien reitit ovat useiden käyttäjäryhmien suosiossa. Ranta-alueita kiertäviä reittejä Porolahden kallioilta Strömsinlahden puistoon käytetään erityisesti virkistäytymiseen, yleiseen ajanviettoon ja kohtaamisiin. Alueilla tapahtuva liikkuminen on väljää ja kiireetöntä. Luonto ja meri mahdollistavat suurelta osin koetun kiireettömyyden ja virkistäytymisen. Luonto, meri, rannat ja väljyys korostuivat myös Herttoniemen kaupunginosavisioityön yhteydessä alueen asukkaille teetetystä karttakyselyssä.

Selännealueiden reitit muodostavat mielekkään kokonaisuuden ympärivuotuisessa käytössä. Paikoin selännealueilla reitit ovat kuitenkin hyvin jyrkkiä ja pitkiä, eivätkä näin ollen sovellu kaikille käyttäjille. Asukastilaisuuksissa nousikin esille toive lyhyemmistä reittiosuuksista, joissa myös palveluvarustus ja nykyistä parempi valaistus olisi huomioitu.

Katualueiden jalankulku- ja pyöräilyreitit sijoittuvat pääasiassa kokoojakaduille. Reitistö jatkuu pääosin hyvin eri pienalueilla ja niiden välillä, mutta pyöräilyreitistössä on epäjatkuvuutta Herttoniemen yritysalueella sekä Länsi-Herttoniemen alueella Hiihtomäentienä. Herttoniemenrannassa puolestaan reitistö on hyvin kattava.

Herttoniemen rantaan toivottiin uutta yhteyttä Laajasalon Tullisaareen Killingholman kohdalle. Yhteys on merkitty Herttoniemenrannan asemakaavaan siltana päättyen keskelle salmea. Laajasalon puolella vireillä olevan asemakaavamuutoshankkeen yhteydessä selvitetään yhteyden rakentaminen. Yhteys monipuolistaisi toteutuessaan merkittävästi virkistysyhteyksiä.

Aluesuunnitelman tarvekartoituksen yhteydessä toimivan reittiverkoston merkitys sekä laatutasojen muutostarpeet korostuivat. Pyöräiliikenteen tavoiteverkon mukaisten reittien toteutumisessa on alueellisia eroja:

- Kivinokkaan ei ole esitetty tavoiteverkon reittiä. Kipparlahden silmukka on tavoiteverkon mukainen.
- Herttoniemenrannassa tavoiteverkon mukainen reitistö on kattava ja pääosin olemassa.
- Länsi-Herttoniemessä Hiihtomäentienä-Kettutienä puuttuu tavoiteverkon mukaiset yksisuuntaiset reitit.
- Herttoniemen yritysalueella Laivalahdenkadulla-Mekaanikonkadulla olemassa olevat reitit eivät ole sujuvasti jatkuvia ja poikkeavat tavoiteverkolla esitetyistä yksisuuntaisista pääreiteistä. Myös Sahaajankadun reitti on tavoiteverkosta poikkeava.
- Roihuvuoreen ei ole esitetty tavoiteverkolla pääreititheyttä, mikä näkyy verkostollisena epäjatkuvuutena Itäkeskuksen suuntaan.
- Koko suunnittelualueen kattavaa, ja myös sen ulkopuolelle jatkuvaa suunnittelua tarvitaan yhtenäisen rantareitin kehittämiseksi. Rantareitti on alueellisesti ja verkostollisesti merkittävä. Tammisaloon kohdalla reitti on merkitty muuksi reitiksi, ja Strömsinlahdella pääreitiksi. Olemassa olevalla reittiyhteydellä tämä näkyy puutteina valaistuksessa, esteettömyydessä ja reitin yhtenäisessä leveydessä. Reitien suunnittelussa on tärkeä tiedostaa olemassa olevat luonto- ja kulttuuriarvot.

Laadullisia parannuksia pyöräilyn osalta ovat lisäksi esimerkiksi Itäbaana ja Laajasalonbaana, joiden osuuksia on tavoitteena päästä rakentamaan jo lähivuosina. Suunnittelualueen pyöräiliikenteen tavoiteverkossa puistoissa on kaksisuuntainen pyöräiliikenne. Sen sijaan katujen varsien pyöräreiteiksi on jatkossa tarkoitus tehdä yksisuuntaisen pyöräiliikenteen järjestelyt, esimerkiksi pyöräkaistoilla. Muutoksia katuihin tehdään osana katujen peruskorjauksia tai muita muutoksia.

Laadukkaiden pyöräteiden eli ns. baanojen verkossa Itäbaana on esitetty kulkevaksi Itäväylän suuntaisesti suunnittelualueen halki, ja Laajasalonbaana Herttoniemen metroasemalta Linnanrakentajantietä pitkin Herttoniemen salmen yli Laajasaloon. Olemassa olevassa reitistössä baanoja ei vielä ole.

Kuva 29. Porolahdenpuiston rannat ovat ulkoilijoiden suosiossa, myös hiihtäjien.

Reitistöjen kehittämistarpeina korostuivat erityisesti seuraavat:

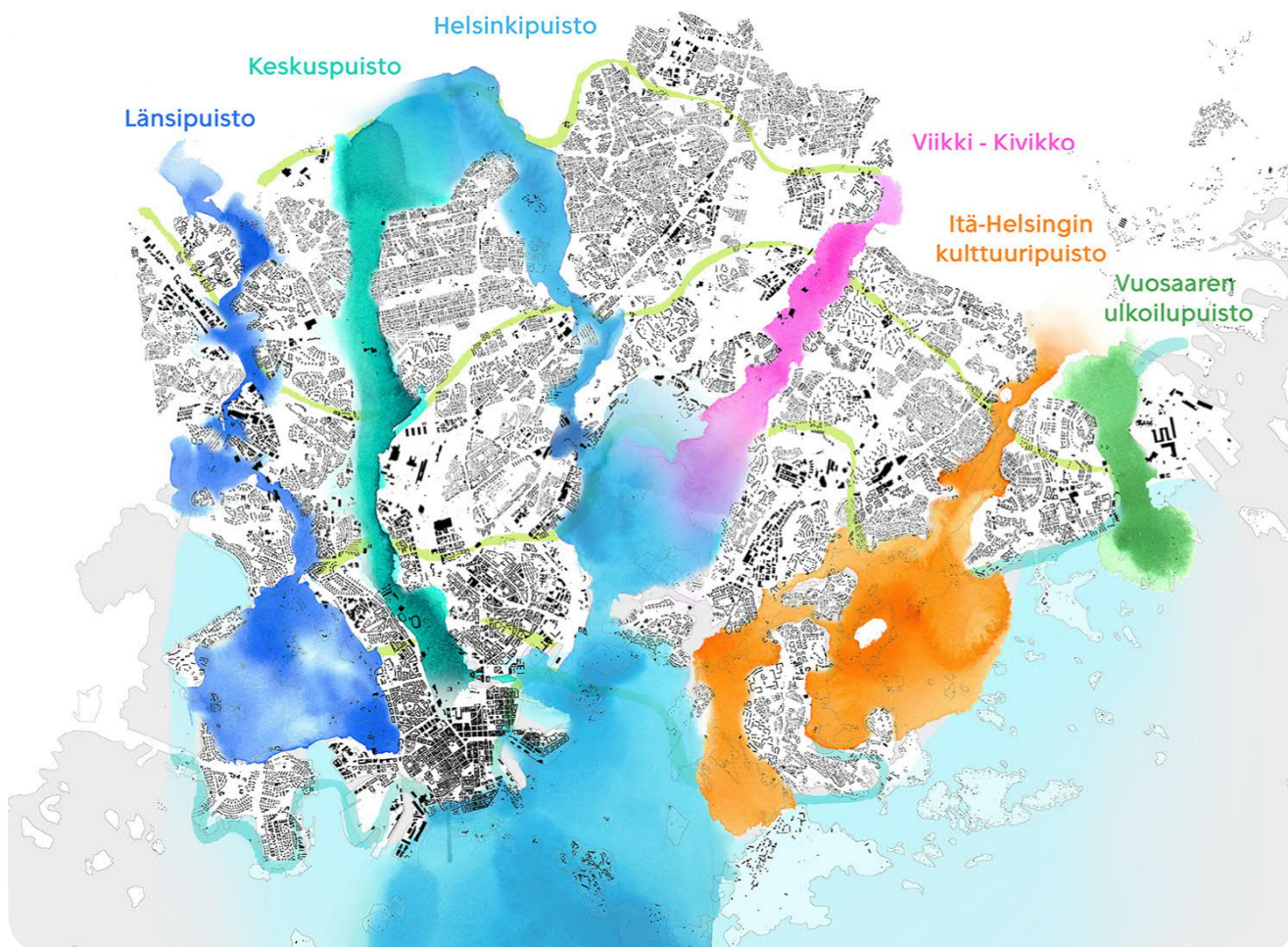
- Yhtenäisen rantareitin kehittäminen.
- Rantareitti sekä selännemetsien vaihtelevat reitit sovitettuina arvokkaaseen luonnon- ja kulttuuriympäristöön ovat alueen vaalittavia ja säilytettäviä erityispiirteitä.
- Pyöräilyreitistöä pyritään muuttamaan taivoteverkon mukaiseksi kunnostusten ja peruskorjausten yhteydessä.
- Tarveselvityksessä nousivat esille erityisesti reittien esteettömyys, jalankulun ja pyöräilyn erottaminen suosituimmilla ulkoilureiteillä sekä reitistön yleinen kunto ja varustelu.
- Reitistön opastuksen kehittäminen erityisesti pitkillä selänne- ja rantareiteillä huomioiden myös latureitit.

3.2.2 Viheralueiden palvelut

Suunnittelualueen viheralueet ovat yleisesti ottaen hyvin monipuolisia ja vetovoimaisia selännemetsistä merenrantaan. Reitit yhdistyvät myös laajempiin viheraluekokonaisuuksiin, ja niiden varsilla on myös muita palveluja ja mahdollisuuksia eriluonteiseen toimintaan ja virkistäytymiseen.

Herttoniemen alueella on neljä leikkipuistoa (LP Herttoniemi, LP Hilleri, LP Tuorinniemi ja LP Roihuvuori). Näiden lisäksi on useampia kaupunkiympäristön toimialan ylläpitämiä pienempiä leikkipaikkoja Länsi-Herttoniemessä, Herttoniemenrannassa ja Roihuvuoressa. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala hallinnoi Herttoniemen, Roihuvuoren ja Herttoniemenrannan liikuntapuistoja. Kaupunginosan ainoa virallinen uimaranta on Tuorinniemen uimaranta. Myös Kivinokassa ja suunnittelualueen ulkopuolella Marjaniemessä sijaitsee uimaranta. Viljelypalstoja on Mölylän metsän ja Länsi-Herttoniemen välisessä laaksossa sekä Kivinokassa.

Kaupungin ja veneseurojen venepaikkoja on Strömsinlahden, Laivalahden, Kipparlahden ja Naurissalmen venesatamissa. Alueella on useita koira-aitauksia, jotka sijaitsevat Länsi-Herttoniemessä Siilitien länsipuolella, Porolahdenpuistossa ja Tuorinniemiesä. Lisäksi Tuorinniemiesä on koirien uimaranta.

Kuva 30. Herttoniemen kaupunginosan asuinalueet sijoittuvat Viikki-Kivikon ja Itä-Helsingin kulttuuripuiston viher-sormien väliselle alueelle. (Lähde: Kaupunkisuunnitteluviraston ympäristötoimisto 2016.)

Viheralueiden palveluiden kehittämisen tavoitteet:

- Alueella säilytetään monipuolinen tarjonta erilaisia viheralueiden palveluita.
- Leikkipaikkojen verkosto pidetään riittävällä tasolla koko alueella.
- Monet alueen pienistä leikkipaikoista ovat vaatimattomasti varustettuja tai peruskorjauksen tarpeessa. Näitä leikkipaikkoja kehitetään.
- Maastotarkastelujen perusteella aluesuunnitelmassa on osoitettu peruskorjauksen priorisoitavaksi kaksi keskeistä leikkipaikkaa: leikkipaikka Tuhkimo Roihuvuoressa ja Kerttulipuisto osana Herttoniemenrannan puistoketjun suunnittelutarvetta.
- Työn yhteydessä on tunnistettu jatkoselvitys- ja kehitystarve laajemmalle, mielellään koko kaupungin mittakaavassa tehtävälle leikkipaikkojen palvelulinjaukselle ja verkos

Kuva 31. Tuorinniemen uimaranta.

Kuva 32. Porolahdenpuiston koira-aitaus.

Kuva 33. Länsi-Herttoniemen viljelypalsta-alue Fastholman ja Herttoniemen liikuntapuiston välissä.

3.2.3 Ekologisten verkostojen kehittämisen tavoitteet

Sininen verkosto

Suunnittelualueen sininen verkosto koostuu kolmesta valuma-alueesta: Mustapuron, Viikinojan ja Porolahdenpuron valuma-alueista. Puroista merkittävimmät ovat Mustapuro ja Porolahdenpuro; lisäksi alueella on kaksi pienehköä lampea. Purot ja kosteikot ovat maisemallisesti tärkeitä, mutta niillä on keskeinen rooli myös virkistykseen, hulevesien hallinnan ja luontoarvojen, kuten taimenien ja vesibiotooppien, kannalta. Pohjavesialueita suunnittelualueella ei ole. Vesistöjen äärellä sijaitsee toimintoja, jotka aiheuttavat niille riskejä. Riskien hallintaa parannetaan parantamalla hulevesien hallintaa ja laadullista käsittelyä.

Erityisessä tarkkailussa tulisi olla luonnonsuojelualueille laskevien ojien vedenlaatu. Kaupungin lumenvastaanotopaikalta ja Staran varikolta suotuvat hulevedet johdetaan avo-ojien kautta Vanhankaupunginlahden Natura-alueelle. Lumen ja sulamisvesien mukana alueelle kulkeutuu erilaisia maa-aineksia, vieraslajien kasvinosia ja siemeniä, sekä roskia, mikromuovia, suolaa ja muita herkälle ympäristölle haitallisia aineita.

Alueella on paljon rantaviivaa, ja meri vaikuttaa ilmastoon ja kasvillisuuteen oleellisesti. Vaihteleva topografia yhdistettynä merenrantaan aikaansaa lämpötilan vuorokautisia ja vuotuisia eroja, ja lisää ilmankosteutta. Porolahden ja Strömsinlahden rakennetuilla rannoilla merivesitulvat ja jäiden liikkeet aiheuttavat rakennetuille rannoille eroosiota. Rakennettuja rantoja vahvistetaan eroosiota vastaan.

Maisemallisesti ja virkistykseen kannalta merenrannat ja pienvesistöt ovat erittäin tärkeitä. Rantojen ja vesistöjen saavutettavuutta kehitetään parantamalla reittiyhteyksiä ja lisäämällä oleskelualueita rantaan.

Kuva 34. Porolahdenpuro on suurelta osin voimakkaasti rakennettu ja muotoiltu ojaksi. Porolahdenpuistossa se on muotoiltu luonnonmukaisesti ja sen yli kulkee viehättäviä puusiltoja.

Puot

Mustapuro on lähdevaikutteinen kaupunkipuro, joka saa alkunsa Kontulan kirkon ympäristöstä ja laskee mereen Strömsinlahdessa. Puroympäristö on tärkeä virkistys- ja luontokohde, ja se on myös linnustollisesti arvokas. Helsingin pienvesiohjelman mukaan kehittämistoimenpiteiksi on mainittu vedenlaadun parantaminen, maisema- ja virkistysarvojen lisääminen sekä luontoarvojen säilyttäminen. Mustapurolle on laadittu hoitosuunnitelma.

Valurinoja kokoaa Herttoniemen yritysalueen hulevesiä, ja sillä on myös tärkeä ekologinen merkitys Valurinpuiston alueella. Valurinpuistossa on potentiaalia kehittää hulevesien laadullista hallintaa.

Kuva 35. Mustapuro on tärkeä maisemallinen elementti ja ekologinen yhteys Strömsinlahdenpuistossa.

Läpäisemättömät pinnat

Suunnittelualueen läpäisemättömien pintojen osuutta tarkasteltiin pienvaluma-alueittain. Läpäisemättömien pintojen osuus vaihtelee 8-68 % välillä. Hyvin läpäiseviä alueita ovat Vanhankaupunginlahden rannat Kivinokasta Viikin rajalle asti. Rakennetuilla asuin- ja teollisuusalueilla läpäisemättömien pintojen osuus on suuri. Erityisen korkea se on Herttoniemenrannassa, osin Länsi-Herttoniemessä sekä Herttoniemen yritysalueella. Korkeaa prosenttia muualla selittää katujen ja teiden sekä kallioalueiden pinta-alojen suuri osuus, vaikka alue muutoin olisikin yleisilmeeltään vehreä.

Sinisen verkoston tavoitteet

Sinisen verkoston tavoitteet voidaan jakaa kolmeen pääluokkaan: Tulvien ja vedenlaadun hallintaan, elinympäristöjen tilan parantamiseen ja ennallistamiseen sekä väikistyskäytön mahdollisuuksien parantamiseen.

Seuraavaksi on eritelty suunnittelualueen tavoitteet näille kolmelle pääryhmälle.

Tulvien ja vedenlaadun hallintaan liittyvät tavoitteet:

- Hulevesien määrällisen ja laadullisen hallinnan kehittäminen, mm. viherkaduilla, erityisesti Herttoniemen yritysalueella, muilla sekaviemäröidyillä alueilla sekä Herttoniemenrannassa, jossa on paljon läpäisemättömiä pintoja.
- Herttoniemen yritysalueella Valurinpuistossa Valurinojan kehittäminen hulevesien hallinnan näkökulmasta.
- Laajojen nurmialueiden kehittäminen siten, että niille sijoitetaan hulevesiä viivyttäviä aiheita ennen vesien johtamista vesistöihin.
- Tulvahuippuja tasaavien luonnonkosteikkojen säilyttäminen.
- Erillisviemäröinti nykyisille sekaviemäröidyille alueille.

Kuva 36. Kosteikkoalue Strömsin venesataman länsipuolella.

Elinympäristöjen tilan parantamiseen ja ennallistamiseen liittyvät tavoitteet:

- Rantabiotooppien elinvoimaisuuden turvaaminen; keinoina mm. vieraslajien torjunta, hydrologiset olosuhteet ja vedenlaadun hallinta
- Mustapuron virkistys- ja elinympäristöarvon parantaminen (taimenpuro, hulevesiselvitys tekeillä).
- Porolahden ja Strömsinlahden rakennettujen rantojen eroosiorjunta ja elinympäristöjen parantaminen.
- Porolahdenpuron osittainen ennallistaminen, mm. nykyisen uoman mutkittelun lisääminen Helsingin pienvesiohjelman mukaisesti.

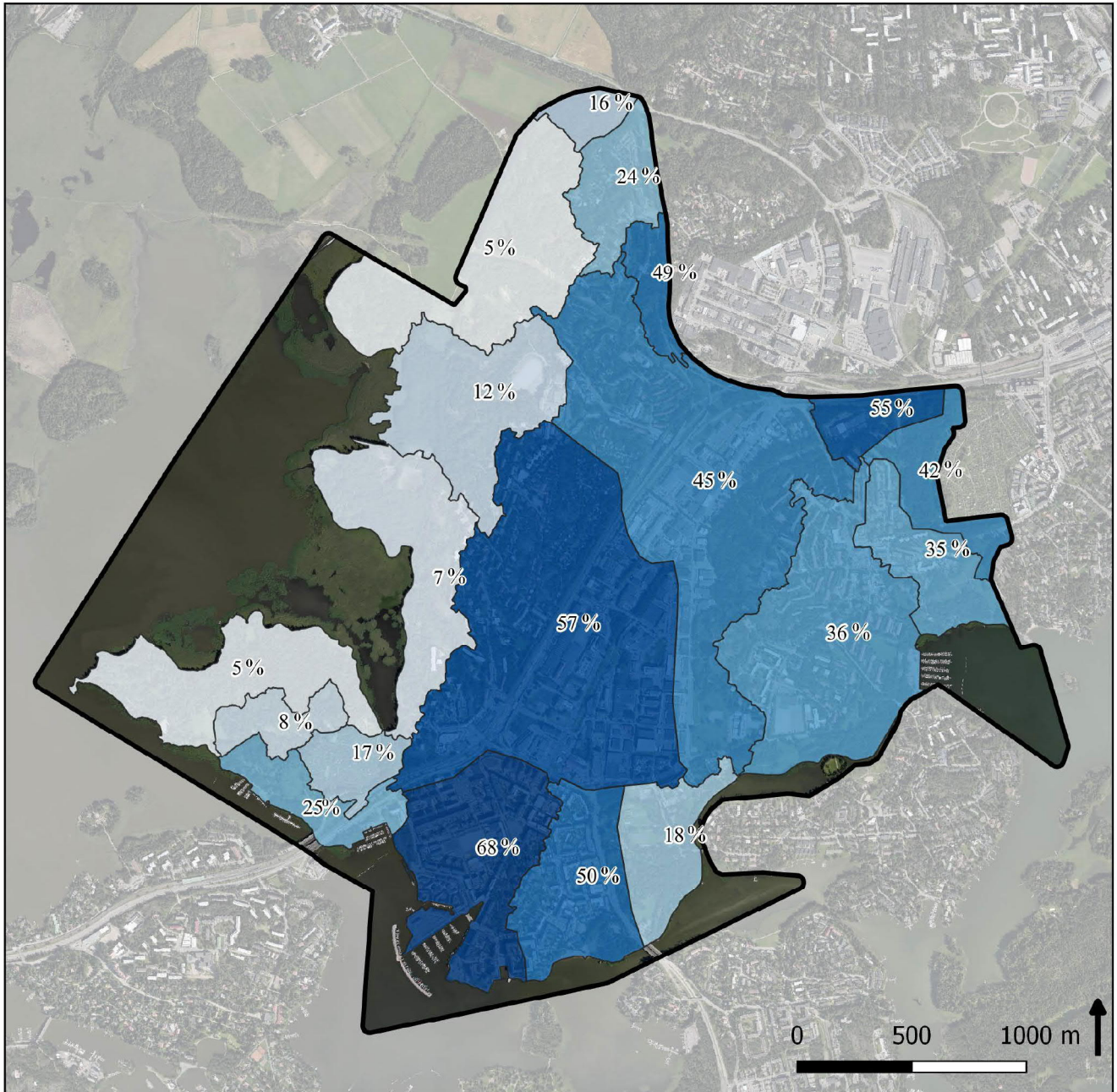
Virkistyskäytön mahdollisuuksiin liittyvät tavoitteet:

- Rantareitin virkistyskäyttöarvon parantaminen maisema- ja luontoarvot huomioon ottaen. Reitin opastuksen, jatkuvuuden ja levähdyspaikkojen kehittäminen.
- Vesiaiheiden elämyksellisyyden korostaminen hulevesien käsittelyn kehittämisen yhteydessä, esim. Kirsikkapuiston, Porolahdenpuiston ja Strömsinlahdenpuiston alueilla.
- Vanhankaupunginlahden puolella luontoarvojen säilyttäminen ja parantaminen tulee olla aina kaiken virkistyskäytön kehittämisen lähtökohtana.
- Porolahden ja Strömsinlahden puolella painotus virkistyskäytön kehittämisen ohella kulttuuriympäristön ja luontoarvojen vaalimisessa.
- Ranta- ja vesialueiden saavutettavuuden parantaminen reitistöjä ja oleskelualueita kehittämällä, esimerkiksi lisäämällä laiturimaisia oleskelupaikkoja tai reittiosuuksia.

Kuva 37. Eroosion vaikutusta Strömsinlahdenpuistossa Mustapuron suulla.

□ Suunnittelualue [1] ■ Osavalue-alue, prosenttiluku ilmoittaa läpäisemättömien pintojen osuuden

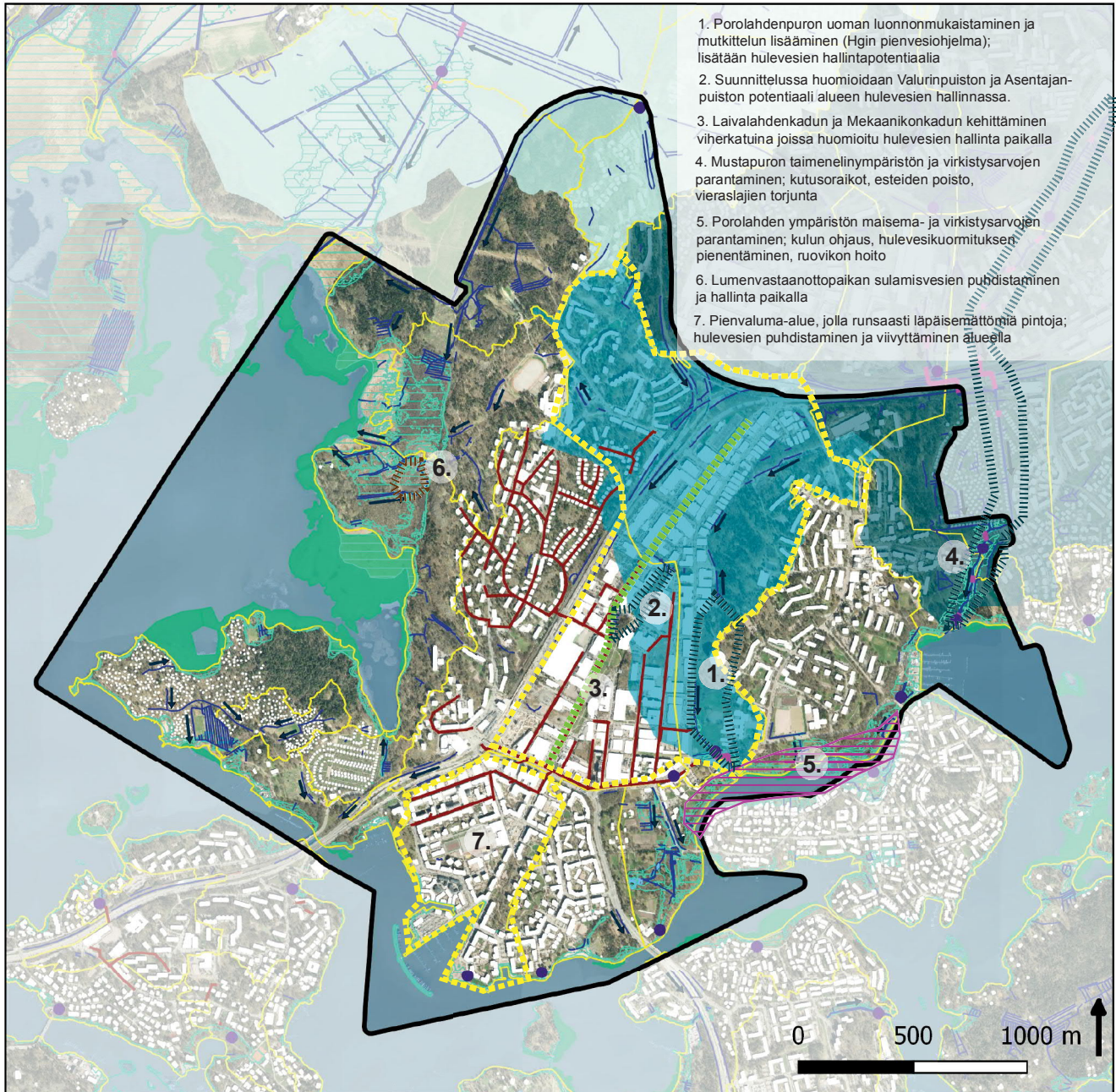
© Helsingin kaupunki.

Aineistot: HSY:n seudullinen maanpeiteaineisto 2016, Osavalue-alueet Helsingin kaupunki 2012.

Taustakartta: Helsingin karttapalvelu, Ortoilmakuva 2017.

Kuva 38. Läpäisemättömien pintojen osuus suunnittelualueen osavalue-alueilla. Läpäisemättömien pintojen osuus on suurin Herttoniemenrannan ja Herttoniemen yritysalueen kohdalla.

1. Porolahdenpuron uoman luonnonmukaistaminen ja mutkittelun lisääminen (Hgin pienvesiohjelma); lisätään hulevesien hallintapotentiaalia
2. Suunnittelussa huomioidaan Valurinuiston ja Asentajanpuiston potentiaali alueen hulevesien hallinnassa.
3. Laivalahdenkadun ja Mekaanikonkadun kehittäminen viherkatuina joissa huomioitu hulevesien hallinta paikalla
4. Mustapuron taimenelinympäristön ja virkistysarvojen parantaminen; kutosoraikot, esteiden poisto, vieraslajien torjunta
5. Porolahden ympäristön maisema- ja virkistysarvojen parantaminen; kulun ohjaus, hulevesikuomituksen pienentäminen, ruovikon hoito
6. Lumenvastaanottoaikan sulamisvesien puhdistaminen ja hallinta paikalla
7. Pienvaluma-alue, jolla runsaasti läpäisemättömiä pintoja; hulevesien puhdistaminen ja viivyttäminen alueella

Suunnittelualue [1]	Viikinojan valuma-alue	Lammet
Purot ja ojat	Porolahdenpuron valuma-alue	Meritulva-alue
Purkupisteet	Meri	Sekavesiviemäröinti - runkolinjat
Osavaluma-alue	Uomien putkitetut osuudet	Rantaniityt ja ruovikot
Mustapuron valuma-alue	Vesien virtaussuunnat	

Sinisen verkoston kehittämistavoitteet:

Hulevesien laadullisen hallinnan kehittäminen; alue, jolla paljon läpäisemättömiä pintoja ja/tai sekaviemäröinti	Ranta- ja vesialueen virkistysarvon, kulutuskestävyyden ja tulviin varautumisen parantaminen; kulunohjaus, tulvariskialueella eroosiontorjunta ja rannan luontaisen vyöhykkeisyyden säilyttäminen
Puro-, oja- tai rantaympäristöjen parantaminen; elinympäristöjen parantaminen, virkistysarvon lisääminen, hulevesien puhdistuspotentiaalin lisääminen	Hulevesien hallinnan kehittäminen katutilassa kasvillisuutta hyödyntäen

Kuva 39. Sininen verkosto. Osa Länsi-Herttoniemestä, yritysalueesta ja Roihuvuoresta kuuluu Porolahdenpuron valuma-alueeseen. Mustapuron valuma alueeseen kuuluu Roihuvuoren itäosa. Viikinojan valuma-alueeseen kuuluu Länsi-Herttoniemen pohjoisosa.

Metsä- ja puustoinen verkosto

Alueen länsireunan Vanhankaupunginlahden rantoja ja Natura-aluetta seuraileva metsäinen vyöhyke liittyy Viikki-Kivikko-Sipoonkorpi ja Viikki-Vantaanjoki-Haltiala metsäisiin runkoyhteyksiin. Yhteys on myös osa Helsingin itäistä vihersormea. Vanhankaupunginlahden alueella yhdistyy Viikki-Kivikon ja Helsingin puiston viher-

sormet. Kivikosta viheryhteyden olisi mahdollista jatkaa paikallisena yhteytenä Itäväylää myötäillen Kalasatamaan asti.

Etelä- ja itäosiltaan suunnittelualaue liittyy Itä-Helsingin kulttuuripuiston vihersormeen.

Metsä- ja puustoinen verkoston tavoitteet:

- Luonnonhoidon piirissä olevien alueiden osalta tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja se, että mahdollisimman suuri osa puustosta saisi uudistua luontaisesti. Lahopuuta jätetään mahdollisuuksien mukaan mahdollisimman paljon metsiin.
- Metsäluonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja metsän tunnun vaaliminen laajoilla metsäisillä alueilla, erityisesti Länsi-Herttoniemen ja Roihuvuoren selänmetsissä.
- Runkoyhteyteen sisältyvien yli 4 hehtaarin laajuisten ydinmetsien säilyttäminen ja niiden välisten viheryhteyksien kehittäminen. Esimerkiksi maisemanhoidossa tulee kiinnittää huomiota siihen, ettei ydinmetsiä pirstota ja ne säilyvät riittävän leveinä vyöhykkeinä. Ydinmetsien välillä tulee säilyttää ja kehittää vähintään 30 m leveitä puustoisia käytäviä. Myös metsien reunavyöhykkeiden tulee olla monikerroksellisia.
- Roihuvuoren puoleinen Itä-Helsingin kulttuuripuiston vihersormiyhteys on alueellisesti tärkeä puustoinen yhteys, johon liittyvät metsät ovat pienialaisia rantametsiä. Yhteyttä kehitetään alueellisesti merkittävänä puustoisena yhteytenä, johon sisältyy erityisesti ranta- ja tulvametsiä, ja joka kytkeytyy puronvarsien puustoiisiin yhteyksiin.
- Puustoinen verkoston epäjatkuvuuskohtien kehittäminen esimerkiksi metsäisten saarekkeiden välisiä ”askelkiviä” tai ”maisemakäytäviä” luomalla, ks. Metsä- ja puustoinen verkosto. Opas verkoston huomioimiseksi Helsingin kaupunkisuunnittelussa (Erävuori, L.; Oksman, S. & Suominen, H. 2019).
- Vanhat asuinalueet, kuten Länsi-Herttoniemi ja Roihuvuori, joilla on paljon varttunutta puustoa muodostavat puustoinen verkoston tukialueita. Erityisen tärkeitä tukialueet ovat silloin, kun ne sijoittuvat runkoyhteyksien yhteyteen, kuten Länsi-Herttoniemen puustoinen asuinalue selänmetsän vieressä.
- Herttoniemen yritysalueella on hyvin vähän puustoa. Alueelle tulee lisätä katupuustoa ja puuryhmiä ja kehittää samalla sen yleisilmettä, viihtyisyyttä ja pienilmastoa. Leveistä viherkaduista kehitetään paikallisia yhteyksiä, ja niihin liittyvät puistikot muodostavat viheryhteyksien askelkiviä.
- Herttoniemenrannassa on vähän puustoa ja osa katupuustosta on huonokuntoista. Aluetta kehitetään tukialueena, ja kiinnitetään huomiota katupuulajiston monipuolistamiseen ja sen lisäämiseen kaikessa alueen kehittämisessä.

Kuva 40. Länsi-Herttoniemessä ja Roihuvuorella on paljon puusto- ja metsäverkoston tukialueita, joissa kasvaa varttunutta puustoa.

Kuva 41. Metsä- ja puustoinen verkosto.

- Suunnittelualue [1]
- Puusto 10-20 m
- Puusto yli 20 m
- Puusto 2-10 m

© Helsingin kaupunki
 Aineistot: HSY:n seudullinen maanpeiteaineisto 2016
 Taustakartta: Helsingin kantakartta 2019

Metsä- ja puustoinen verkoston yhteydet ja kehittämistavoitteet

- ←|||→ runkoyhteys
- ←→ alueellinen yhteys
- ←→ paikallinen yhteys
- - - - - kehitettävä yhteys
- metsä- ja puustoinen verkoston kehitettävä katkoskohta: tavoitteena yhteyden vahvistaminen (mahdollisia vaihtoehtoja jatkotarkastelussa esimerkiksi "askelkivet" tai runkoyhteydellä vihersilta)
- pienilmaston, kävely-ympäristön ja kaupunkikuvan parantaminen puustoa lisäämällä
- puustoinen verkoston tukialueena ylläpidettävä alue, varttunutta ja kookasta puustoa pihoidilla ja yleisillä alueilla
- ydinmetsä (yli 4 ha)

Niittyverkosto

Alueella on kaksi merkittävää avointen elinympäristöjen kokonaisuutta, joissa on myös lukuisia luonto- ja kulttuuriarvoja.

Vanhankaupunginlahden, Länsi-Herttoniemen selänne-metsän ja asuinalueen muodostamaan kokonaisuuteen sisältyy ruovikkoalueita, perinenniittyjä ja kallioketoja. Ruovikkoalueet ovat reheviä ja kosteita niittyjä, perinenniityt taas kuivia, kallioalueille sijoittuvia kallioketoja. Alueella myös vanhoja, umpeenkasvaneita pihapiirejä, joissa on jäljellä niittymäistä kasvillisuutta ja puutarhakasveja. Aluekokonaisuus on ensisijaisesti metsäverkoston runkoyhteys, mutta sen lomaan muodostuu myös pienialaisten niittyjen verkosto. Pohjoisosaa kytkeytyy Viikin peltoihin ja laidun-alueisiin sekä Viikinojan varren tulvaniittyihin. Etelässä kokonaisuuteen linkittyy mm. Kivinokan siirtolapuutarhat.

Roihuvuoren ja Porolahden rantavyöhykkeelle muodostuu merkittävä avointen ja puoliavointen elinympäristöjen vyöhyke, joka kytkeytyy merenlahtiin ja pienvesiin, kuten Porolahdenpuro, Mustapuro, kartanopuiston lammet. Kokonaisuuteen sisältyy sekä merkittäviä kulttuuriympäristöjä, kuten Herttoniemen kartanoympäristö ja Strömsinlahdenpuisto, että erilaisia avoimia rantapuistoja ja tulvaniittyjä. Kartanoympäristöjen nurmikot ovat myös arvokkaita ja lajistoltaan moderneista nurmikoista poikkeavia, joten niitä vaalitaan myös osana luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä.

Kuva 42. Kalliokedot ovat alueelle tyypillisiä. Roihuvuoren vesitornin juurella kasvaa mm. keto-orvokkia ja kalliokieliä.

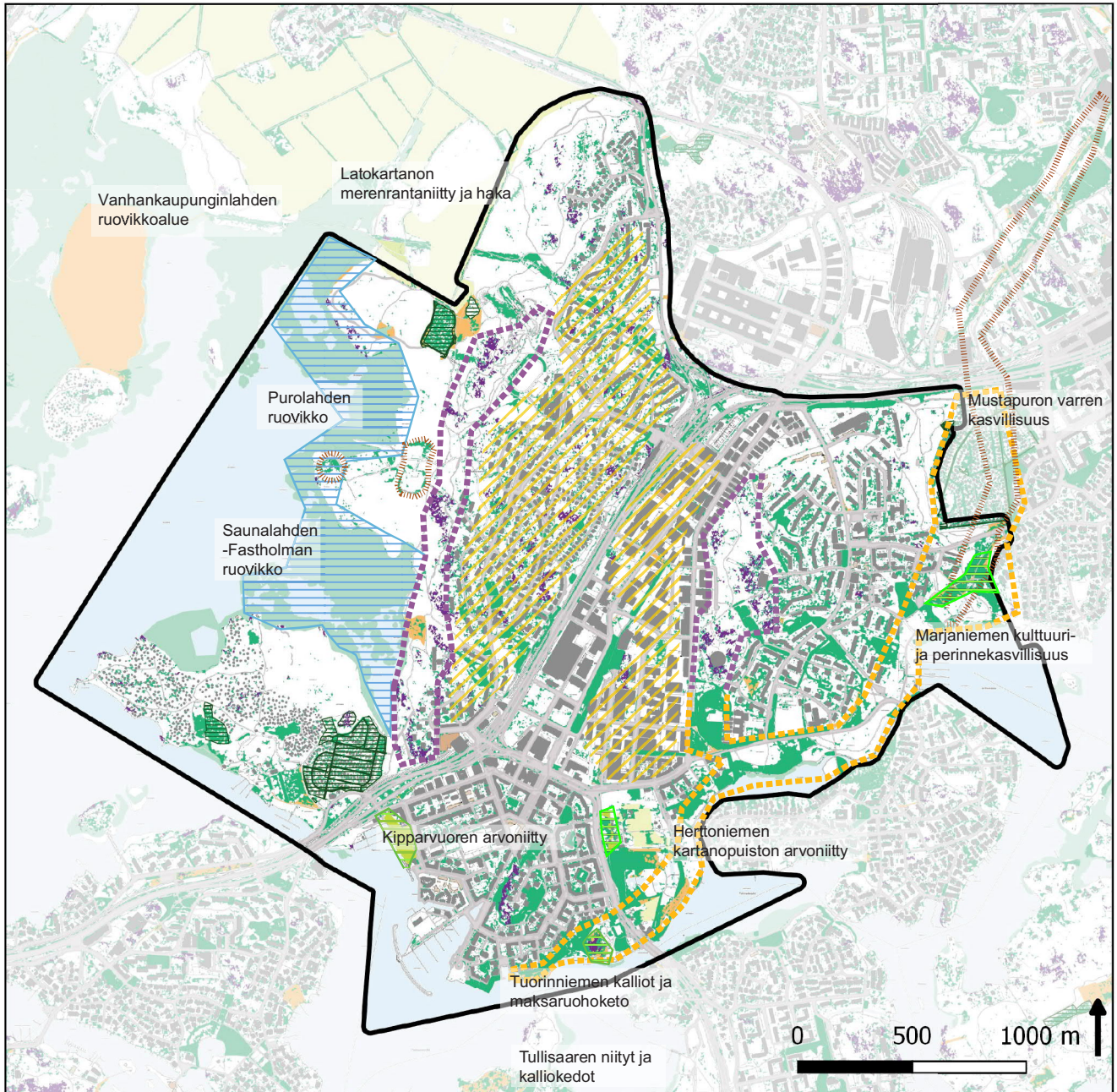
Kuva 43. Porolahdenpuiston laajoja nurmialueita on mahdollista kehittää ylläpidon keinoin osittain niittymäiseksi puustoisten saarekkeiden läheisyydessä. Kuvassa nurmikun seassa kukkii mukulaleinikki.

- Monipuolistetaan puronvarsiympäristöjen luontoarvoja puuston ja avoimien niittyalueiden mosaiikilla, ja torjutaan haitalliset vieraslajit mahdollisuuksien mukaan. Vieraslajien torjunnassa ensisijaisena ovat luontoarvoiltaan erityisen arvokkaat alueet, kuten Vanhankaupunginlahden Natura-alue ja Mustapuro.
- Roihuvuori-Herttoniemenranta niittyverkostoa kehitetään muuttamalla vähäisessä oleskelukäytössä olevia nurmialueita osittain niityiksi monimuotoisuuden lisäämiseksi. Näitä ovat erityisesti ranta-alueiden läheisyyteen ja puustosaarekkeisiin sekä mahdollisiin hulevesikostoihin liittyvät nurmialueet.
- Kipperavuoren sekä Herttoniemen ja Strömsin kartanopuistojen perinne- ja arvoniittyjen arvon säilyttäminen riittävällä hoidolla
- Länsi-Herttoniemen selänne-metsän vanhojen, hävinneiden huviloiden umpeenkasvaneiden pihapiirien ja niittyjen kunnostus sekä ottaminen hoidon piiriin.
- Ruovikot ovat tärkeitä elinympäristöjä mm. monille linnuille, ja ne suodattavat ja sitovat hulevesien mukana rannikkovesiin valuvia ravinteita. Kosteikkokasvillisuus on myös tehokas hiilensitoja. Ruovikkoisten ranta-alueiden virkistyskäyttöä kehitetään ensisijaisesti muilla keinoin kuin vesistöä ruoppaamalla. Ruovikoiden säännöllistä niittoa voidaan toteuttaa pienialaisesti harkituissa paikoissa maiseman avaamiseksi, esimerkiksi Porolahdella.
- Kehitetään ja ylläpidetään niittyverkoston tukialueita. Herttoniemen yritysalueella voidaan suosia pölyttäjäkavillisuutta esimerkiksi hulevesirakentamisessa ja viherkatoilla (ns. pölyttäjien askelkivet). Länsi-Herttoniemessä erityisesti avoimien kallioniittyjen ja -ketojen säilymistä pyritään edistämään kulunohjauksella ja säilyttämällä avoimuus maisemanhoidossa.

Kuva 44. Niittyverkosto.

	Suunnittelualue [1]		Siirtolapuutarhat ja palstaviljelyalueet
	Arvonniityt		Avoin puisto tai piha-alue, enimmäkseen nurmea
	Niityt		Rantaniityt ja ruovikot
	Pellot		Avokalliot ja kalliokedot

Niittyverkoston kokonaisuudet, joissa ylläpidetään ja kehitetään yhteyksiä alueiden välillä:

	rantaniityt, nurmet ja ruovikot; erilaisten avoimien ja sulkeutuneiden alueiden mosaiikki
	rinteiden ja lakialueiden kuivat niityt ja kalliokedot; kulun ohjaus ja kulumisen ehkäisy
	alueelle ominaisia merenranta- tai perinne-/ kulttuuriympäristön niittyjä, pölyttäjille tärkeää lajistoa
	arvokkaat laajat yhtenäiset ruovikkoalueet

	nykyinen tai kehitettävä tukialue, tarve pölyttäjien askelkiville; pienialaiset niityt, pölyttäjikasvien suosiminen istutuksissa, kukkivat viherkatot, pihaniityt
	vieraslajihavainnot tai vieraslajien riskikohde; kiinnitettävä erityistä huomiota vieraslajien torjuntaan

3.3 Toimenpidetarpeet

Toimenpidetarpeisiin on kirjattu yleisten alueiden, viheralueiden ja katu ympäristöjen investointi-, peruskorjaus- ja kunnostustarpeet. Lisäksi on kirjattu alueella tyypillisesti toistuvista kunnostus- ja kehittämistarpeista selvitystarpeet, kaavamuutos- ja liikennesuunnittelutarpeet ja mahdollisuudet. Toimenpidetarpeet on kartoitettu vertaamalla alueen tavoitteita ja nykytilaa. Havaitut puutteet ja muut toimenpidetarpeet on kirjattu työn aikana tehdyillä maastokäynneillä kaupungin maastokartoitusjärjestelmä MobileNoteen.

Alueen luonnonhoidon tavoitteet on esitetty luvussa Luonnonhoito. Maisemanhoidon tavoitteet on esitetty aluekohtaisesti yksilöityinä aluekorteissa.

Koko aluetta koskevat yleiset tavoitteet:

- Virkistysyhteyksien parantaminen paljon käytetyillä reiteillä ja alueilla, joista yhteys puuttuu huomioiden kuitenkin aluekokonaisuuden moninaiset suojeluarvot.
- Esteettömien reitti yhteyksien kehittäminen eri käyttäjäryhmille sopiviksi.

3.3.1 Katualueet

Suunnittelualueen kadut ilmentävät omaa aikakautaan ja ovat yleisesti ottaen hyväkuntoisia. Päälyste- ja reunatukivaurioita esiintyy paikallisesti eikä vakavia rakenteellisia vaurioita juurikaan esiinny, koska alueen maaperä on pääosin hyvin kantavaa. Porolahdesta Siilitien metroasemalle Herttoniemen yritysalueen halki työntyvä savikaistale näkyy Sahaajankadulla ja Mekaanikonkadulla muihin katuihin verraten lisääntyneinä päälystevaurioina. Maaperäolosuhteet korostuvat peruskorjaustarpeeseen esitetyillä kaduilla, sillä ne sijoittuvat savikoille. Merkittävimpiä puutteita koko suunnittelualueella ilmenee toiminnallisuudessa esteettömyyden ja liikenneturvallisuuden näkökulmasta. Erityisesti liittymäalueiden liikenneturvallisuus ja asukkaiden keskuudessa koettu turvattomuus ovat asioita, joihin tulee kiinnittää erityistä huomiota, ja parantaa liittymäalueita palvelemaan paremmin erityisesti jalkankulkijoita ja pyöräilijöitä. Tarvekartoituksessa havaittiin myös puutteita katujen kuivatuksessa.

Länsi-Herttoniemen pääosin 1950-luvulla rakentamiseen liittyvä katuverkosto on ikään nähden hyväkuntoista. Merkittävimmät peruskorjaus- ja kunnostamistarpeet sijoittuvat tarvekartoituksen perusteella Hiihtomäentien liittymäalueiden liikenneturvallisuuden ja Siilitien esteettömyyden parantamiseen. Iän puolesta alueen katujen ja rakenteiden kunnallistekniikka edellyttävät lähitulevaisuudessa peruskorjausta, jotka olisi syytä yhteensovittaa alueen vesihuoltosaneerauksien yhteyteen. Tarvekartoituksessa havaittiin asuntokatujen osalta harvaksen sa-

Kuva 45. Puutteellisia suojatieratkaisuja Hiihtomäentienellä.

Kuva 46. ”Limputettuja” sadevesikaivoja Susitiellä.

devesikaivoja, ja sadevesikaivoja oli myös ”limputettu”. Katujen rakenteet tulisikin kunnostaa kokonaisuudessaan erillisenä hankkeena tai yhteisenä kunnallisteknisenä hankkeena, esimerkiksi alueellisen vesihuoltosaneerauksen yhteydessä. Helsingin seudun ympäristöpalvelut-kuntayhtymä HSY on esittänyt Länsi-Herttoniemen vesihuollon aluesaneerauksen investointiohjelmassaan 2023-2026.

Suojateiden esteettömyyttä ja merkintöjä tulisi parantaa katujen peruskorjausten ja -kunnostamisten sekä päällystystöiden yhteydessä. Esteettömyyden tavoitteelliset tasot eivät toteudu suunnittelualueella, suojatiemaalaukset ovat useilla kaduilla kuluneita, diagonaaleja ja usein niistä puuttuu suojatien jatke eroteltujen ja yhdistettyjen jalankulku- ja pyöräteiden yhteydestä.

Katujen peruskorjausten ja kunnostamisten yhteydessä materiaalivalintoihin ja niiden kestävyteen sekä ylläpidettävyyteen eri liikennemuodot huomioiden kiinnitetään erityistä huomiota. Mahdollista nykyisten materiaalien hyödyntämistä toisaalle tulee selvittää investointihankkeiden yhteydessä. Esimerkiksi olemassa olevilla linja-autopysäkeillä Herttoniemenrannassa nykyinen betonikiveys tulee uusia kestävämpään kaupunkikuvallinen ilme huomioiden.

Herttoniemen yritysalueen katutilat ovat mitoitukseltaan leveitä ja toiminnallisuudeltaan yksinkertaisia. Tarvekartoituksessa havaittiin katupuiden huono kunto ja paikoin rakenteen ja kuivatuksen osalta huonokuntoisia katuosuuksia sekä puutteita suojateiden määrässä. Erityisesti Laivalahdenkatua ja Mekaanikonkatua tulisi kehittää yritysalueen maankäyttöä ja toimintoja kehittäessä.

Herttoniemenrannassa katutilan yksityiskohtiin ja materiaaleihin tulisi jatkossa kiinnittää nykyistä enemmän huomiota. Katupuiden rungonsuojat ovat monin paikoin

vaurioituneet tai ne puuttuvat kokonaan. Monissa kohdin juuristosuojat ovat painuneet ja puissa esiintyy runkovaurioita joko olosuhteiden tai ylläpidon aiheuttamina. Herttoniemenrannassa katupuiden kunto aiheuttaa ongelmia huonon kasvualustan ja tilanpuutteen vuoksi.

Katupuita on suunnittelualueella yleisesti ottaen melko vähän, ja ne sijaitsevat pää- tai kokoojakaduilla melko pitkänä riveinä. Herttoniemenrannassa katupuita on käytetty enemmän ja tavanomaista monipuolisemmin.

Suunnittelualueella on suhteellisen vähän aukioita perinteisen aluerakentamisen vuoksi, ja eniten niitä löytyy uusilta alueilta kuten Herttoniemenrannasta.

3.3.2 Viheralueet

Herttoniemessä on kattava, eri luonteisten viheralueiden verkosto ja toimiva virkistysreitistö. Viheralueet ovat keskenään hyvin erityyppisiä, vaihdellen laajoista luonnonsuojelualueista pieniin, rakennettuihin korttelipuistoihin. Luonnonsuojelualueiden toimenpidetarpeet on kirjattu lukuun 3.3.3 Luonnon- ja maisemanhoito.

Viheralueilla on paljon lomittaisia ja päällekkäisiä arvoja: luonto-, virkistys- ja kulttuuriympäristöarvoja. Viheralueiden toimenpidetarpeet liittyvät nykyisten arvojen yhteensovittamiseen ja vaalimiseen sekä reitistöjen ja viihtyisyyden parantamiseen. Osa viheralueista on peruskorjauksen tarpeessa. Osa kaipaa pienempiä kunnostustoimenpiteitä, kuten kalusteiden ja varusteiden uusimista tai kasvillisuuden hoitotoimenpiteitä.

Herttoniemen uusien täydennysrakennuskohteiden toteutuessa kaupunki tiivistyy, viheralueiden käyttäjämäärät kasvavat ja herkissä kohteissa tarvitaan jatkossa paikoittain kulun ohjausta. Reittien opastuksen kehittäminen ja levähdyspaikkojen lisääminen parantavat reitien saavutettavuutta ja käytettävyyttä.

Kuva 47. Herttoniemenrannassa on kattava, ajoneuvoliikenteestä eroteltu kävelyn ja pyöräilyn reitistö, joka on tiivissä kaupunkirakenteessa ilmeeltään puolijulkinen. Näkymä Linnanrakentajantieltä Rouvienpolulle.

3.3.3 Luonnon- ja maisemanhoito

Aluesuunnitelmassa esitetään maisemanhoidon tavoitella kuviokohtaista suunnittelua yleisemmällä tasolla. Kuviokohtainen toteutustason luonnon- ja maisemanhoidon suunnitelma laaditaan seuraavassa suunnittelu- vaiheessa aluesuunnitelmassa esitettävien tavoitteiden mukaisesti. Suunnitelma laaditaan vuorovaikutteisesti asukkaiden ja järjestöjen kanssa.

Herttoniemen aluesuunnitelman luonnon- ja maisemanhoidon tärkein tavoite on Helsingin kaupunkistrategian mukaisesti, että ”Helsinki vaalii arvokasta luontoaan ja toimii kaupunkiluonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi. Viher- ja sinialueiden ekologinen laatu, saavutettavuus ja terveysvaikutukset turvataan. Metsissä ja metsäisillä alueilla suunnitelmallinen monimuotoisuuden lisääminen on hoidon keskeisin tavoite.”

Suunnittelualueelle tyypillisten monipuolisten viheralueiden ja niiden verkostoista muodostuvien yhteyksien säilyttäminen ja parantaminen huomioidaan luonnon- ja maisemanhoidossa. Suunnittelualue kuuluu kahden vihersormen ja niihin liittyvien viheralueiden muodostamaan laajaan yhtenäiseen viheraluekokonaisuuteen. Vihersormet pohjautuvat Yleiskaava 2016:een (Viikki-Kivikko-Sipoonkorpi ja Itä-Helsingin kulttuuripuisto). Vanhankaupunginlahtea ja Natura-alueita seuraileva metsäinen vyöhyke liittyy lisäksi Viikki-Kivikko-Sipoonkorpi ja Viikki-Vantaanjoki-Haltiala metsäisiin runkoyhteyksiin. Metsä- ja puustoista verkostoa turvataan säilyttämällä riittävän leveitä ydinmetsäalueita ja parantamalla metsä- ja puustoisen verkoston epäjatkuvuuskohtia. Erityisesti kehittämistarvetta on kahden vihersormen välisten poikittaisten yhteyksien parantamiseksi.

Arvokkaat luontokohteet perustuvat luontotietojärjestelmän tietoihin syyskuulta 2019.

Saatuun palautteeseen perustuen hoidon ulkopuolelle jäävän metsän määrä kasvoi 11,4 hehtaarilla ja arvomet-sähoitoluokka kasvoi puolestaan 9,4 hehtaarilla.

Luonnon monimuotoisuuden lisääminen ja luontoarvojen vaaliminen

Suurimmassa osassa alueen metsistä ei ole hoidon tarkastelun tarvetta; ne ovat hoidon ulkopuolella. Siellä, missä hoidon tarvetta tarkastellaan, hoitotoimenpiteet kohdistetaan harkitusti siten, että ne luonnon arvokohteet, jotka tulee säilyttää mahdollisimman luonnontilaisina, jätetään hoitotoimenpiteiden ulkopuolelle. Metsien monimuotoisuutta lisätään myös hoidon keinoin. Esimerkiksi muutaman puun muodostaman ryhmän poistolla aikaansaatavat pienialaiset valoaukot ja pienpuuston hoito parantavat metsien kerroksellisuutta ja puuston lajirunsautta, jotka ovat luonnontilaisen metsän tunnusmerkkejä. Lisäksi toimenpiteiden avulla kasvatetaan monimuotoisuuden kannalta tärkeän lahoppuun määrää.

Luonnon- ja maisemanhoidon tavoitteet:

- Luonnon monimuotoisuuden lisääminen ja luontoarvojen vaaliminen.
- Metsäisten ja avointen viheralueiden muodostaman sini-, viher- ja niittyverkoston laajan kokonaisuuden monimuotoisuuden ja yhteyksien vaaliminen.
- Metsä- ja puustoisen verkoston turvaaminen ja yhteyksien parantaminen.
- Luonto-, maisema- ja kulttuuriarvojen säilyttäminen ja kehittäminen osana Herttoniemen erityispiirteitä.
- Herttoniemen metsien muodostaman hiilinielun vaaliminen.
- Ulkoilureittien turvallisuuden ja viihtyisyyden sekä maisemallisten arvojen vaaliminen.

Luonnon monimuotoisuutta lisätään Herttoniemen luonnon- ja maisemanhoidossa seuraavilla toimenpiteillä:

- Rajaamalla arvokkaita metsäisiä elinympäristöjä hoitotoimenpiteiden ulkopuolelle ja hoitoluokkaan C5 arvometsät.
- Edistämällä puustoltaan yksilajisten metsien muuttumista laji- ja ikärakenteeltaan monipuolisemmaksi yksittäisten puiden poistolla ja pienpuuston hoidolla.
- Jättämällä kuusilahoppuuta ja eriasteista lahoppuuta metsiin sekä maapuina että pystypuina.
- Jättämällä tiheikköjä metsien sisäosiin.
- Ennallistamalla vanhoja, umpeenkasvaneita niittyjä.
- Kehittämällä nykyisten niittyjen hoitoa ja muuttamalla sopivissa kohdissa nykyisiä nurmi-alueita niittymäisiksi.
- Säilyttämällä kosteikkojen ja pienpurojen reu-navyöhykkeet luonnontilaisina.

Metsät

Metsäalueiden säilyminen puustoisina, peitteisinä, kestävinä ja uudistuvina myös tulevaisuudessa on ensiarvoisen tärkeää alueen metsäluonnon ja sen monimuotoisuuden kannalta. Länsi-Herttoniemen selännemetsä muodostaa metsäisen verkoston runkoyhteyden ja on merkittävä osa Kivinkasta Vantaalle ulottuvaa Viikki-Kivikko vihersormeaa. Se toimii puskurivyöhykkeenä Vanhankaupunginlahden laajalle ja arvokkaalle luonnonsuojelualueiden kokonaisuudelle. Myös Roihuvuoren selännemetsä muodostaa tärkeän puustoisien verkoston ydinalueen.

Niillä alueilla missä hoitoa tarkastellaan, metsäluonnon monimuotoisuuden kehittymistä edesautetaan kevyillä hoitotoimenpiteillä. Puustoltaan yksilajisia metsiä ennallistetaan yksittäisten puiden poistolla tai muutaman puun muodostaman ryhmän poistolla aikaansaataville pienialaisilla valoaukoilla monilajisiksi ja rakenteeltaan kerrokselliseksi. Metsissä jo nyt olevaa lahoppua määrää lisätään entisestään jättämällä lahoppuita sekä pystyyttävä maapuiksi. Eriasteisesti lahonnut puu ja toimiva lahoppuujatkumo takaa hyviä elinympäristöjä monimuotoiselle metsäeliöstölle. Monimuotoisuutta lisätään myös säästämällä lintujen ja nisäkkäiden suosimia tiheikköjä erityisesti metsien sisäosissa. Kosteikot, pienpurot ja niiden reunavyöhykkeet tullaan säilyttämään mahdollisimman luonnontilaisina.

Monimuotoisuuden kannalta rikkaimmat metsät, eli hoitoluokan C5 arvometsät saavat kehittyä luonnontilaisina. Hoitotoimenpidetarpeessa olevilla metsäalueilla käytettäviä luonnon monimuotoisuuden lisäämisen keinoja on esitelty tarkemmin metsien hoidon työohjeessa Luonnonhoidon työohje – Metsät (Helsingin kaupungin rakennusvirasto, 2013).

Niityt

Valoisat, ruohojen ja heinien vallitsevat niityt ja niiden vuorottelu muiden kasvillisuusalueiden kanssa lisäävät luonnon monimuotoisuutta. Niittyalueiden luonnon monimuotoisuutta ylläpidetään ja lisätään hoidon keinoin. Katujen ja käytävien pientareiden säännöllinen hoito ylläpitää niiden niittylajistoa ja täydentää alueen niittyverkostoa.

Länsi-Herttoniemen selännemetsän alueella vanhojen pihapiirien osittain säilynyttä historiallista kulttuuri- ja niittykasvillisuutta ennallistetaan hoidon avulla. Entisten pihapiirien hoidon kehittämällä tehostetaan myös haitallisten vieraslajien torjuntaa. Myös laajoja nurmipintoja kehitetään osittain niityiksi siihen luontaisesti sopivilla ja vähän käytetyillä alueilla kuten ojien ja uomien varsilla sekä puustoisien saarekkeiden läheisyydessä. Linnustolle tärkeät rantaniityt ja -ruovikot säilytetään avoimina.

Virkistykseelliset ja maisemalliset tavoitteet

Herttoniemen laajat virkistysalueet ovat koko kaupungin mittakaavassa tärkeitä ja suosittuja ulkoilualueita. Herttoniemen ulkoilu- ja lähivirkistysmetsiä, niittyalueita sekä pienvesi- ja merenrantamaisemia ylläpidetään turvallisina ja viihtyisinä asukkaiden ulkoilu ympäristöinä Helsingin kaupunkistrategian 2017-2021 mukaisesti: ”Liikkumista edistetään yhä laaja-alaisemmin kaupungin tuottamalla palveluilla. Kaupunkiympäristöä sekä liikunta- ja kulttuuritarjontaa kehitetään liikkumiseen ja arkiaktiivisuuteen kannustavaksi tasapuolisesti eri kaupunginosissa.”

Luonnon- ja maisemanhoidossa tämä tarkoittaa aina ulkoilureittien lähiympäristöjen ja tarvittaessa muiden ulkoiluun runsaammin käytettävien metsäalueiden ja tonttien reunojen hoitoa poistamalla tarpeen mukaan vaarallisia puita ja puuryhmiä. Katualueiden reunavyöhykkeiden metsien hoidon tavoitteena on turvallisuuden lisäksi ylläpitää puustojen suojavaikutusta, näkemäalueita ja liikenneturvallisuutta. Niittyalueiden umpeenkasvua ehkäistään säännöllisillä niitoilla tai vesakon poistoilla.

Suunnittelualueen viherympäristön hoidon maisemallisia tavoitteita on kuvattu aluekorteissa (Aluesuunnitelman liite 1). Näitä tavoitteita toteutetaan luonnon- ja maisemanhoidon keinoin. Yhtenä toimenpidetarpeena on avata ja ylläpitää muutamia kapeita näkymäsektoreita Länsi-Herttoniemen selännemetsän ulkoilureittien varrelta Vanhankaupunginlahden suuntaan. Näkymien avaamista tehdään pienimuotoisesti, harkituilla vesakon poistoilla.

Metsät hiilinieluna ja ilmastomuutokseen sopeutuminen

Herttoniemen metsät ovat runsaspuustoisia hiilivarastoja ja -nieluja. Tämän turvaaminen myös tulevaisuudessa tarkoittaa metsäisten ja puustoisien alueiden ylläpitämistä kasvullisina, peitteisinä, puustollisesti monilajisina sekä tarvittaessa eri-ikäisinä luonnon- ja maisemanhoidollisin keinoin. Tämä tavoite on samalla myös yksi Hiili-neutraali Helsinki 2035 -ohjelman toimenpiteistä. Luonnon- ja maisemanhoito toteuttaa osaltaan tätä tavoitetta.

Luonnon- ja maisemanhoidon alueelliset toimenpidetarpeet

Toimenpidetarkastelun tarve on arvioitu aluesuunnitelman maastoinventointien yhteydessä. Toimenpidetarkastelun tarpeet liittyvät alueen luonnon monimuotoisuuden, kulttuurihistoriallisten arvojen, maiseman ominaispiirteiden, ekosysteemipalvelujen ja virkistysarvojen säilyttämiseen ja kehittämiseen.

Hoidon tarpeen tarkastelussa on otettu huomioon, että asuinalueet sekä suunnittelualueella että sitä ympäröivillä alueilla tiivistyvät tulevaisuudessa. Tiivistyville ja uusille kaava-alueille muuttavat asukkaat nostavat käyttöpainetta myös suunnittelualueen metsäisillä virkistysalueilla ja -reiteillä. Kasvavan käyttöpaineen myötä etenkin reitti-verkoston ja reittien ympäristön hoitoon ja turvallisuuden parantamiseen kiinnitetään huomiota. Kun virkistysalueiden reittiverkosto on houkutteleva ja turvallinen käyttää, vähentyy virkistysalueiden muihin osiin kohdistuva kuluminen. Siksi reittien lähellä ja tonttien reuna-alueilla tehdään toimenpidetarkastelua turvallisuuden takia myös sellaisilla alueilla, joilla on luontotietojärjestelmän arvokaiden luontokohteiden aluerajauksia. Sään ääri-ilmiöiden lisääntyessä sekä uusien tautien ja tuhohyönteisten ilmestyessä puiden kunto saattaa heiketä nopeasti tai puut saattavat kuolla yllättäen.

Toimenpidetarkastelu osuu myös monilta osin tämän mittakaavan karttaesityksessä luontotietojärjestelmän kohteisiin. Toimenpiteet sovitetaan toteutussuunnitelmissa ja töitä tehtäessä maastossa aina niin, että ne eivät ole ristiriidassa luontoarvojen kanssa. Monet rajaukset esitetään pistemäisen kohteen kohdalla alueena, jotta kohteen tarkka sijaintitieto ei paljastuisi. Toimenpiteiden tarkastelualueella ei ole juurikaan pistemäisiä kohteita. Siellä, missä toimenpidetarkastelu tulee lähelle pistemäisiä kohteita, tämä on jo nyt huomioitu: suojeltujen kohteiden arvoa ei vähennetä. Myöhemmän kuviokohtaisen toimenpidesuunnitelman eli luonnon- ja maisemanhoidon suunnitelman mahdolliset toimenpiteet ovat pienipiirteistä ja tehdään alueen luontoarvoja kunnioittaen, monimuotoisuutta vaalien. Monissa kohdin tarkoin kohdennetulla hoidolla lisätään alueen luontoarvoja kehittämällä puuston kerroksellisuutta, parantamalla puulajisuhteita ja luomalla lisää lahoppua.

Aluesuunnitelmassa esitettävät toimenpidetarpeet tarkentuvat kuviotasoisiksi luonnon- ja maisemanhoitosuunnitelmaksi seuraavassa suunnitteluvaiheessa, jossa tarkistetaan myös mahdolliset luontotietojärjestelmässä tapahtuneet muutokset. Luonnon- ja maisemanhoitosuunnitelma tullaan tekemään vuorovaikuttaisesti asukkaiden ja asukasjärjestöjen kanssa.

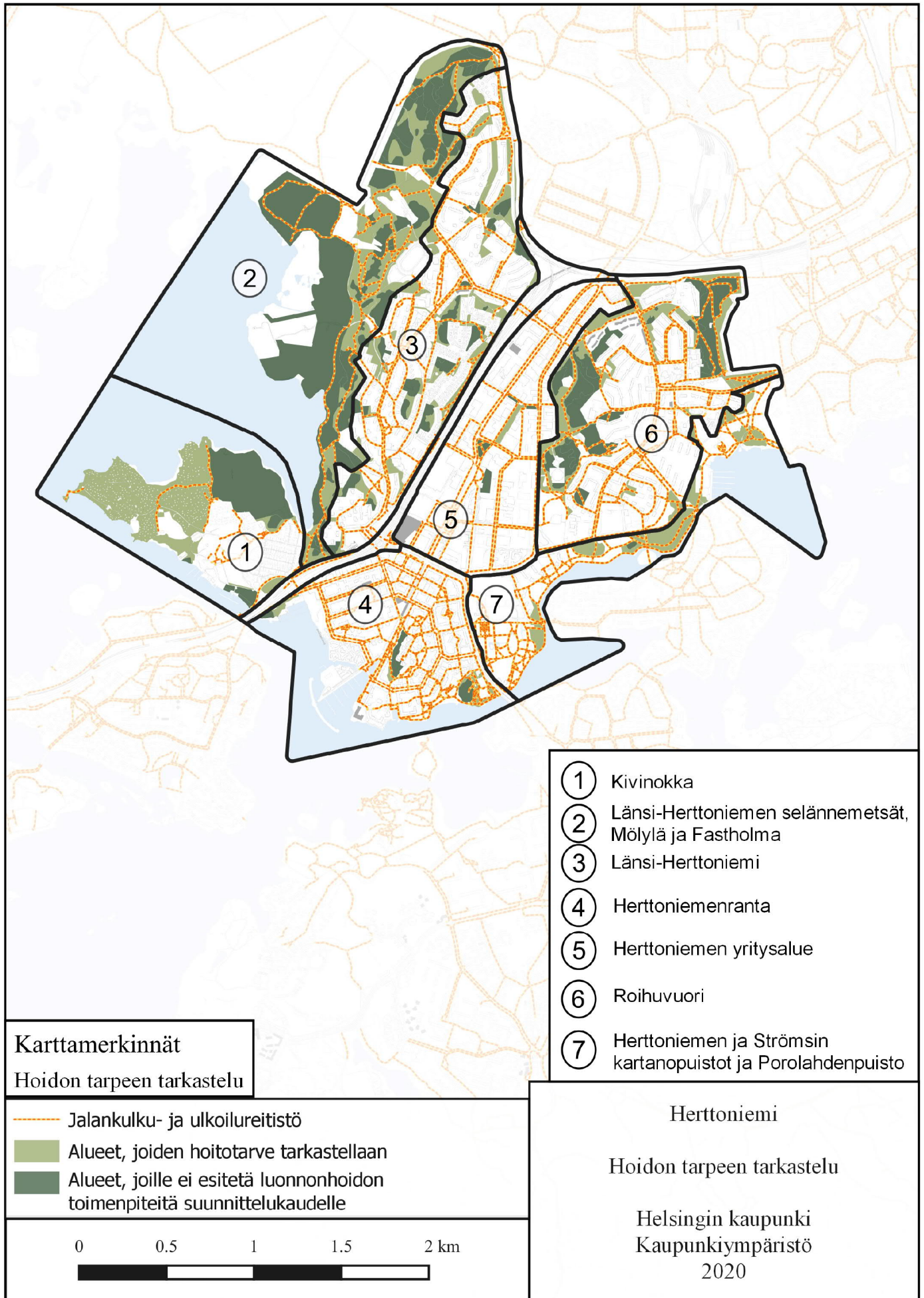
Toimenpidetarkastelut esitetään osa-alueittain. Luonnonsuojelualueille ei esitetä tässä toimenpidetarkastelua, koska niitä hoidetaan ELY-keskuksen hyväksymien hoito- ja käyttösuunnitelmien mukaan. Toimenpidetarkastelukartassa on määritelty alueet, joissa on toimenpidetarkastelua ja alueet, joissa ei ole tätä tarvetta.

Suurin osa metsäisistä viheralueista jää hoidon ulkopuolelle. Näitä alueita on eniten Länsi-Herttoniemen se-lännemetsän alueella (osa-alue 2), jossa lähes kaikki ulkoilureiteistä ja tonteista kauempana olevat metsä-alueet ovat hoidon tarkastelun ulkopuolella.

Lisäksi toimenpidetarpeiden ulkopuolelle jää paljon alueita kaikilla laajemmilla kallioalueilla, korveksi tai kosteikoksi määritellyllä alueella ja muilla alueilla, jotka eivät ole kosketuksissa rakennettuun ympäristöön. Aluesuunnitelman yhteydessä tehdyssä metsäalueiden inventoinnissa todetut arvokkaat luontokohteet on jätetty toimenpidetarkastelun ulkopuolelle, jos ne eivät vaadi erityisiä toimia arvojen säilymiseksi. Esimerkkinä tällaisesta voi mainita pähkinäpensaslehtojen hoidon, jossa lehdestä poistetaan puita ja puun taimia pähkinäpensaansuosimisen takia.

Kuva 48. Suunnittelualan hoidon tarpeen tarkastelu. (Lähde: KYMP.)

Pohjakartta © Kaupunkimittaus, Helsinki 2020

Luonnon- ja maisemanhoidon tavoitteet osa-alueittain

Alue 1 – Kivinokka

Kivinokan mökkialueella lähes kaikki metsäinen alue on myös samalla osa mökkien pihapiiriä ja alueella on myös runsas reitistö sekä erilaisia palveluita. Osa-alueen luonnonhoidon tavoitteita ovat mökkipihojen, reittien, teiden ja tonttien läheisten metsien turvallisuus, elinvoimaisuus, viihtyisyys sekä metsän luontoarvojen kehittäminen parantamalla hoidon keinoin alueen metsien kerroksellisuutta ja monilajisuutta. Alueen eteläosan arvokas tervaleppäinen rantametsä on C5 arvometsäluokassa. Luonnonhoidon tavoitteita toteutetaan mm. yksittäisten puiden poistolla ja hoidettavaksi määritellyn alueen yleisellä pienpuuston hoidolla, jossa harvennetaan ylitihettä vesakkoa ja sieltä poimitaan elinvoimaisia tulevan puusukupolven yksilöitä esiin. Yksityiskohtaisempi suunnittelu tehdään tiiviissä yhteistyössä alueen kesämajajhdistysten kanssa.

Luonnonsuojelualueiden reitistö ja toimenpiteet reittien varsilla määritellään erillisessä hoito- ja käyttösuunnitelmassa.

Hoidontarpeen tarkastelun piirissä olevien alueiden luonnonhoidon tavoitteet:

- Alueet, joille ei esitetä luonnonhoidon toimenpiteitä suunnittelukaudelle
- Alueet, joiden hoitotarve tarkastellaan:
 Metsien turvallisuutta, elinvoimaisuutta ja viihtyisyyttä kehitetään mökkipihojen, reittien, teiden ja tonttien läheisyydessä. Metsien luontoarvoja kehitetään kerroksellisuutta ja monilajisuutta parantamalla. Hoitotoimenpiteisiin kuuluu esimerkiksi yksittäisten puiden poistoa ja pienpuuston hoitoa, jossa harvennetaan ylitihettä vesakkoa ja poimitaan esiin uuden puusukupolven yksilöitä.
- Kulttuurihistoriallisesti arvokas Kulosaaren kartanopuisto, maisemallinen rajausta: Kartanokohteita hoidetaan ja ylläpidetään ohjeiden mukaisesti (hoito- ja kehittämissuunnitelmat). Hoitotoimenpiteisiin kuuluu hoidettavaksi määritellyllä alueella esimerkiksi yksittäisten puiden poistoa, paikoittain puuston harventamista ja pienpuuston hoitoa, jossa harvennetaan ylitihettä vesakkoa ja poimitaan esiin tulevan puusukupolven yksilöitä.
- Jalankulku- ja ulkoilureitistö:
 Reitistön varsien turvallisuutta ja toimivuutta parannetaan yksittäisten vaarallisten puiden poistolla risteysten näkemäalueet erityisesti huomioiden.
- Luonnonsuojelualueet: Luonnonsuojelualueiden reitistö ja toimenpiteet reittien varsilla määritellään erillisessä hoito- ja käyttösuunnitelmassa.
- C5 arvometsä
- Hoidontarpeen tarkastelun ulkopuolella olevat alueet mm. tontit, kadut ja rakennetut viheralueet:
 Tonttien ja reittien reunapuuston turvallisuutta parannetaan yksittäisten vaarallisten puiden poistolla ja pienpuuston hoidolla.

Alue 2 – Länsi-Herttoniemen selännemetsät, Möylä ja Fastholma

Herttoniemen selännealue on merkittävä metsäinen viheralue sekä kooltaan että laadultaan. Se on lisäksi osa pohjois-etelä -suuntaista vihersormea. Alueella on runsaasti luontoarvoja, joita vaalitaan niin, että suurin osa alueen metsistä saa kehittyä ilman hoitoa.

Alueen pohjoisosassa on laajahko kuusivaltainen alue, joka rajoittuu erittäin käytettyyn ulkoilureittiverkostoon ja talvisin latuverkostoon. Kyseinen kuusivaltaisen osan puusto on osin heikentynyttä ja lisää heikentyessään puustoa voi kaatua reiteille. Alue on myös luontoarvoiltaan merkittävä. Alueen kuntoa seurataan ja reittien varsien vaarallisia puita joudutaan poistamaan. Alueen suunnittelu tehdään pienipiirteisesti, ja erityisesti vilkkaassa käytössä olevien reittien turvallisuutta seurataan säännöllisesti, ja puiden kuntokatselukset dokumentoidaan. Tällä hetkellä alueen puuston ikäjakauma vanhenee ja puustoa ei enää voida määritellä elinvoimaiseksi. Seuraavien vuosien toimenpiteet tulevat olemaan yksittäisten puiden kaatoa. Samalla puuston tilaa tarkastellaan kokonaisvaltaisesti yhdessä ympäristöpalveluiden kanssa. Jatkosuunnittelun tavoitteena reittien varsien huonokuntoisen puuston poisto ja niiden jättäminen pääsääntöisesti maapuiksi, jotta siellä liikkuvien turvallisuudesta saadaan huolehdittua. Mikäli tilanne heikkenisi hyvin äkillisesti, aloitetaan erikseen pohjoisosana suunnittelu yhdessä ympäristöpalveluiden ja muiden asiantuntijoiden kanssa. Silloin tavoitteena on edelleenkin selännemetsän hallittu ja kokonaisvaltainen hoitoarpeen arviointi ja keinojen miettiminen niin, että puusto saataisiin uudistumaan pienipiirteisesti jatkuvan kasvatuksen keinoin ja metsän kasvun jatkuvuus turvattu.

Osa-alueen luonnon- ja maisemanhoidon tavoitteena on ylläpitää ja kehittää alueen merkittäviä luonto-, maisema- ja kulttuuriarvoja, sekä huolehtia ulkoilureittien (talvisin latujen), teiden ja tonttien reunapuuston turval-

lisuudesta hoitamalla reunapuustoa kuntotilanteen niin vaatiessa.

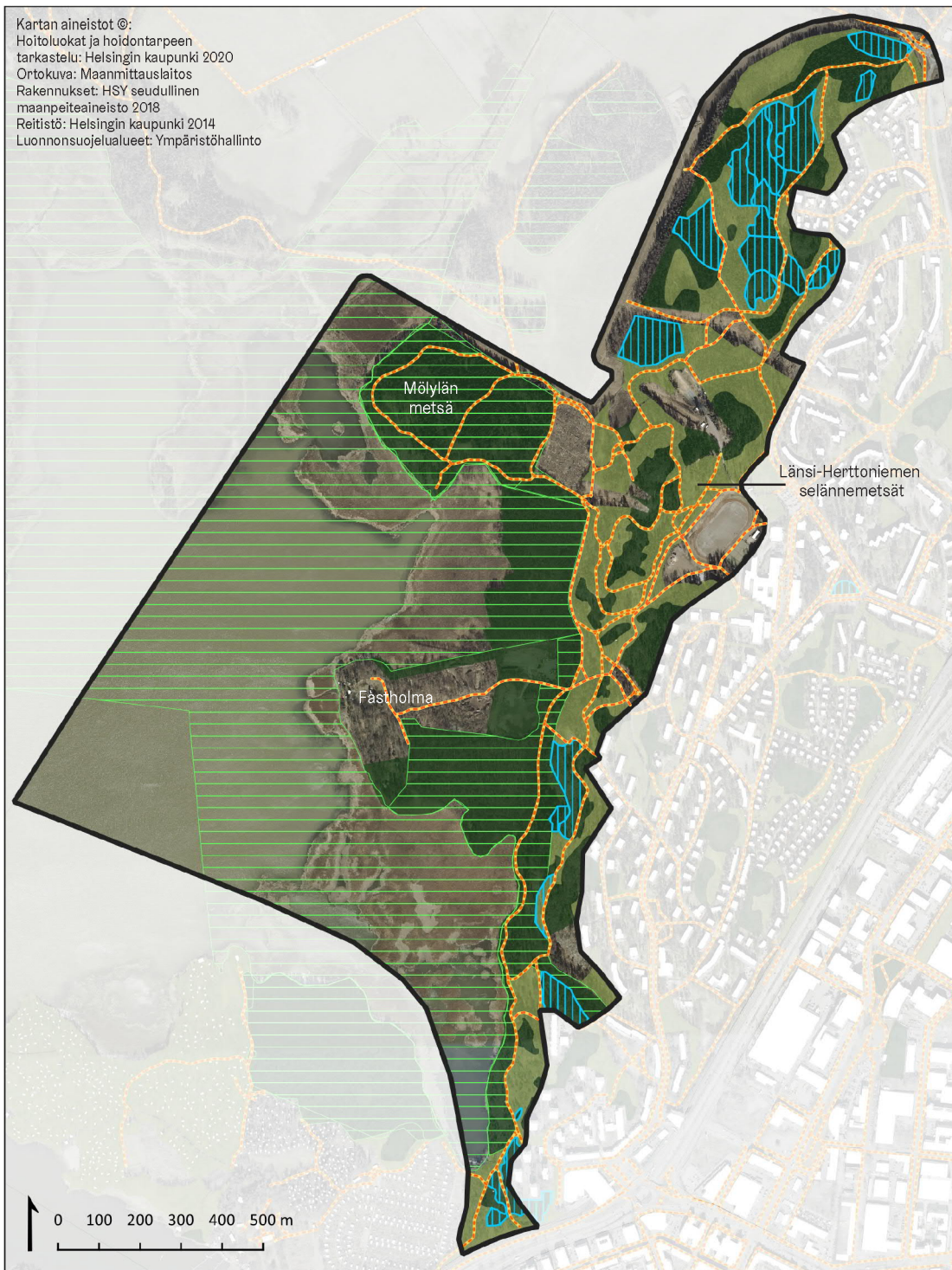
Tärkeimpiä alueen luonnon monimuotoisuuteen liittyviä, vaalittavia arvoja ovat paikoittainen puuston luonnontilaisuus, paikoittainen puuston korkea ikä ja lahopuutosuus sekä kaikki edellä mainittuja tekijöitä indikoivat eliöt ja eläimistö, kuten esim. käävät ja sammaleet. Lisäksi koko Länsi-Herttoniemen selännemetsän alueella on laajempi merkitys vihersormena ja ekologisena yhteytenä. Huomattava osa alueesta on nykyistä tai tulevaa suojelualueetta, ks. hoitoluokkakartta merkintä S. Lisäksi suojelualueiden ulkopuoliset arvokkaimmat luonnon arvokohteet ja keskittymät on hoitoluokitettu C5 arvometsäksi, ks. hoitoluokkakartta merkintä C5. Sekä luonnonsuojelualueet että arvometsän alueet jäävät hoidon ulkopuolelle kehittymään luonnontilassa.

Alueen ulkoilureittien (talvisin latujen), teiden ja tonttien lähiympäristöt ovat toimenpidetarkastelun piirissä, ks. luonnon- ja maisemanhoidon toimenpidetarve- ja hoito-luokkakartassa näkyvät alueet. Hoidon tarkastelussa olevat metsäalueet ovat olleet jo edellisillä hoitokierroksilla hoidon piirissä ja ne poikkeavat rakenteeltaan tästä syystä monissa kohdin suojelualueista tai kauempana reiteistä olevista luonnontilaisemmista metsistä. Tämän osa-alueen luonnonhoidon tavoitteita ovat reittien (talvisin latujen), teiden ja tonttien läheisten metsien turvallisuus. Näihin tavoitteisiin päästään mm. yksittäisten puiden poistolla ja hoidettavaksi määritellyn alueen pienpuuston hoidolla.

Luonnonsuojelualueiden reitistö ja toimenpiteet reittien varsilla toimivuuden ja turvallisuuden ylläpitämiseksi määritellään erillisessä hoito- ja käyttösuunnitelmassa.

Kartan aineistot ©:
 Hoitoluokat ja hoidontarpeen
 tarkastelu: Helsingin kaupunki 2020
 Ortokuva: Maanmittauslaitos
 Rakennukset: HSY seudullinen
 maanpeiteaineisto 2018
 Reitistö: Helsingin kaupunki 2014
 Luonnonsuojelualueet: Ympäristöhallinto

Hoidontarpeen tarkastelun piirissä olevien alueiden luonnonhoidon tavoitteet:

- Alueet, joille ei esitetä luonnonhoidon toimenpiteitä suunnittelukaudelle
- Alueet, joiden hoitotarve tarkastellaan:
 Metsien turvallisuutta ja viihtyisyyttä kehitetään reittien, teiden ja tonttien läheisyydessä. Alueen merkittäviä luonto-, maisema- ja kulttuuriarvoja kehitetään ja ylläpidetään. Hoitotoimenpiteisiin kuuluu esimerkiksi yksittäisten puiden poistoa ja pienpuuston hoitoa.
- Jalankulku- ja ulkoilureitistö:
 Reitistön varsien turvallisuutta ja toimivuutta parannetaan yksittäisten vaarallisten puiden poistolla risteysten näkemäalueet erityisesti huomioiden.
- Luonnonsuojelualueet: Luonnonsuojelualueiden reitistö ja toimenpiteet reittien varsilla määritellään erillisessä hoito- ja käyttösuunnitelmassa.
- C5 arvometsä
- Hoidontarpeen tarkastelun ulkopuolella olevat alueet mm. tontit, kadut ja rakennetut viheralueet:
 Tonttien ja reittien reunapuuston turvallisuutta parannetaan yksittäisten vaarallisten puiden poistolla ja pienpuuston hoidolla.

Kartan aineistot ©:
 Hoitoluokat ja hoidontarpeen
 tarkastelu: Helsingin kaupunki 2020
 Ortokuva: Maanmittauslaitos
 Rakennukset: HSY seudullinen
 maanpeiteaineisto 2018
 Reitistö: Helsingin kaupunki 2014

Hoidontarpeen tarkastelun piirissä olevien alueiden luonnonhoidon tavoitteet:

- Alueet, joille ei esitetä luonnonhoidon toimenpiteitä suunnittelukaudelle
- Alueet, joiden hoitotarve tarkastellaan:
 Metsien turvallisuutta, elinvoimaisuutta ja viihtyisyyttä kehitetään reittien ja tonttien läheisyydessä. Suojametsäominaisuuksia ja jalopuustoa ylläpidetään ja kehitetään. Hoitotoimenpiteisiin kuuluu esimerkiksi yksittäisten puiden ja pienten puuryhmien poistoa ja pienpuuston hoitoa, jossa harvennetaan ylitihettä vesakkoa ja poimitaan esiin tulevan puusukupolven yksilöitä. Hoitotoimenpiteillä edistetään jalopuuston elinvoimaisuutta ja määrää.
- Jalankulku- ja ulkoilureitistö:
 Reitistön varsien turvallisuutta ja toimivuutta parannetaan yksittäisten heikentyneiden, vaarallisten puiden poistolla risteysten näkemäalueet erityisesti huomioiden.
- C5 arvometsä
- Hoidontarpeen tarkastelun ulkopuolella olevat alueet mm. tontit, kadut ja rakennetut viheralueet:
 Tonttien ja reittien reunapuuston turvallisuutta parannetaan yksittäisten vaarallisten puiden poistolla ja pienpuuston hoidolla.

Alue 3 – Länsi-Herttoniemi

Kyseisen alueen luonnonmukaiset viheralueet ovat pääosin asuinalueen sisällä sijaitsevia, toisistaan erillään olevia pienehköjä metsiköitä. Ne ovat pääosin kallioisia, mutta mukana on myös muutama rehevämpi alue. Lisäksi alueella on Itäväylän ja Siilitien vieressä olevat suojametsävyöhykkeet.

Tällä osa-alueella metsäisten alueiden hoidon tavoitteena on puuston elinvoimaisuus, turvallisuus ja viihtyisyys reittien, teiden ja tonttien lähetyvillä, sekä suojametsäominaisuuksien ja jalopuuston ylläpito ja kehittäminen. Osa vanhasta puustosta on heikentyneitä ja aiheuttaa mahdollisen turvallisuusriskin ulkoilureittien varsilla. Näillä kohdilla on tarvetta yksittäisten heikentyneiden puiden ja puuryhmien poistoon. Samalla muodostuu kasvutilaa joko luontaisille tai istutettaville taimille.

Osa-alueen vaalittavat luontoarvot kohdistuvat pääasiallisesti alueen vanhapuustoihin kallioalueisiin ja jalopuustoon. Hoidon tarve on pienipiirteistä, kuten huonokuntoisten yksittäisten puiden ja puuryhmien poistoa sekä hoidettavaksi määritellyn alueen yleistä pienpuuston hoitoa, jossa harvennetaan ylitihettä vesakkoa ja sieltä poimitaan elinvoimaisia tulevan puusukupolven yksilöitä esiin. Länsi-Herttoniemen puistometsiköiden luonne säilyy hoitamalla niitä harkitusti. Osa alueesta (Länsi-Herttoniemen pientaloalue) kuuluu RKY-alueeseen, jolloin hoidolla turvataan myös kulttuuriympäristön arvoja. Lisäksi hoitotoimenpitein jätetään lahoppuustoa sopiviin paikkoihin sekä edistetään jalopuuston elinvoimaisuutta ja määrää.

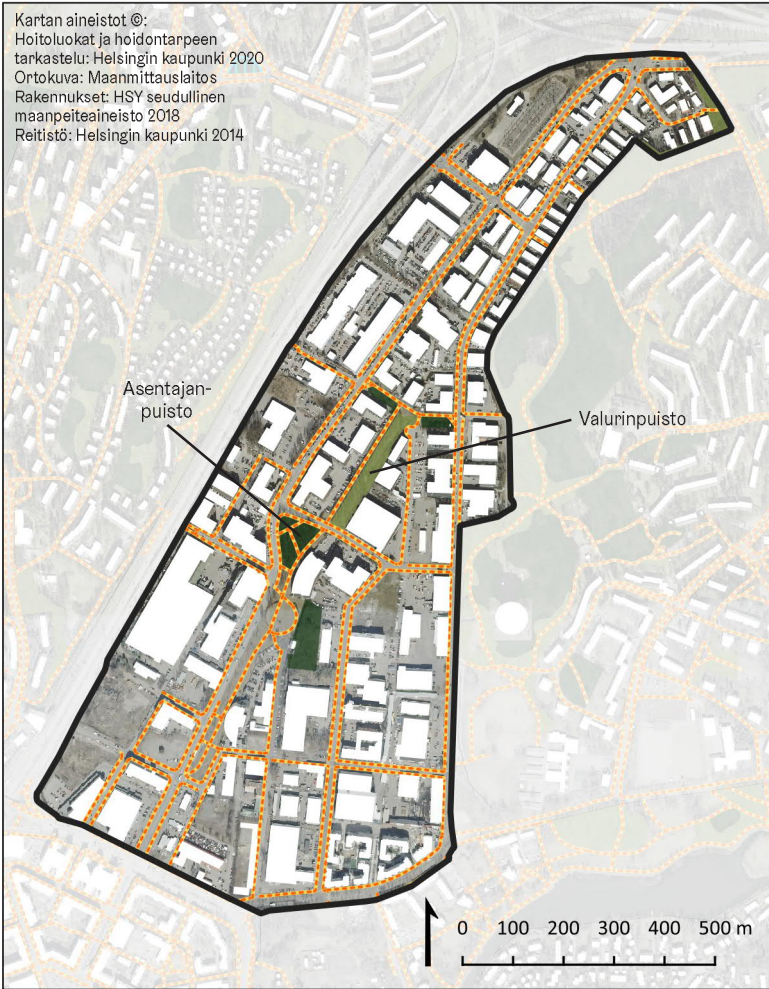
Hoidontarpeen tarkastelun piirissä olevien alueiden luonnonhoidon tavoitteet:

- Alueet, joille ei esitetä luonnonhoidon toimenpiteitä suunnittelukaudelle
- Alueet, joiden hoitotarve tarkastellaan:
 Metsien turvallisuutta ja viihtyisyyttä kehitetään reittien, teiden ja tonttien läheisyydessä. Hoitotoimenpiteisiin kuuluu esimerkiksi yksittäisten puiden poistoa ja pienpuuston hoitoa.
- Jalankulku- ja ulkoilureitistö:
 Reitistön varsien turvallisuutta ja toimivuutta parannetaan yksittäisten vaarallisten puiden poistolla risteysten näkemäalueet erityisesti huomioiden.
- C5 arvometsä
- Hoidontarpeen tarkastelun ulkopuolella olevat alueet mm. tontit, kadut ja rakennetut viheralueet:
 Tonttien ja reittien reunapuuston turvallisuutta parannetaan yksittäisten vaarallisten puiden poistolla ja pienpuuston hoidolla.

Alue 4 – Herttoniemenranta

Herttoniemenrannan asuinalueella on vain muutamia pieniä luonnonmukaisia alueita, jotka ovat suurimmaksi osaksi kallioisia. Suurin yksittäinen luonnonmukainen alue on osa-alueen kaakkoislaidalla Tuorinniemessä. Lisäksi alueen pohjoisosassa on jalopuustoinen metsikkö. Luonnonhoidon tavoitteena luonnonmukaisilla alueilla on reittien, tonttien ja teiden varsien puuston turvallisuus ja viihtyisyys. Tähän tavoitteeseen päästään yksittäisten puiden poistolla ja pienpuuston hoidolla reittien varsilla sekä tonttien ja metsien reuna-alueilla.

Hoidontarpeen tarkastelun piirissä olevien alueiden luonnonhoidon tavoitteet:

- Alueet, joille ei esitetä luonnonhoidon toimenpiteitä suunnittelukaudelle
- Alueet, joiden hoitotarve tarkastellaan:
 Reittien, teiden ja tonttien reunapuuston turvallisuutta ja viihtyisyyttä kehitetään. Hoitotoimenpiteisiin kuuluu esimerkiksi pienpuuston hoitoa ja yksittäisten puiden poistoa reittien ja tonttien läheisyydessä.
- Jalankulku- ja ulkoilureitistö:
 Reitistön varsien turvallisuutta ja toimivuutta parannetaan yksittäisten vaarallisten puiden poistolla risteysten näkemäalueet erityisesti huomioiden.
- Hoidontarpeen tarkastelun ulkopuolella olevat alueet mm. tontit, kadut ja rakennetut viheralueet:
 Tonttien ja reittien reunapuuston turvallisuutta parannetaan yksittäisten vaarallisten puiden poistolla ja pienpuuston hoidolla.

Alue 5 – Herttoniemen yritysalue

Alueella on vain muutamia pieniä metsäisiä luonnonmukaisia alueita, joista osa on myös puoliavoimia niittyalueita. Luonnonhoidon tavoitteena on reunapuuston turvallisuus ja viihtyisyys. Tähän tavoitteeseen päästään yksittäisten puiden poistolla ja pienpuuston hoidolla reittien varsilla sekä tonttien ja metsien reuna-alueilla.

Hoidontarpeen tarkastelun piirissä olevien alueiden luonnonhoidon tavoitteet:

- Alueet, joille ei esitetä luonnonhoidon toimenpiteitä suunnittelukaudelle
- Alueet, joiden hoitotarve tarkastellaan:
 Metsien turvallisuutta, elinvoimaisuutta ja viihtyisyyttä kehitetään reittien ja tonttien läheisyydessä. Metsien luontoarvoja kehitetään kerroksellisuutta ja monilajisuutta parantamalla. Hoitotoimenpiteisiin kuuluu esimerkiksi yksittäisten puiden poistoa, paikoittaista puuston harventamista ja pienpuuston hoitoa, jossa harvennetaan ylitihettä vesakkoa ja poimitaan esiin tulevan puusukupolven yksilöitä.
- Jalankulku- ja ulkoilureitistö:
 Reitistön varsien turvallisuutta ja toimivuutta parannetaan yksittäisten vaarallisten puiden poistolla risteysten näkemäalueet erityisesti huomioiden.
- Hoidontarpeen tarkastelun ulkopuolella olevat alueet mm. tontit, kadut ja rakennetut viheralueet:
 Tonttien ja reittien reunapuuston turvallisuutta parannetaan yksittäisten vaarallisten puiden poistolla ja pienpuuston hoidolla.

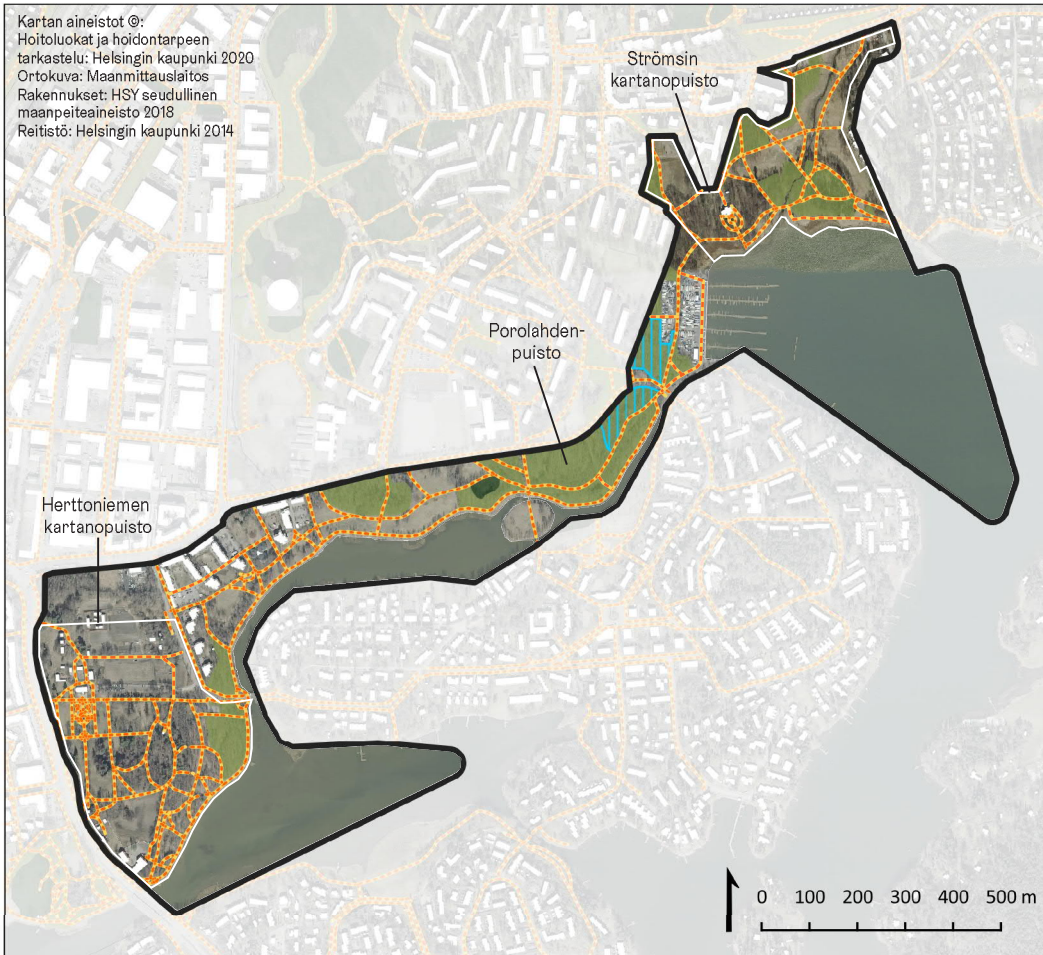
Alue 6 – Roihuvuori

Tällä osa-alueella sijaitsee Roihuvuoren metsäinen selännealue, jossa on vaihtelevaa eri-ikäistä ja lajista puustoa. Alueella on paikoin todella paljon eriasteista ja vaiheista lahoppua. Lisäksi aluskasvillisuus on tiheää. Marjanien siirtolapuutarhan viereisellä metsäalueella Hiidenkinnujenrinteellä metsässä liikkuminen on suosittua ulkoilumetsässä reittien ulkopuolella hyvin hankalaa kaatuneiden puiden ja tiheän kasvuston takia. Tämä metsäalue on jätetty edellisellä hoitokierroksilla pitkälti hoidon ulkopuolelle, ja tämä näkyy kyseisen metsän rakenteessa runsalahoppuustoisuutena ja tiheytenä. Yleisesti tällä alueella on lahoppua ja tiheikköjä metsän sisäosissa. Hoitotoimenpiteet kohdistetaan reittien varsille ja tonttien reunoille. Toimenpiteinä on vaarallisten puiden poisto. Myös siirtolapuutarhan reunassa on tarve joidenkin

puiden poistoon. Hiidenkinnujenrinteen metsä jää muuten hoidon ulkopuolelle.

Tämän osa-alueen luonnonhoidon tavoitteita ovat reittien, teiden ja tonttien läheisten metsien turvallisuus, elinvoimaisuus, viihtyisyys sekä metsän luontoarvojen kehittäminen parantamalla hoidon keinoin lähivirkistysmetsien kerroksellisuutta ja monilajisuutta. Näihin tavoitteisiin päästään mm. yksittäisten puiden poistolla, paikoittaisella puuston hyvin hienovaraisella harventamisella ja hoidettavaksi määritellyn alueen pienpuuston hoidolla, jossa harvennetaan ylitihettä vesakkoa ja sieltä poimitaan elinvoimaisia tulevan puusukupolven yksilöitä esiin. Kenttäkerroksen ruohovartista kasvillisuutta hoidetaan näin saamalla sinne valoa.

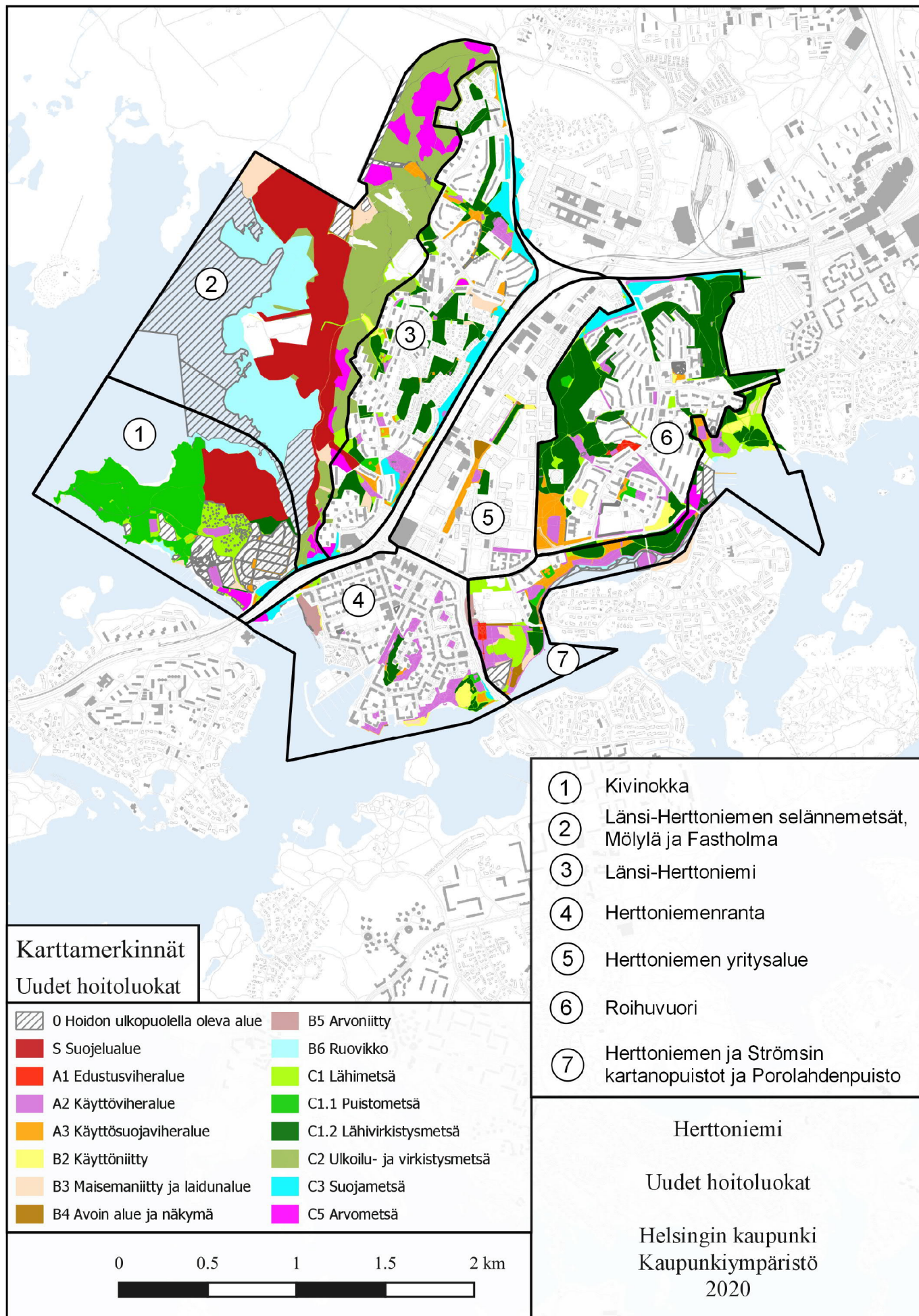
Hoidontarpeen tarkastelun piirissä olevien alueiden luonnonhoidon tavoitteet:

- Alueet, joille ei esitetä luonnonhoidon toimenpiteitä suunnittelukaudelle
- Alueet, joiden hoitotarve tarkastellaan:
 Metsien turvallisuutta, elinvoimaisuutta ja viihtyisyyttä kehitetään reittien, teiden ja tonttien läheisyydessä. Metsien luontoarvoja kehitetään kerroksellisuutta ja monilajisuutta parantamalla.
- Kulttuurihistoriallisesti arvokkaat Herttoniemen ja Strömsin kartanopuistot, maisemallinen rajaus:
 Kartanokohteita hoidetaan ja ylläpidetään ohjeiden mukaisesti (hoito- ja kehittämissuunnitelmat). Hoitotoimenpiteisiin kuuluu hoidettavaksi määritellyllä alueella esimerkiksi yksittäisten puiden poistoa, paikoittain puuston harventamista ja pienpuuston hoitoa, jossa harvennetaan ylitihedää vesakkoa ja poimitaan esiin tulevan puusukupolven yksilöitä, sekä ruohovartisen kasvillisuuden hoitoa huolehtimalla riittävästä kasvillisuudesta.
- Jalankulku- ja ulkoilureitistö:
 Reitistön varsien turvallisuutta ja toimivuutta parannetaan yksittäisten vaarallisten puiden poistolla risteysten näkemäalueet erityisesti huomioiden.
- C5 arvometsä
- Hoidontarpeen tarkastelun ulkopuolella olevat alueet mm. tontit, kadut ja rakennetut viheralueet:
 Tonttien ja reittien reunapuuston turvallisuutta parannetaan yksittäisten vaarallisten puiden poistolla ja pienpuuston hoidolla.

Alue 7 – Herttoniemen ja Strömsin kartanopuistot ja Porolahdenpuisto

Alue koostuu pääosin lehtipuuvaltaisista toisistaan erillään olevista metsäsaarekkeista ja niitä yhdistävistä avoimista niitty- ja nurmialueista. Rantalehtoja ylläpidetään mahdollisimman luonnontilaisina. Lisäksi kulttuurihistoriallisesti arvokkaita kartanokohteita ylläpidetään ja hoidetaan hoito- ja kehittämissuunnitelmien tavoitteiden mukaisesti.

3.3.4 Uudet hoitoluokat

Herttoniemen viheralueiden uudet hoitoluokat kuvaavat niiden tavoitteellista laatua. Alueella aikaisemmin voimassa ollutta hoitoluokitusta on tarkistettu vastaamaan tässä aluesuunnitelmassa vuonna 2019 asetettuja tavoitteita. Hoitoluokat on määritelty valtakunnallisen Viherympäristöliiton hoitoluokitusoppaan (2007) mukaisesti.

Luonnonmukaisille alueille eli metsille, niityille ja pelloille on esitetty hoitoluokat inventoinnin pohjalta B-, C ja S-hoitoluokkiin käyttäen pohjana valtakunnallista hoitoluokitusta. Tämä hoitoluokitus kuvaa osaltaan kunkin alueen ominaispiirteitä eli onko kyseinen alue metsäinen vai puoliavoin tai avoin. Lisäksi hoitoluokituksella määritellään kuvion mahdollisen hoidon tavoitteiden lähtökohtia. Esimerkiksi C3 suojametsissä on tarkoitus hoitaa metsiä niin, että näiden metsien suojametsävaikutus olisi mahdollisimman hyvä eli niitä hoidettaisiin kerroksellisenä ja elinvoimaisena melulta, pölyltä ja epätoivotuilta näkemiltä suojaavana metsinä. B-hoitoluokissa taas eristeisesti avoimet ja hoidetut niittyalueet on alaluokiteltu kunkin avoimen alueen luonteen ja hoitotarpeen mukaan.

Herttoniemen alueella S-hoitoluokat ovat nykyisiä tai tulevia suojelualueita, näitä on yhteensä 25 prosenttia alueen kaikkien luonnonmukaisten alueiden pinta-alasta. Suojelualueiden ulkopuoliset luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeimmät kohteet ja luontoarvojen keskittymät on huomioitu hoidon parissa C5 arvometsinä. Arvometsiksi on luokiteltu mm. kosteikkoja, korpimaisia alueita, reheviä jalopuustoisia lehtoja ja runsaslahopuustoisia sekä vanhapuustoisia kangasmetsiä. Merkittävä

osuus Länsi-Herttoniemen selännemetsän pohjoisosasta on siirretty hoitoluokkaan C5 arvometsä.

Suojelualueiden ulkopuoliset luonnonmukaiset alueet ovat pääosin C2.1 ulkoilumetsiä. Tällä on haluttu korostaa sitä, että alue on erittäin kovassa ulkoilukäytössä, joka osaltaan ohjaa alueen hoidon tavoitteita. Suojametsät C3 ovat pääosin Itäväylän ja Viikintien varressa. Muut alueet on hoitoluokitettu pääosin C1.2 lähivirkistysmetsiksi. Lisäksi alueella on jonkin verran avoimia ja puoliavoimia niittyalueita.

Rakennetut puistot kuuluvat A-hoitoluokkaan. Herttoniemessä on A2-hoitoluokan käyttöviheralueita ja A3-luokan käyttö- ja suojaviheralueita. Hoitoluokkien päivitykset puistoissa liittyvät kunnostamis- ja ylläpitotoimenpiteisiin, jotka on mahdollista toteuttaa ilman varsinaisia investointihankkeita. Ylläpidon vuosittaiset kustannukset nousevat hoitoluokan noustessa esimerkiksi C-luokasta A-luokkaan ja vastaavasti laskevat, jos hoitoluokkaa lasketaan. Osa tässä mainituista kohteista on mukana myös investointihankkeissa. Paras lopputulos saadaan, jos on mahdollista toteuttaa sekä investointihanke että hoitoluokan muutos. Pelkillä hoitoluokkien muutoksillakin voidaan saada hyviä tuloksia ja hoitoluokkaa nostamalla on mahdollista siirtää puistojen peruskorjaustarvetta eteenpäin. Hoitoluokan nostamisen kustannukset ovat pieniä verrattuna investointihankkeiden toteuttamiseen. Valtakunnallinen hoitoluokitus on muuttumassa. Jatkossa A:ta vastaa R, B:tä A, C:tä M ja S säilyy edelleen S-kirjaimena.

Kuva 50. Komeat männyt näkymälinjan päätteenä tuodaan paremmin esiin hoitotoimenpiteiden avulla.

3.3.5 Jatkoselvitys- ja muut suunnittelutarpeet

Herttoniemen alueella on useita jatkoselvitys- ja suunnittelutarpeita:

- Herttoniemen luonnon- ja maisemanhoidon suunnitelma.
- Mäyräpuiston ja Portimopolun puiston kasvillisuusinventointi sekä hoito- ja kehittämissuunnitelma.
- Länsi-Herttoniemen ja Roihuvuoren alueella (kulttuurivaikutteisen kasvillisuuden) kasvillisuusinventointi ja alueellinen kehittämissuunnitelma.
- Strömsin kartanopuiston ja Strömsinlahdenpuiston perusselvitykset, kunnostussuunnitelma, sekä hoito- ja kehittämissuunnitelma.
- Herttoniemenrannan pikkupuistojen sarjan hoito- ja kehittämissuunnitelma: Margareetanpuisto, Siselenpuisto ja Kerttulinpuisto
- Rantareitin kokonaisvaltainen kehittämissuunnitelma (opastus, esteettömyys, yhtenäisyys, risteyskohtien ja reittihierarkian selkeyttäminen), Länsi-Herttoniemen selänmetsän osuudella erityisesti kulttuuribiotooppien ennallistaminen.
- Ulkoilureittien opastussuunnitelma, mallina Keskuksen uusi opastusjärjestelmä.
- Herttoniemen yritysalueen vihreän infran mahdollisuuksien kokonaisvaltainen kartoitus eli auditointi.
- Hulevesien laadulliseen käsittelyyn liittyvät selvitys- ja suunnittelutarpeet, erityisesti Porolahdenpuiston alueella.
- Viheryhteyksien parantamiseen liittyvät suunnittelutarpeet, poikittaiset yhteydet ja vihersillan mahdollisuuden tarkastelu.
- HSY:n aluesaneerauksen yhteydessä sivukatujen liittymien, kadun ylitysten, pyöräilyn ja linja-autopysäkkien tarkastelu, vastuu Like, yhteistyössä Kamu.
- Lumenvastaanottoa ja Staran varikon suunnittelu, vastuu Rya, yhteistyössä Ympä ja Kamu.
- Hirvitien paikoitusalueen käytön selvitys.
- Rantareitillä Porolahden kohdalla rumpujen kunto- kartoitus.
- Viheralueiden hoitovastuiden tarkastaminen (vuokra-alueet).
- Vieraslajikartoitus ja vieraslajien torjunnan suunnittelu.

Kuva 51. Lahopuuta säilytetään.

Kuva 52. Ulkoilureittien varsia ylläpidetään turvallisina.

Kuva 53. Yksityiskohta Herttoniemen selännemetsässä.

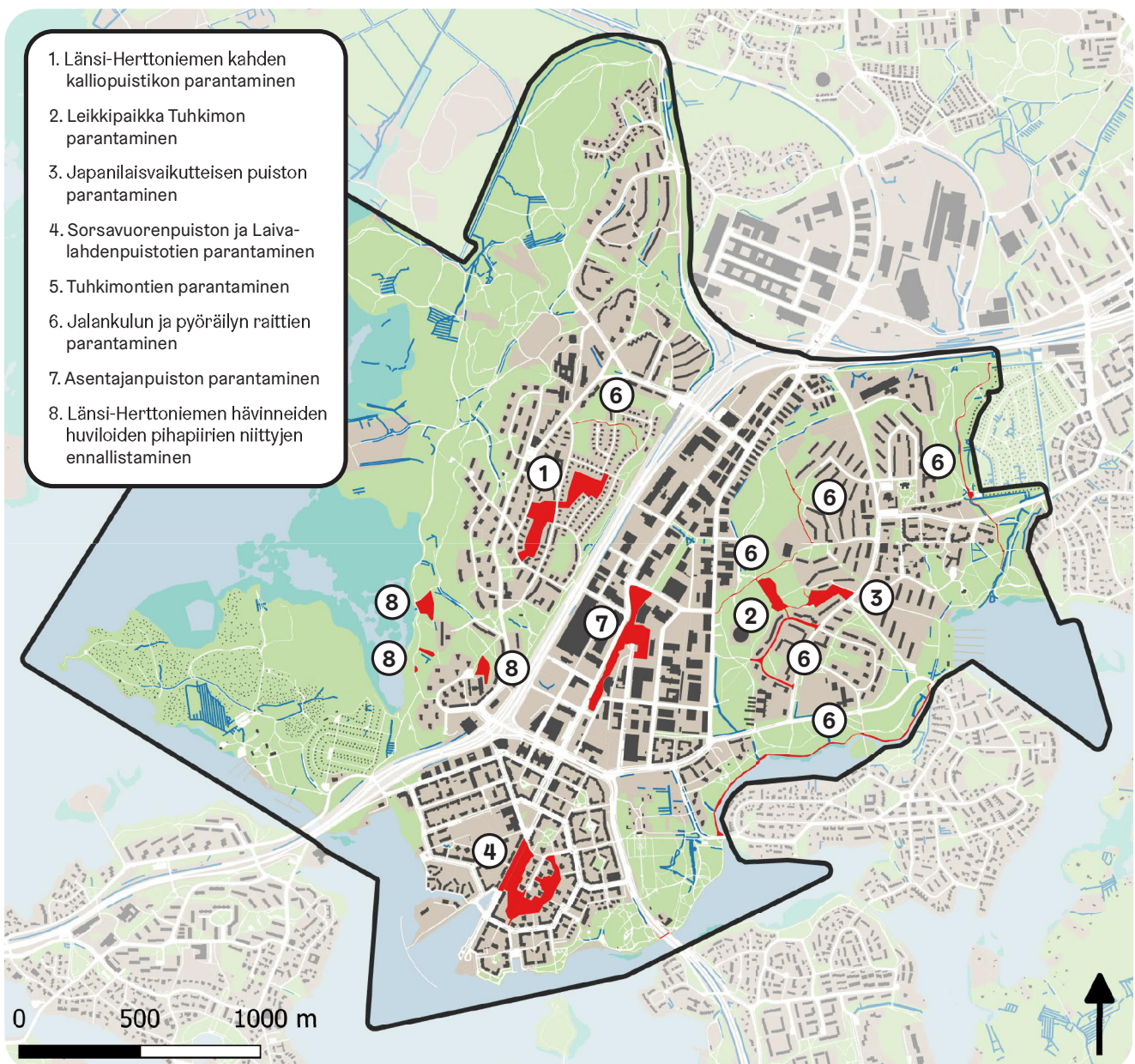
4 HANKE-ESITYKSET

4.1 Hankkeiden valinnan perusteet

Aluesuunnitelman maastoinventointien ja vuorovaikutuksen tuloksena alueelta tunnistettiin useita eritasoisia ja -laajuisia kunnostamis- ja kehittämiskohteita. Näistä valittiin yhteensä kahdeksan investointirahaa edellyttävää kohdetta aluesuunnitelman hankeohjelmaan seuraavalle 10-vuotiskaudelle. Hankkeiden valintaperusteina ovat kohteiden kunnan ja turvallisuuden parantaminen, sekä koko alueen kehittäminen suunnitelman strategisten tavoitteiden mukaisesti. Osa näistä kohteista nousi esille myös asukaspalautteissa. Asukaspalautteita saatiin Herttoniemen Kaupunkivision karttakyselystä, syksyllä 2018 pidetyistä työpaajoista sekä 10.9.-9.10.2019 järjestetystä KerroKantasi-verkkokyselystä.

Aluesuunnitelman laatimisen yhteydessä priorisoitavaksi valikoituneista kohteista on laadittu hankeohjelmat. Tässä kappaleessa on esitetty tiivistetysti hankekohteiden yleiskuvaus sisältäen kohteiden nykytilan, asukaspalautteen, tärkeimmät tavoitteet sekä alustavat toimenpiteet kohteiden korjaamiseksi. Hankeohjelmat jäävät kaupunkitila- ja maisemasuunnittelupalvelun sisäiseen käyttöön.

Muita tunnistettuja kunnostuskohteita parannetaan tavomaisten ylläpitotoimenpiteiden yhteydessä. Lisäksi osalle maastotyöskentelyssä esiin nousseille kohteille on jo käynnissä korjaussuunnitelma. Laajempia aluekonaisuuksia voidaan pohtia osana kaavoitusta.

Kuva 54. Hankkeet kartalla.

4.2 Hankkeiden kuvaukset

4.2.1 Länsi-Herttoniemen kahden kalliopuistikon parantaminen

Nykytila

Länsi-Herttoniemessä on useita pieniä kalliopuistikkoja, joista osa on kunnostuksen tarpeessa. Kalliopuistikot ovat Länsi-Herttoniemen vaalittava erityispiirre ja tärkeä osa Länsi-Herttoniemen pientaloalueen RKY-alueita. Tämä hanke käsittää F. E. Sillanpään puiston ja Susitie-Karhutien puistometsän kunnostamisen.

F.E. Sillanpään puiston länsi-itä suuntainen raitti tulee kunnostaa. Kunnostuksen toteutustavan tulee olla hienovarainen, jotta ympäristön arvoja voidaan kunnioittaa ja säilyttää rakentamisen aikana.

Susitie-Karhutien puistometsässä on hoitamaton kivituikkakenttä ja penkki, ja sinne johtaa huonokuntoinen asfalttikäytävä Susitieltä. Karhutieltä puistometsään johtaa kahdet hienot, mutta vaaralliset portaat. Susitie-Karhutien puistometsä on todennäköisesti kaupungipuutarhuri Bengt Schalinin suunnittelema.

Asukaspalaute

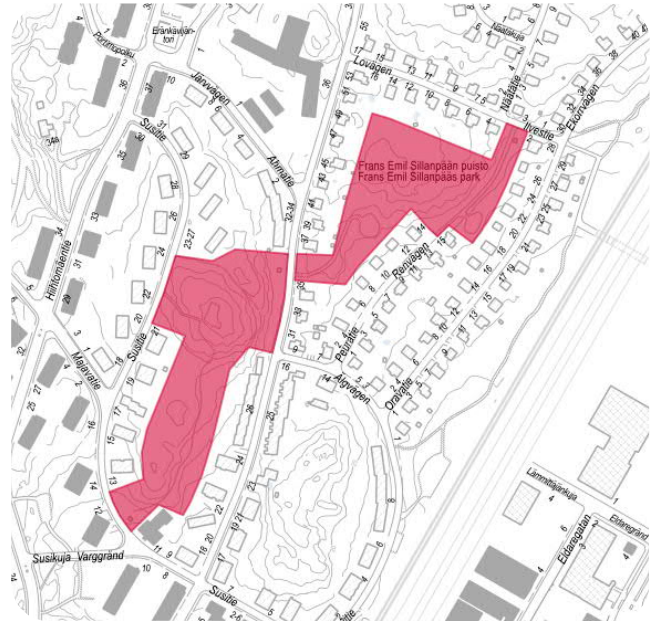
Molempien puistikoiden reittejä toivottiin asukastilaisuudessa parannettaviksi.

Tavoitteet

Tavoitteena on varmistaa puistikoiden turvallisuus ja hyvä käyttökunto. Samalla turvataan RKY-alueen arvojen säilyminen. Hanke-ehdotus liittyy kaupunginosavision ”arkkitehtuuripolku”-teemaan.

Toimenpiteet

Puistoihin sijoittuvat rakenteet kunnostetaan niin, että ne ovat turvallisia käyttää, sopivat alueen luonteeseen ja aikakauden tyyliin; esimerkiksi reittejä ei ole tarkoitus leventää nykyisestä.

Kuva 55. Hankkeen laajuus.

Kuva 56. Karhutieltä Susitie-Karhutien puistometsään johtavat portaat.

4.2.2 Leikkipaikka Tuhkimon parantaminen

Nykytila

Leikkipaikka Tuhkimo sijaitsee Roihuvuoren laajan metsäisen aluepuiston keskellä, kahden kallioisen selänteen välisessä suojaisassa laaksossa, ja on siksi hyvin suosittu käyttäjiensä keskuudessa. Puisto on perustettu 1960-luvulla, ja siellä oli pitkään myös leikkipuistotoimintaa. Kahluualtaan ympäristöä muutettiin 1990-luvulla, ja puisto on peruskorjattu kokonaisuudessaan 2000-luvun alussa. Leikkipaikkaa reunustavat rinteet ovat luonnonpuustoiset. Leikkipaikan keskiosa on avointa nurmea ja kivituhkapintaa istutuksineen ja rakenteineen. Puiston käyttöasteeseen nähden kalusteet ja varusteet ovat suhteellisen hyväkuntoisia jatkuvan perusparannuksen vuoksi. Betonirunkoiset penkit ovat kuitenkin huonossa kunnossa. Leikkipaikkaa rajaavat istutusaltat ovat huonossa kunnossa. Puiston itälaidalla on pintavesiongelmia huolimatta peruskorjausten yhteydessä tehdyistä kuivatuksen parantamistoimenpiteistä.

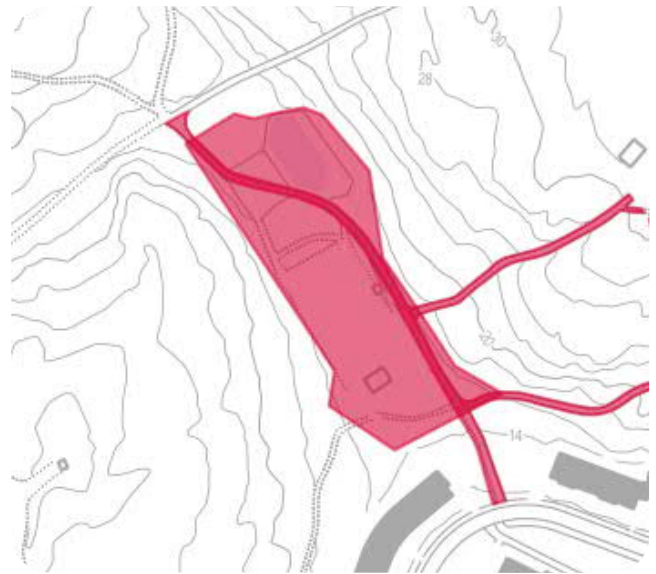
Viehättävä puisto on ollut vahvasti Roihuvuoriseuran ja asukasaktiivisuuden huolenpidon ja kiinnostuksen kohteena. Varhaiskasvatustalon leikkipuistotoiminta siirtyi Prinsintielle vuonna 2008, ja huonokuntoinen leikkipuistorakennus purettiin vuonna 2011. Roihuvuoriseura ylläpitää alueella parakeissa Tuhkimon kylätaloa. Leikkipaikan yhteydessä on myös käyttäjien omatoimisesti rakentama skeittipaikka.

Asukaspalaute

Puisto on asukkaiden keskuudessa hyvin suosittu rauhallisen sijaintinsa vuoksi. Lisääntynyt ilkivalta, koirien ulkoilutus leikkipaikalla, ja puiston raja- ulkoilureittiä vasten ovat epäkohtia. Myös skeittipaikasta on valitettu. Asukastilaisuuksissa puisto sai hyvää palautetta, vaikka sen varustetaso koettiin vaatimattomaksi.

Tavoitteet

Puistoa kehitetään ja hoidetaan turvallisena ja viihtyisänä leikkipaikkana ja toimintapuistona eri ikäisille käyttäjille. Puiston ilme säilytetään, mutta varusteita ja kalusteita uusitaan huomioiden muuttunut käyttäjäkunta ja turvallisuusvaatimukset. Puiston kuivatusta parannetaan.

Kuva 57. Hankkeen laajuus.

Toimenpiteet

Puisto edellyttää peruskorjausta erityisesti kalusteiden, varusteiden ja kuivatuksen osalta. Puiden osalta muutama vanha koivuun kunto tulee tarkistaa.

Roihuvuoriseura on pitkään ajanut puiston entisen kahluualtaan kehittämistä tee-se-itse -skeittipaikaksi, mutta hanke on osoittautunut haasteelliseksi erityisesti sopimusteknisten asioiden ja turvallisuusnäkökulmien osalta. Jos aloite tee-se-itse -skeittipaikalle ei toteudu, tulee entisen kahluualtaan mahdollinen purkaminen ratkaistavaksi puiston peruskorjauksen suunnittelun yhteydessä.

Puiston sijainti Roihuvuoren kaupunginosapuistossa, vetovoimaisten Kirsikkapuiston ja Japanilaisvaikutteisen puiston välisellä akselilla, perustelee osaltaan puiston nostamista peruskorjauskohteeksi. Maankäytön suunnittelussa tutkitaan vaihtoehtona leikkipuistotoiminnan palauttamista ja päiväkotitoiminnan aloittamista leikkipaikka Tuhkimon alueelle.

Kuva 58. Leikkipaikka Tuhkimon kalusteet ja varusteet ovat osittain huonokuntoisia.

4.2.3 Japanilaisvaikutteisen puiston parantaminen

Nykytila

Japanilaisvaikutteinen puisto on perustettu entisen kivilouhoksen alueelle rakennettuun Kalliopuistoon. Alkuperäisestä puistosta on jäljellä kenttätasanne, käytävälinjauksia ja portaita. Kenttäalueella oli aikanaan suuri keinu, minkä vuoksi puistoa on kutsuttu myös keinupuistoksi. Alueen kauniit kalliot, komeat männyt ja maaston terassimuodot ovat olleet lähtökohtina Japanilaisvaikutteisen puiston perustamiselle. Japanilaisvaikutteisen puiston suunnittelivat puutarhuri Jukka Toivonen ja Roihuvuoressa puiston vieressä asunut maisema-arkkitehti Virve Veisterä. Puisto vihittiin syksyllä 1998, ja Japanin Suomen-suurlähettiläs kunnioitti tilaisuutta. Puistoa on rakennettu vaiheittain, ja se on aikaa myöten päässyt osittain kasvamaan umpeen. Osa puistosta on yksityisen asunto-osakeyhtiön vuokramaalla.

Puistolla on neljä eriluonteista osaa, jotka pohjautuvat ilmansuuntiin ja niihin liittyviin taruolentoihin. Puistoon on kutsuva sisäänvalo Roihuvuoventien ylärinteen kirkikkametsikön kautta. Puiston kasvillisuus on monimuotoista, osin myös luonnonkasvillisuutta. Sammalalueiden menestymisessä on ollut ongelmia.

Puiston hoitoluokka on korkea I, mutta hoitotaso ei sitä kaikilta osin vastaa. Kävijämäärät ovat keväällä todella suuria ja kulutus sen mukaista.

Asukaspalautteet

Asukkaille Japanilaisvaikutteinen puisto on Roihuvuoren tunnus, ja siksi hyvin tärkeä. Puisto on suosittu ajanviettokohde ja vierailupaikka, ja se nousi vahvasti esiin asukaspalautteissa.

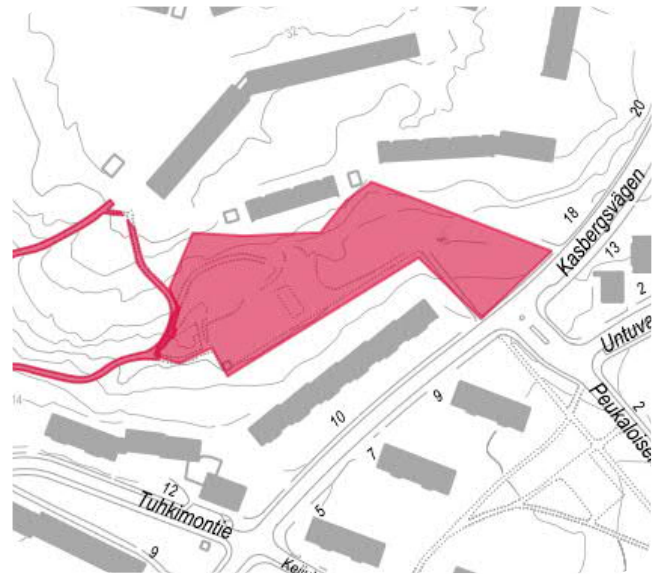
Tavoitteet

Tavoitteena on nostaa puiston hoitotasoa ydinosaan I-luokan puistona. Hanke-ehdotus toteuttaa kaupungin osavision ”arkkitehtuuripolku”-teemaa

Toimenpiteet

Puistolle laaditaan peruskorjaussuunnitelma pohjautuen hoito- ja kehittämissuunnitelmaan, joka on voimassa vuoteen 2027 asti. Suunnitelmassa esitettyjä korjauksia toteutetaan vaiheittain, jotta puiston omaleimainen ilme säilyy. Uusia rakenteita, kasvillisuutta tai elementtejä ei tuoda puistoon vastoin alkuperäistä suunnitelmaa.

Osa puiston erikoisrakenteista on tehty kaupungin rakennusviraston työpajalla. Bamburakenteiset varusteet ja sirot katokset hapertuvat nopeasti, joten niitä joudutaan uusimaan usein. Katos on purettu vuonna 2018, ja tilalle on tehty väliaikainen katos ennen suunnittelun etenemistä. Myös muut rakenteet ovat huonokuntoisia, mm. kuivapurojen lankkusillat on uusittava. Vanhoille kallioportaille tulee harkita kaiteita ja reitistöä kunnostaa. Kasvillisuus on pääosin hyväkuntoista, mutta kunnostustoimenpiteille on tarvetta.

Kuva 59. Hankkeen laajuus.

Kuva 60. Korjattava rakenne.

4.2.4 Sorsavuorenpuiston ja Laivalahden puistotien parantaminen

Nykytila

Sorsavuorenpuisto on U-muotoinen puistoalue, joka on itäosaltaan puistoa ja länsiosaltaan osa Laivalahden puistotien katualuetta. Puisto sijoittuu maisemallisesti merkittävälle mäkialueelle, jonka laella on pronssikautinen hautaröykkiö. Puiston itäosan rinne on rakennettu täytemaasta ja stabiloidusta lentotuhkasta. Oleskelualueen pinnoitteena on punainen graniittinoppa, penkkien taustalla on perennaistutuksia ja pergola. Rinneessä on polveileva marjakuusi-istutus. Puistokäytävät ovat kivituhkapintaisia. Kasvit on valittu kestävämmään kasvualustan korkeaa rikki- ja klooripitoisuutta, esimerkiksi jalavat ja syreenit. Perennaryhmät ovat monipuolisia, ja osa niistä on huonossa kunnossa. Puulajistossa on harvinaisuuksia kuten punakoivuja, douglaskuksia ja erikoisia leppiä.

Laivalahden puistotien perennaistutukset ovat huonossa kunnossa ja vaativat peruserparannusta.

Asukaspalaute

Sorsavuorenpuiston kunnostustarve nousi esiin asukastilaisuuksissa. Puisto on luonteeltaan puolijulkinen, ja se sijaitsee asutuksen keskellä, mistä on tullut palautetta asukkailta kuten myös puiston talvikäytöstä ja rinteiden hyödyntämisestä liukumäkinä.

Palautteessa toivottiin reittien parempaa kunnossapitoa ja lisää valaistusta. Palautteissa nousi esiin myös pronssikautisten hautaröykkiöiden alueen kunnossapito, mm. hautaröykkiön opasteet ovat kuluneet ja töhrityt.

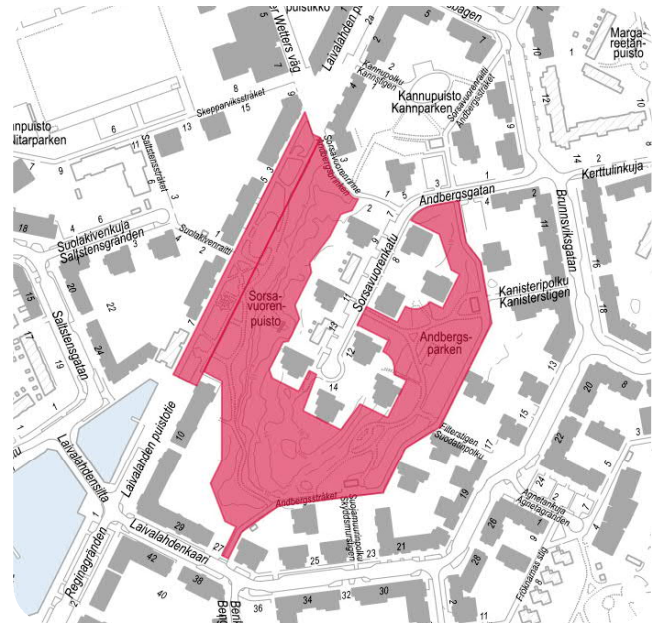
Tavoitteet

Sorsavuorenpuiston peruskorjaus on suunnittelualueen tärkeimpiä viheralueiden peruskorjaushankkeita. Sorsavuorenpuisto on sijainniltaan keskeinen puisto, jota käytetään paljon. Puiston kunnossapidon tulee vastata käyttöä. Hanke-ehdotus toteuttaa kaupunginosavision ”rantavyöhykkeen kehittäminen” -teemaa.

Toimenpiteet

Puiston kalusteiden ja rakenteiden uusiminen sekä Sorsavuorenpuiston kunnostus ovat keskeisimmät toimenpiteet. Pronssikautisen hautaröykkiön ympäristö ja opasteet siistitään. Kulkureittejä parannetaan kallioalueilla.

Puiston monipuolista kasvillisuutta kunnostetaan ja vaalitaan. Puiston peruserparannus edellyttää myös kasvillisuuden poistamista ja uusimista. Suunnittelun pohjatekijäksi tarvitaan kasvillisuusinventointi. Douglaskuksia on jo poistettu puistosta aikaisemmin.

Kuva 61. Hankkeen laajuus.

Kuva 62. Puistoraitti Sorsavuorenpuistossa.

Puiston hoitoluokkia ovat A2, A3 ja C1. Sorsavuorenpuiston lounaisreunan C1 hoitoluokka tulee muuttaa raitin reunassa, jotta liian vähälle hoidolle jäänyt raitin reuna saadaan hoidon piiriin. Sorsavuorenpuiston raitin vierusta kunnostetaan, ja sen hoitoluokka nostetaan hoitoluokkaan A3.

Sorsavuorenpuiston eteläosassa kunnostetaan lumileikkipaikka, portaat ja polkuyhteys kallioalueella.

Laivalahden puistotien perennaistutukset kunnostetaan.

4.2.5 Tuhkimontien parantaminen

Nykytila

Tuhkimontie on lenkin tekevä asuntokatu Roihuvuoren eteläosassa. Katu rajautuu molemmista päistä Roihuvuorentiehen, ja siltä on yhteydet Kirsikkapuistoon ja leikki- paikka Tuhkimolle. Katualueeksi määritelty osuus Jättiläisenpolusta kuuluu hankealueeseen.

Tuhkimontien varrella sijaitsee Maria Hammarénin mäki -niminen puisto ja asuinkerrostaloja.

Tuhkimontien ajoradan leveys on n. 6 metriä. Jalkakäytävä on korotettu ajoradasta luonnonkivisellä reunatuella. Jalkakäytävä sijoittuu pääosin vain kadun ulkokehälle, ja sen leveys on n. 2 metriä. Jalankulkuyhteyden jatkuvuudessa on puutteita Jättiläisenpolun kohdalla. Kadun asfalttipäällyste on huonossa kunnossa, se on osin murentunut tonttiyhteyksien kohdalla ja reunatuet ovat painuneet.

Katualue rajautuu sisäkehältä osin viheralueeseen. Hulevedet on ohjattu Tuhkimontie 5 tonttiliittymässä sijaitsevaan hulevesikaivoon, joka ei kokoa kadun hulevesiä juuri lainkaan, vaan ne kulkeutuvat tontille. Nurmialueen ja asfaltin rajaan toteutettu päällystemakkara ei estä vesien johtumista. Epämääräinen toteutus aiheuttaa ongelmia ja puutteita kuivatukseen ja ongelmat välittyvät katurakenteisiin. Tuhkimontien asfalttipinnan verkkohalkeilun ongelmakohtia on korjattu valuasfaltilla, mutta pysyviä rakenteellisia korjauksia ja muutoksia ei ole tehty.

Jalkakäytävän puoleisella reunalla ajoradalla on runsaasti pysäköintiä, minkä vuoksi asfaltti on sen alla pysyvästi deformaationutunut, ja vesi kerääntyy deformaatiokuoppiin koko kadun pituudelta. Ajoradalla on myös alkavaa ajouriin ja routimiseen liittyvää pituus- ja poikkisuuntaista halkeilua.

Asukaspalaute

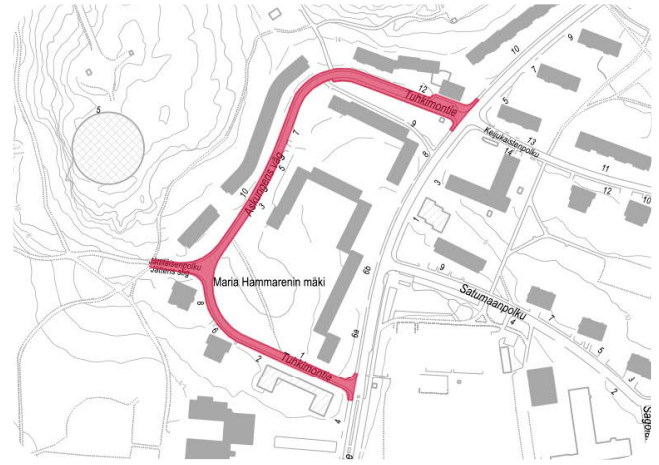
Tuhkimontielle ei kohdistunut asukaspalautteita. Jättiläisenpolulle toivottiin parempaa talvikunnossapitoa.

Tavoitteet

Hankkeen tavoitteena on peruskorjata huonokuntoinen katu, ja päällystää se kokonaisuudessaan uudelleen. Kadun rakennetta ja kuivatusta parannetaan erityisesti ajoradan rajautuessa nurmialueeseen. Hulevesien kulkeutuminen tonteille estetään paremmilla kuivatusjärjestelyillä ja kaivojen sijoittelulla.

Tuhkimontien ja Jättiläisenpolun liittymä selkeytetään ja jalankulun epäjatkuvuuskohta korjataan.

Pysäköinnin vaikutukset päällysteen vaurioitumiseen huomioidaan rakenteita suunniteltaessa.

Kuva 63. Hankkeen laajuus.

Kuva 64. Laaja reunapainuma, jossa pahimmissa kohdassa rakenteet ovat pettäneet. Asfaltti on levinnyt painuman yhteydessä asfalttimakkaran päälle viheralueen reunassa.

Toimenpiteet

Kadun rakenteet parannetaan ja uusitaan koko kadun leveydeltä Tuhkimontien eteläpäästä Leikkipaikka Tuhkimolle johtavalle puistokäytävälle asti. Hulevesikaivoja lisätään tarvittaviin kohtiin ja tonttiliittymän kaivo siirretään. Tonttiliittymiin sekä asfaltin ja nurmialueen rajaan suunnitellaan ja rakennetaan kestävä ja toimiva rakenne talvikunnossapito huomioiden, esimerkiksi yhtenäinen reunatukilinja, jossa kuivatus toteutetaan kitakaivoilla. Loppuosuudella korjataan pohjoispuolen jalkakäytävän reunatuki ja päällyste. Katu päällystetään uudelleen koko kadun matkalta.

Jättiläisenpolun ja Tuhkimontien liittymää kavennetaan ja Tuhkimontien jalankulkuyhteys suunnitellaan jatkuvaksi liittymän yli.

4.2.6 Jalankulun ja pyöräilyn raittien parantaminen

Alueella on useita huonokuntoisia jalankulun ja pyöräilyn raitteja, jotka on yhdistetty yhdeksi hankkeeksi. Hanke koskee seuraavia raittiosuusia:

- Itäväylä-Strömsinlahden raittisyhteys
- Rantareitti
- Oravatie-Karhutien raittisyhteys
- Roihuvuorenselänteen raittisyhteys
- Vuorenpaikontien ja Hanslankarinkujan raittisyhteys
- Puistokäytävien korjaukset Roihuvuoren ja Herttoniemen teollisuusalueen välisellä viheralueella

Hankkeen raittiosuudet ovat tärkeitä ja paljon käytettyjä yhteyksiä alueen asukkaiden keskuudessa. Raitteja pitkin tapahtuu jalankulkua ja pyöräilyä pääsääntöisesti ilman kulkumuotojen erottelua. Osittain osuudet vaikuttavat lähes rakentamattomilta tai kevyesti rakennetuilta, vaikka niissä on potentiaalia verkostollisesti merkittäviksi raitteiksi. Tällä hetkellä raittien taso ei ole riittävä niiden käyttöön ja merkitykseen nähden. Puutteita ilmenee raittien jatkuvuudessa, rakenteellisessa kunnossa, kuivatuksessa, esteettömyydessä ja valaistuksessa.

Asukaspalaute

Asukastilaisuuksissa nousi esiin toive kaikkien raittiosuuksien perusparantamisesta. Kaikki raittisyhteudet koettiin tärkeiksi, ja erityisesti pienempiä yhteyksiä toivottiin kehitettävän, myös esteettöminä, mikäli mahdollista. Rantareittiä toivottiin kehitettävän vaihtelevana ja siten, että se mahdollistaa jatkossakin rauhallisen kävelyn. Nopeille pyöräilijöille toivottiin muita vaihtoehtoisia reittejä.

Rantareittiin liittyvissä asukaspalautteissa reitin todettiin toimivan hyvin, mutta sille toivottiin lisää penkkejä, parempi valaistus ja piknikpaikkoja. Länsi-Herttoniemen selänmetsien alueella osuudelle toivottiin lisää penkkejä ja roska-astioita reittien varsille.

Tavoitteet

Tavoitteena on parantaa alueen jalankulun ja pyöräilyn yhteyksiä niin pitkällä kuin lyhyilläkin raittiosuuksilla. Metsäselänteiden raitteilla huomioidaan riittävä varustetaso ja esteettömyys.

Toimenpiteet

Toimenpiteet koskevat raittien rakenteiden ja pintojen kunnostamista. Toimenpiteet on yksilöity raittikohtaisesti.

Itäväylä-Strömsinlahden raittiyhteys

Nykytila

Yhteys on yksi luonnollisista ja suorimmista suositun rantareitin jatkoyhteyksistä, mutta sen nykytila ei houkuttele reitin käyttöön. Raitissa on potentiaalia verkostolliseksi rantareitin jatkeeksi Puotinharjulle Itäväylän yli, mutta yhteyden hahmottaminen sirpaloituu Strömsinlahden puistossa. Väylän leveys muuttuu, eikä Tulisuoantiellä ole reitille luontevaa ja suoraa suojatieyllitystä, vaan suojatie sijaitsee Strömsinlahdenkujan liittymäalueella.

Toimenpiteet

Raitin tasoa parannetaan peruskorjaamalla, kuivastusta parantamalla ja leventämällä raitti kauttaaltaan tasalevyiseksi. Tulisuoantien suojatieyllitys parannetaan siirtämällä nykyinen suojatie parempaan paikkaan ja lisäämällä opastusta. Latureitin ylitys huomioidaan muutossuunnitelmassa.

Peruskorjauksen jälkeen raitti nostetaan B-luokan talvihoidettavaksi puistokäytäväksi. Talvihoidossa on huomioitava latureitit.

Kuva 65. Hankkeen laajuus.

Kuva 66. Itäväylä-Strömsinlahti yhtenäisen ja paljon käytetyn reitin leveys muuttuu Tulisuoantien pohjois- (vas.) ja eteläpuolella (oik.).

Rantareitti

Toimenpiteet

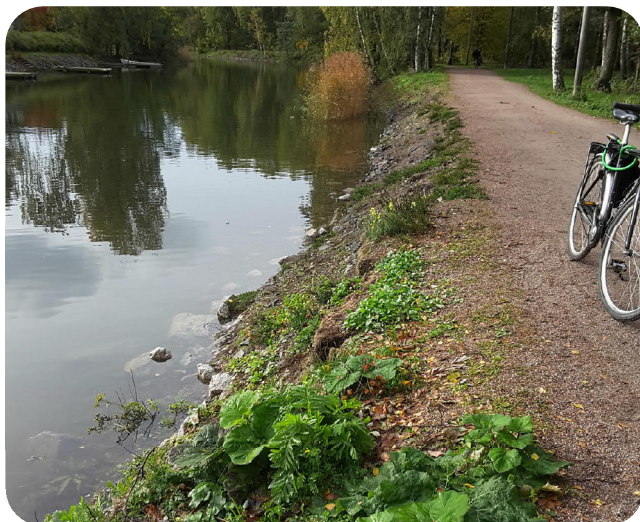
Rantareitillä on peruskorjaus- ja kunnostustarpeita. Reitin parantaminen edellyttää kokonaisvaltaista suunnittelua reitin jaksotuksen, opastuksen, valaistuksen ja varustelun sekä kasvillisuuden hoidon, ympäristöarvojen ja toimintojen osalta. Välillä Porosaari-Abraham Wetterin tie reitin hoitoluokka nostetaan hoitoluokkaan A2. Välillä Johan Sederholmin tie-Porosaari mereen rajautuvan luiskan hoitoluokka nostetaan hoitoluokkaan A2.

Herttoniemensalmen sillan alla rantareitti kulkee sillan maatuen ja rannan välissä. Maatuen reunaan on rakennettu hulevesille kouru, jonka molemmissa päissä on vesipesät. Kouru on tukossa, eikä päällyste rajaudu siihen. Asfaltin ja kourun väliin on todennäköisesti suunniteltu ja tehty nurmikaistale, koska kourun päissä kasvaa nurmea. Rajautuminen ja kouru tulee kunnostaa ja materiaalit miettiä uudelleen kyseiseen kohtaan soveltuviksi.

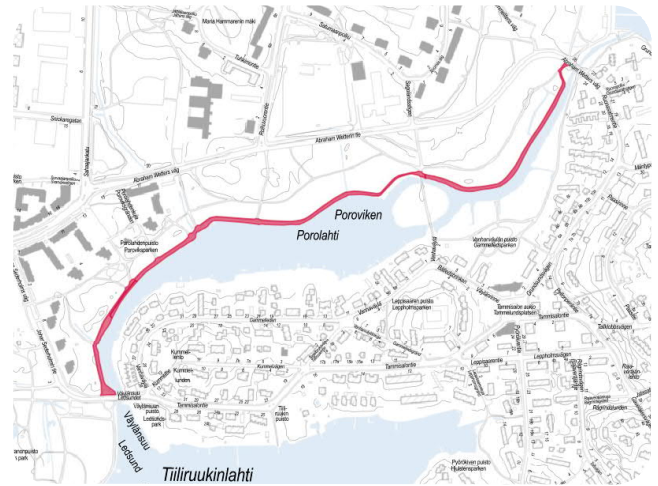
Reitillä uusitaan valaistusta ja parannetaan esteettömyyttä erityisesti välillä Johan Sederholmin tie-Abraham Wetterin tie. Johan Sederholmin tien ja Porosaaren välillä kunnostetaan myös reitin ja rannan välinen mereen rajautuva luiska.

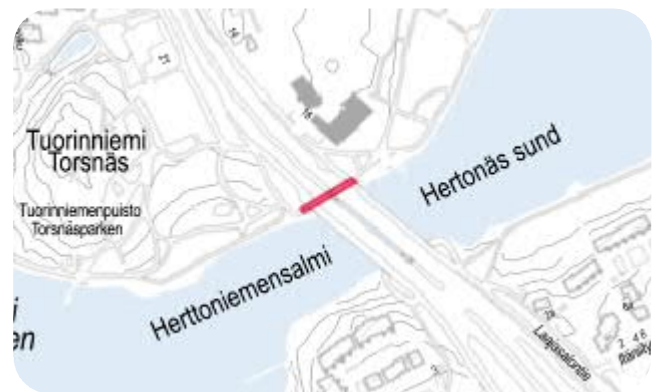
Kuva 69. Päällysteen rajautuminen kouruun ja kourun kunto.

Kuva 70. Nykyisessä luiskassa ei ole suojausta.

Kuva 67. Hankkeen laajuus.

Kuva 68. Hankkeen laajuus Herttoniemensalmen sillan alla.

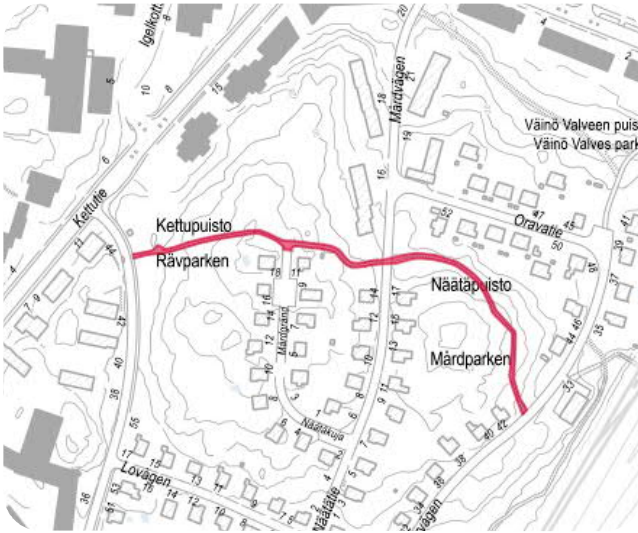
Kuva 71. Valaistus on uusimisen tarpeessa.

Oravatie-Karhutien raittiyhteys

Toimenpiteet

Raitille tehdään täydellinen peruskorjaus Näätätien ja Karhutien välillä. Raittia loivennetaan Näätätien läheisyydessä, ja siitä rakennetaan tasalevyinen. Väliille Oravatie-Näätätie riittää kunnostus, mikäli raitin leveys on yhtenäinen ja linjaus jatkuva Näätätie-Karhutie -välisen osuuden kanssa. Näätätien ylityskohtaa korostetaan. Valaistus on raitilla riittävä ja uudehko.

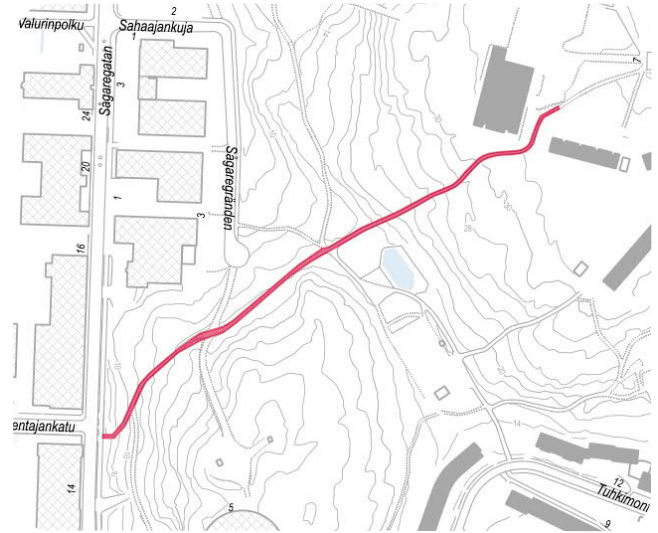
Kuva 72. Hankkeen laajuus.

Roihuvuorenselänten raitti

Toimenpiteet

Raitti peruskorjataan. Raitin rakenteista poistetaan päällystettyä rikkovat puiden juurakot, ja raitin kuivatus- ta parannetaan erityisesti koulujen ympäristöissä.

Raitilla on suuria korkeuseroja ja erittäin jyrkkä mäki, jota tulisi mahdollisuuksien mukaan loiventaa, ja sen varrelle tulee asentaa käsijohde kulun helpottamiseksi. Raitin käyttö talvikaudella ilman näiden toimenpiteiden toteutusta on erittäin haastavaa.

Kuva 74. Hankkeen laajuus.

Kuva 73. Peruskorjattava Oravatie-Karhutien raittiyh- teyden osuus Näätätien ylityskohdassa.

Kuva 75. Roihuvuorenseläitillä puiden juuret rikkovat päällysteen ja ohut päällyste purkautuu routimisesta ja talvikunnossapidosta johtuen.

Vuorenpeikontien-Hanslankarinkujan raittiryteys

Toimenpiteet

Raitin peruskorjaus on tarpeen pintarakenteen ja kuivatuksen osalta. Raitin rakenteita rikkovia puiden juurakojen poistetaan mahdollisesti syvältäkin rakenteista. Yhteys on merkitty tavoitekartoissa esteettömyyden perustason reitiksi ja sitä talvihoitetaan B-luokan puistokäytävänä. Raitin alkuosa on jyrkkä, mutta pinnaltaan pääosin hyväkuntoinen. Painumat ja juurakojen rikkomat päällysteosuudet sekä kuivatusongelmat painottuvat Vuorenpeikontien puoleiselle osuudelle.

Varusteet uusitaan lisäämällä penkkejä ja roska-astioita.

Kuva 76. Hankkeen laajuus.

Kuva 77. Raitilla on painumia ja puiden juuret rikkovat päällysteen.

Puistokäytävien korjaukset Roihuvuoren ja Herttoniemen teollisuusalueen välisellä viheralueella

Nykytila

Roihuvuoren ja Herttoniemen teollisuusalueen välisellä viheralueella on huonokuntoisia päällystettyjä puistokäytäviä. Puiden juuristo on rikkonut niiden asfalttipäällysteen. Käytön ja hoitoluokan perusteella asfaltin säilyttäminen on perusteltua, pienemmillä raiteilla harmitaan asfaltin uudelleen päällystämistä.

Pyöräliikenteen mitoittaminen kohteisiin voi olla haastavaa, sillä raitit tulisi levenittää 4,2m leveiksi, mikä voi asettaa isoja haasteita maisemaan sovittamiselle.

Asukaspalaute

Asukaspalautteissa yhdysreitteinä toimivien puistokäytävien tarve ja kunto nousivat esiin.

Tavoitteet

Puistokäytävien turvallisuuden ja toimivuuden parantaminen. Erityisesti metsäselänteen kautta oikaisevat yhdysreitit Siilitien metroasemalle ovat tärkeitä.

Toimenpiteet

Tärkeimpien puistokäytävien parantaminen kokonaisvaltaisesti esteettömyys, pintarakenne sekä valaistus ja oasteet huomioiden.

4.2.8 Länsi-Herttoniemen hävinneiden huviloiden pihapiirien niittyjen ennallistaminen

Nykytila

Länsi-Herttoniemessä on useita vanhojen, jo hävinneiden huviloiden osittain säilyneitä pihapiirejä. Ne ovat osittain umpeenkasvaneita, mutta vanhaa niitty- ja kulttuurikasvillisuutta on vielä säilynyt. Haitallisia vieraslajeja esiintyy joidenkin pihapiirien ympäristössä.

Asukaspalaute

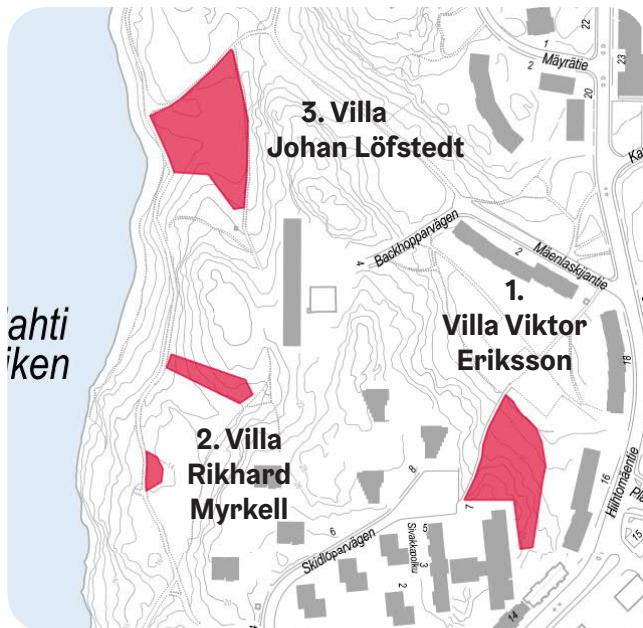
Aluesuunnitelman luonnokseen tuli palautetta sekä pihapiirien biotooppien ennallistamisen puolesta että vastaan. Yleisellä tasolla palautteessa nousi vahvasti esiin toive luonnon monimuotoisuuden vaalimisesta. Vanhojen pihapiirien vieraslajeja toivottiin poistettavaksi.

Tavoitteet

Länsi-Herttoniemen vanhojen huviloiden pihapiirien kulttuurivaikutteisen kasvillisuuden ennallistaminen, niittyjen kehittäminen ja hoito. Vieraslajien poisto niittykuvioiden ennallistamisen ja hoidon yhteydessä.

Toimenpiteet

Niittylähtöisen puiston konseptin kehittäminen ja pilotointi. Kasvillisuuden inventointi ja kehittymisen seuranta.

Kuva 80. Hankkeen laajuus.

1. Mäenlaskijanpuisto / Villa Viktor Eriksson, pihapiirinä vuosina 1909-1975

Rinnemetsää harvennetaan mäntyjä ja kulttuurikasvillisuutta suosien. Rinne ennallistetaan niityksi. Rakennetaan uusi polkumainen kulkureitti ja asennetaan opastekyltti alueen historiasta, kasvillisuudesta, ennallistamisesta ja hoidosta. Harkitaan oleskelupaikkaa kalliolle tai uuden reitin varteen.

Vesakko, vaahterat ja haavat poistetaan. Muutamia runkopuita jätetään ja kirsikkapuut säilytetään. Hieno vanha mänty otetaan esiin, sen latvuksen sisään kasvavat puut poistetaan. Tontin rajalla painannetta hoidetaan vaahterametsikkönä. Alueella sijaitsee myös muutama tammi. Huonokuntoisen koivun poistoa tontin rajalta harkitaan.

Kallioketo ja kulttuurivaikutteinen kasvillisuus säilytetään nykyisellään. Kalliolla olevat metallitapit poistetaan tai muotoillaan turvallisiksi.

Hoitoluokka B3, hoitotapa E. Niitto aluksi 2 krt / v, myöhemmin 1 krt / v.

Kuva 81. Villa Viktor Eriksson.

2. Villa Rikhard Myrkell, pihapiirinä vuosina 1909-1980

Kivimuurin päältä ja edestä poistetaan vesakko, yksittäisiä runkopuita säilytetään. Kivimuri korjataan, ja maakellari suljetaan turvalliseksi.

Reitin vieressä kasvavat vanhat omenapuu, syreeni ja ruusut otetaan paremmin esiin poistamalla niiden seasta muut puuvartist kasvit ja hoitamalla aluetta niittämällä.

Kuva 82. Villa Rikhard Myrkell.

3. Villa Johan Löfstedt / nykyinen niittykuvio, pihapiirinä vuosina 1882-1990

Aluetta kehitetään edelleen luonnon monimuotoisuuden kohteena ja kulttuurivaikutteisena niittypuistona. Nykyistä, viehättävää niittyaluetta laajennetaan maaston muotoja myötäillen.

Muutama haapa poistetaan hoidon helpottamiseksi. Uusi oleskelupaikka ja pöytä-penkkiryhmä asennetaan vaahteraryhmän ja reitin viereen. Alueelle asennetaan opastekyltti alueen historiasta, kasvillisuudesta ja hoidosta.

Reunavyöhykkeiden hoito: reunoja kehitetään avoimiksi, niin että niittykasvillisuus ja metsänpohjan kasvillisuus limittyvät toisiinsa vaihettuen.

Niitto jatkossa 1 krt / v. Oleskelupaikalta tiheämmin leikkava reitti niityn läpi.

Merinäköalaa häiritsevä jäteastia poistetaan ja asennetaan uusi sivummalle.

Kuva 83. Villa Johan Löfstedt.

4.2.8 Hanke-ehdotukset

Varsinaisiksi investointihankkeiksi priorisoitujen kohteiden lisäksi alueella tunnistettiin myös muita mahdollisia hankkeita:

- Lumikintien parantaminen
- Tuorinniemen puiston ja ympäröivien reittien parantaminen
- Leikkipaikka Mäenlaskijanpuiston parantaminen
- Herttoniemenrannan bussipysäkkien parantaminen
- Länsi-Herttoniemen katuliittymien parantaminen
- Siilitien ja Hillerikujan risteysalueen sekä Siilitien itäpäähän parantaminen
- Kipparvuoren kallioreittien parantaminen
- Kipparlahden laituriyhteyden rakentaminen asemakaavan mukaisesti

4.3 Hankkeiden rahoitustarve

Suunnittelualueelle esitetään kahdeksaan peruskorjaushanketta. Näiden hankkeiden arvioidut rahoitustarpeet ovat:

- Länsi-Herttoniemen kahden kalliopuistikon parantaminen, **510 000 € (alv. 0 %)**
- Leikkipaikka Tuhkimon parantaminen, **1 180 000 € (alv. 0 %)**
- Japanilaisvaikutteisen puiston parantaminen, **790 000 € (alv. 0 %)**
- Sorsavuorenpuiston ja Laivalahden puistotien parantaminen, **1 440 000 € (alv. 0 %)**
- Tuhkimontien parantaminen, **900 000 € (alv. 0 %)**
- Jalankulun ja pyöräilyn raittien parantaminen, **790 000 € (alv. 0 %)**
- Asentajanpuiston parantaminen, **1 300 000 € (alv. 0 %)**
- Länsi-Herttoniemen hävinneiden huviloiden pihapiirien kunnostaminen, **150 000 € (alv. 0 %)**

Hankkeiden arvioitu rahoitustarve on yhteensä noin **7 060 000 € (alv. 0 %)**.

Kuva 84. Niittynä hoidettavaa aluetta Länsi-Herttoniemen selänmetsän alueella (Villa Johan Löfstedt).

- Erävuori, L.; Oksman, S. & Suominen, H. 2019. **Metsä- ja puustoinen verkosto. Opas verkoston huomioimiseksi Helsingin kaupunkisuunnittelussa.** Kaupunkiympäristön julkaisuja 2019:5. Helsingin kaupunki, kaupunkiympäristön toimiala. Saatavissa: <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/julkaisu-05-19.pdf>
- Helsingin kaupungin karttapalvelu.** Saatavissa: <http://kartta.hel.fi>.
- Helsingin kaupungin rakennusvirasto. 2013. **Luonnonhoidon työohje – Metsät.** Helsingin kaupungin rakennusvirasto julkaisut 2013:9. Helsingin kaupunki. Saatavissa: https://www.hel.fi/static/hkr/julkaisut/2013/luonnonhoidon_ohje_2013_web.pdf
- Helsingin kaupunki. 2018. **Hiilineutraali Helsinki 2035-toimenpideohjelma.** Helsingin kaupungin keskushallinnon julkaisuja 2018:4. Saatavissa: <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/HNH-2035-toimenpideohjelma.pdf>
- Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto. 2012. **Helsinki-kiupisto. Yleissuunnitelma.** Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2012:2. Helsingin kaupunki. Saatavissa: https://www.hel.fi/hel2/ksv/julkaisut/julk_2012-2.pdf
- Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto. 2014. **Helsingin yleiskaava. Kaupungin muutos ja kulttuuriympäristöt.** Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston yleissuunnitteluosaston selvityksiä 2014:17. Helsingin kaupunki. Saatavissa: https://www.hel.fi/hel2/ksv/julkaisut/yos_2014-17.pdf
- Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto. 2014. **Helsingin yleiskaava. Helsingin kestävä viherrakenne. Miten turvata kestävä viherrakenne ja kaupunkiluonnon monimuotoisuus tiivistyvässä kaupunkirakenteessa. Kaupunkiekologinen tutkimusraportti.** Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston yleissuunnitteluosaston selvityksiä 2014:27. Helsingin kaupunki. Saatavissa: https://www.hel.fi/hel2/ksv/julkaisut/yos_2014-27.pdf
- Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto. 2014. **Kivinokan osayleiskaava. Suunnitteluohjelma.** Helsingin kaupunki. Saatavissa: <https://dev.hel.fi/paatokset/media/att/b6/b6495fa3bb0f646e316724834fc94c52133f2482.pdf>
- Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto. 2015. **Herttoniemen yritysalueen suunnitteluperiaatteet.** Helsingin kaupunki. Saatavissa: https://www.hel.fi/static/public/hela/Kaupunkisuunnittelulautakunta/Suomi/Paatostiedote/2015/Ksv_2015-11-10_Kslk_26_Pt/4B9374D8-DDEF-4A0B-BC40-ADD682A6DC3A/Liite.pdf
- Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto. 2016. **Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelma VISTRA osa II.** Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston asemakaavaosaston selvityksiä 2016:2. Helsingin kaupunki. Saatavissa: https://www.hel.fi/hel2/ksv/julkaisut/aos_2016-2.pdf
- Ilonen, K. & Virtanen, T. 2006. **Herttoniemen ja Roihuvuoren viheralue-suunnitelma 2006-2015, osat 1-4/4.** Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisuja 2006:12. Helsingin kaupunki, katu- ja puisto-osasto.
- Kivinokan osayleiskaavoituksen ympäristövaikutusten arviointiohjelma.** EIA studio 2016.
- Kurki-Suonio, H. 1997. **Herttoniemen öljysatamasta Herttoniemenrannan asuinalueeksi. Maaperän kunnostus 1992-1996.** Ympäristökeskuksen julkaisuja 10/97. Helsingin kaupungin ympäristökeskus. Saatavissa: <https://www.hel.fi/static/ymk/julkaisut/julkaisu-10-97.pdf>
- Lappalainen, I. 2017. **Kivinokka - a cultural landscape in transition.** Diplomityö. Aalto-yliopiston taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu. Saatavissa: <https://aalto.fi/handle/123456789/26660>
- Näkymä Oy. 2017. **Julkiset kartanopuistot ja huvilapuutarhat Helsingissä. Kunnostus- ja ylläpito-ohjelma 2018-2038.** Kaupunkiympäristön julkaisuja 2017:3. Helsingin kaupunki, kaupunkiympäristön toimiala. Saatavissa: <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/julkaisu-03-17.pdf>
- Strang, Jan. **Herttoniemen huvilat vuosina 1880-2018 – kartta ja lyhyt historia.**
- Vuori, P. & Kaasila, M. 2018. **Helsingin ja Helsingin seudun väestöennuste 2018-2050 ja ennuste alueittain 2018-2030.** Tilastoja 2018:18. Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia, kaupunkitutkimus ja -tilastot. Saatavissa: https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/18_10_30_Tilastoja_18_Vuori_Kaasila.pdf

LIITTEET

1 Aluekortit

2 Vuorovaikutusraportti

3 Suunnitelma- ja teemakartat

KUVAILULEHTI

Tekijät	Sitowise Oy: Marja Oittinen, Aino Karilas, Samu Uusimaa, Jouko Waris, Tiina Ronkainen Nomaji Oy: Mari Ariluoma Helsingin kaupunki: Mari Soini, Antti Siuruainen
Yhdyshenkilö	Mari Soini
Nimeke	Herttoniemen aluesuunnitelma 2020-2029
Sarjan nimeke	Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön julkaisuja 2019:17
Sarjanumero	2019:17
Julkaisuaika	2019
Sivuja	76
Liitteitä	3 kpl
ISBN	978-952-331-633-1 (verkkajulkaisu)
ISSN	2489-4230 (verkkajulkaisu)
Kieli, koko teos	Suomi
Kieli, yhteenveto	Suomi, ruotsi, englanti

Tiivistelmä:

Aluesuunnitelmat ovat kaupunkiympäristön toimialan työväline yleisten alueiden ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi. Suunnitelmassa määritellään nykytila-analyysin ja vuorovaikutuksen pohjalta alueen kehittämis- ja kunnostamistarpeet seuraavalle kymmenvuotiskaudelle. Aluesuunnitelmat mahdollistavat alueiden kehittämisen tasapuolisesti koko kaupungissa.

Suunnittelualue kattaa kokonaan Herttoniemen kaupunginosan ja Kivinokan. Herttoniemen aluesuunnitelman strategiset teemat painottuvat alueen laajoihin viheralueyhteyksiin ranta- ja metsäselännealueilla. Nykyisiä luonto-, virkistys- ja kulttuuriympäristön arvoja vaalitaan ja niiden säilymisestä huolehditaan määrittelemällä alueelle kehittämisen tavoitteet. Koko alueen rantaviivaa väljästi seurailevaa jalankulun pääreittiä kehitetään yhtenäisenä kokonaisuutena.

Aluesuunnitelma on laadittu vuorovaikutuksessa alueen asukkaiden ja käyttäjien kanssa. Vuorovaikutukseen sisältyy internet-kysely ja kaksi työpajamuotoista asukastilaisuutta yhdessä palvelutilaverkkotyöpajojen kanssa. Aluesuunnitelmaluonnos on ollut internetissä nähtävillä 10.9.- 9.10.2019. Alueen yhdistyksille lähetettiin sähköinen tiedote ja kommentointipyyntö aluesuunnitelmaluonnoksesta.

Herttoniemen aluesuunnitelmassa esitetään seuraavan kymmenen vuoden aikana toteutettavaksi kahdeksaa hanketta:

1. Länsi-Herttoniemen kahden kalliopuistikon parantaminen
2. Leikkipaikka Tuhkimon parantaminen
3. Japanilaisvaikutteisen puiston parantaminen
4. Sorsavuorenpuiston ja Laivalahden puistotien parantaminen
5. Tuhkimontien parantaminen
6. Jalankulun ja pyöräilyn raittien parantaminen
7. Asentajanpuiston parantaminen
8. Länsi-Herttoniemen hävinneiden huviloiden pihapiirien ennallistaminen

Avainsanat Aluesuunnitelma, Herttoniemi, Herttoniemenranta, Kivinokka, Roihuvuori, Länsi-Herttoniemi, Herttoniemen yritysalue

PRESENTATIONSBLAD

Författare	Sitowise Oy: Marja Oittinen, Aino Karilas, Samu Uusimaa, Jouko Waris, Tiina Ronkainen Nomaji Oy: Mari Ariluoma Helsingfors stad: Mari Soini, Antti Siuruainen
Kontaktperson	Mari Soini
Titel	Herttoniemen aluesuunnitelma 2020-2029 (Områdesplan för Herttonäs 2020-2029)
Serie	Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön julkaisuja 2019:17 (Helsingfors stads stadsmiljös publikationer 2019:17)
Serienummer	2019:17
Publikationsdatum	2019
Sidantal	76
Bilagor	3 kpl
ISBN	978-952-331-633-1 (nätpublikation)
ISSN	2489-4230 (nätpublikation)
Språk, hela verket	Finska
Språk, sammanfattning	Finska, svenska, engelska

Sammanfattning:

Områdesplaner är stadsmiljösektorns verktyg för att upprätthålla och utveckla allmänna områden. I planen fastställs behoven av utveckling och iståndsättning i området för följande tioårsperiod utifrån växelverkan och en analys av nuläget. Områdesplanerna möjliggör jämlik områdesutveckling i hela staden.

Planeringsområdet omfattar hela stadsdelen Herttonäs samt Stenudden. De strategiska temana i områdesplanen för Herttonäs fokuserar på vidsträckta grönområdesstråk i området med stränder och skogsåsar. Man värnar om de nuvarande natur-, rekreations- och kulturmiljövärdena och ser till att de bevaras genom att fastställa utvecklingsmål för området. Huvudstråket för gång i stora drag längs med strandlinjen utvecklas som en enhetlig helhet.

Områdesplanen har utarbetats i växelverkan med invånarna i och användarna av området. Växelverkan omfattar en webbenkät och två invånarmöten i form av workshop i samband med verkstäderna om nätet av servicelokaler. Utkastet till områdesplan fanns framlagt för påseende på nätet 10.9.–9.10.2019. Till föreningarna i området skickades ett elektroniskt meddelande där de ombads kommentera utkastet till områdesplan.

I områdesplanen för Herttonäs föreslås att man inom de följande tio åren genomför följande åtta projekt:

1. Förbättring av två bergparker i Västra Herttonäs
2. Förbättring av lekplatsen Tuhkimo
3. Förbättring av den japanskt inspirerade parken
4. Förbättring av Andbergsparken och Båtviksporten
5. Förbättring av Askungens väg
6. Förbättring av fotgängar- och cykelstråken
7. Förbättring av Montörsparken
8. Förbättring av försvunna villornas gårdar i Västra Herttonäs

Nyckelord   Områdesplan, Herttonäs, Herttonäs strand, Stenudden, Kasberget, Västra Herttonäs, Herttonäs företagsområde

DESCRIPTION

Authors	Sitowise Oy: Marja Oittinen, Aino Karilas, Samu Uusimaa, Jouko Waris, Tiina Ronkainen Nomaji Oy: Mari Ariluoma City of Helsinki: Mari Soini, Antti Siuruainen
Contact person	Mari Soini
Title	Herttoniemen aluesuunnitelma 2020-2029 (Area plan for Herttoniemi 2020-2029)
Series name	Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön julkaisuja 2019:17 (Publications of the city of Helsinki Urban Environment Division 2019:17)
Serial number	2019:17
Published in	2019
Pages	76
Attachments	3 kpl
ISBN	978-952-331-633-1 (electronic publication)
ISSN	2489-4230 (electronic publication)
Language, entire work	Finnish
Language, summary	Finnish, Swedish, English

Summary:

Area plans are a tool used by the Urban Environment Division in the maintenance and development of public spaces. The plan uses interaction and the current state analysis to determine the development and renovation needs in the area for the next ten years. Area plans enable the equal development of different areas throughout the city.

The planning area covers the district of Herttoniemi and Kivinokka entirely. The strategic themes of the Herttoniemi area plan focus on the extensive green area connections to beach and forest areas. The current nature, recreation and cultural environment values are cherished and their preservation is ensured through determining development goals for the area. The pedestrian main route loosely following the shoreline of the entire area is developed as a unified entity.

The area plan has been drafted with the help of interaction with local residents and users of the area. This process included an online survey and two workshop-like resident events as well as service premises network workshops. The area plan draft has been available online between 10 September and 9 October 2019. Associations in the area were informed of the area plan draft and asked to comment on it via e-mail.

The Herttoniemi area plan proposes eight projects to be implemented during the next ten years:

- 1) Improvements to two rocky park areas in Länsi-Herttoniemi
- 2) Improvements to play area Tuhkimo
- 3) Improvements to the Japan-inspired park
- 4) Improvements to Sorsavuorenpuisto park and Laivalahdenportti
- 5) Improvements to Tuhkimontie
- 6) Improvements to pedestrian and cycling routes
- 7) Improvements to Asentajanpuisto park
- 8) Improvements to the courtyards of disappeared villas in Länsi-Herttoniemi

Keywords	Area plan, Herttoniemi, Herttoniemenranta, Kivinokka, Roihuvuori, Länsi-Herttoniemi, Herttoniemi business area
----------	--

Helsinki

Kaupunkiympäristön toimiala huolehtii Helsingin kaupunkiympäristön suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta, rakennusvalvonnasta sekä ympäristöön liittyvistä palveluista.